Sicilia... vacanțe, crime și Mafia

MIREASMA NOPȚII

Andrea CAMILLERI

un caz al comisarului Montalbano

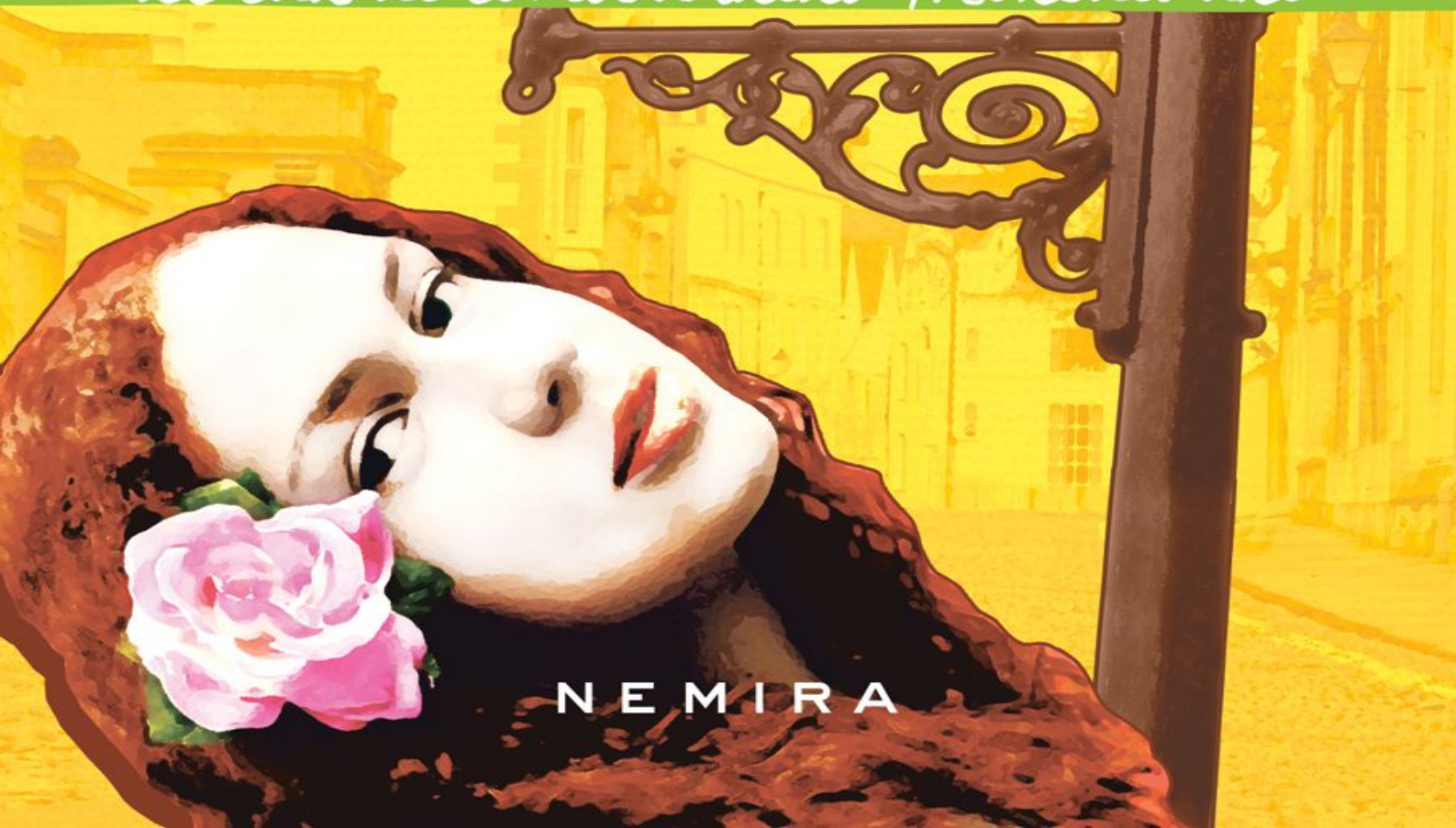

NEMIRA

SUSPANS

Andrea Calogero Camilleri (n. 1925) este unul dintre cei mai populari scriitori italieni contemporani. Poet promiţător în tinereţe, apoi regizor de teatru, scenarist şi producător de radio şi televiziune, Camilleri a început să scrie romane târziu, după vârsta de patruzeci de ani. Astăzi, „Bătrânul", cum îl numesc cu tandreţe contemporanii, este considerat un nume de referinţă al romanului poliţist, contribuind la glisarea genului spre ficţiunea literară. Primul său roman, *Il corso delle cose,* a fost publicat abia în 1978 (deşi fusese scris cu zece ani mai devreme), însă consacrarea literară a cunoscut-o după alţi cincisprezece ani, odată cu romanul *La stagione della caccia* („Sezonul de vânătoare"). În 1994, a apărut *La forma dell'acqua (Forma apei* – Editura Nemira, 2010), primul roman din seria *Comisarul Montalbano,* personaj care în scurt timp avea să se transforme într-un adevărat cult. Dintre titlurile seriei – care cuprinde 17 romane şi 4 volume de povestiri până în prezent – menţionăm: *Il ladro di merendine (Hoţul de merinde,* Editura Nemira, 2009), *La voce del violino (Sunetul viorii* – Editura Nemira, 2009), *La gita a Tindari* („Călătorie la Tindari"), *L'odore della notte* („Mireasma nopţii"), *La pazienza del ragno* („Răbdarea păianjenului"), *La luna di carta* („Luna de hârtie") etc.

Comisarul Montalbano a devenit atât de popular (la aceasta contribuind şi un serial de televiziune de mare succes), încât Andrea Camilleri a ajuns în situaţia de a nu mai putea renunţa la el (asemenea lui Arthur Conan Doyle cu personajul său Sherlock

Holmes). „Cititorii îmi scriu şi-mi spun că personajul le aparţine şi, deci, nu pot să fac ce vreau eu cu el. Cât despre a-l omorî, nici nu poate fi vorba. Am cerut sfaturi de la doi autori de romane poliţiste, Montalbán şi Jean-Claude Izzo, dar se pare că e foarte primejdios să programezi dispariţia unui astfel de personaj: cei doi au decedat între timp.” Prin urmare, Camilleri ar fi luat hotărârea ca ultima aventură a lui Montalbano s-o încredinţeze editorului său, cu indicaţia de a fi închisă într-un seif şi publicată abia după moartea autorului.

MIREASMA NOPȚII

Andrea CAMILLERI

un caz al comisarului Montalbano

Traducere din limba italiană
EMANUEL BOTEZATU

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CAMILLERI, ANDREA
Mireasma nopții / Andrea Camilleri; trad.: Emanuel Botezatu. - București: Nemira Publishing House, 2015
ISBN print: 978-606-758-281-9
ISBN epub: 978-606-758-305-2
ISBN mobi: 978-606-758-306-9

I. Botezatu, Emanuel (trad.)

821.131.1-31=135.1

Andrea Camilleri
L'ODORE DELLA NOTTE
© 2001 Sellerio Editore, Palermo

© Nemira, 2009, 2014
Coperta: Cristian FLORESCU
Redactor: Mihaela STAN
Tehnoredactor: Irina POPESCU
Lector: Viorica DUMITRENCO
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

- Despre autor
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- Nota autorului
- Note

1

Oblonul se izbi de perete cu atâta forță, încât Montalbano, care taman în secunda aceea se visa prins într-un tir încrucișat, sări îngrozit din așternut, crezând că-l atinsese vreun glonț: era leoarcă de sudoare, dar în același timp – poftim de mai înțelege ceva, dacă poți! – îi clănțăneau dinții de frig. Șuierând blestemății printre dinți, se repezi la geam să-l închidă. Vântul sufla dinspre nord, rece și cu atâta dârzenie, încât, în loc să învioreze culorile dimineții ca de obicei, pur și simplu le alunga, ștergându-le parcă din contur și lăsând în urmă un soi de sinopii – amestecuri cromatice estompate, precum lucrarea în acuarelă a unui diletant, vreun pictor de duminică. Se vedea treaba că vara, intrată de la o vreme în agonie, hotărâse peste noapte să-și încheie socotelile cu viața, lăsând loc anotimpului care venea la rând – și care, nu-i așa, ar fi trebuit să fie toamna. Mda, bine zis „ar fi trebuit“, pentru că, în realitate, după cum se prefigurau lucrurile, toamna asta părea iarnă, și-ncă o iarnă cum scrie la carte.

Întinzându-se la loc în pat, Montalbano își îngădui o elegie în memoria anotimpurilor de tranziție – astăzi dispărute, din câte se părea. Oare ce se întâmplase cu ele? Te pomenești că, purtate la rândul lor de ritmul infernal al existenței umane, n-avuseseră încotro și se adaptaseră: înțelegând că nu reprezentau altceva decât un interval de respiro, or fi dat bir cu fugiții, pentru că-n ziua de azi nu pot fi îngăduite momente de respiro în această

cursă delirantă care se hrănește cu verbe la infinitiv: a se naște, a mânca, a învăța, a da la buci, a produce, a butona telecomanda, a face shopping, a vinde, a se căca, a muri. Verbe la infinitiv, da, însă cu o durată mai mică de o nanosecundă. Bine, dar nu fusese oare o vreme când existau și alt fel de verbe? A gândi, a chibzui, a asculta și, de ce nu, a da frâu liber fanteziei, a visa, a divaga? Mai-mai să-i dea lacrimile, Montalbano își aminti de hainele de primăvară și de toamnă de pe vremuri și de balonzaidul bietului tătâne-su. Cele câteva clipe de melancolie îl făcură să-și dea seama că, pe o asemenea vreme, era foarte probabil ca peste zi să aibă nevoie de haine de iarnă. Făcându-și curaj, se ridică și dădu în lături ușile armoarului cu haine groase. Duhoarea unui chintal – sau oricum, pe undeva, pe acolo – de naftalină îl izbi în plină figură. Mai întâi i se tăie suflarea, apoi ochii începură să-i lăcrimeze abundent și-l apucă pe loc strănutul: douăsprezece bătute pe muchie, la rând. Acum, mucii îi atârnau vâscos din nări, capul îi vâjâia, iar o durere surdă, inexorabilă, îi strângea ca într-o chingă cutia toracică. Pur și simplu uitase că acolo, în casa lui, menajera Adelina deschisese front de luptă pe viață și pe moarte împotriva moliilor: un război din care ieșea întotdeauna, implacabil, înfrântă. Hotărî să se dea și el bătut. Trânti la loc ușile armoarului și se duse să-și aleagă un pulover din comoda cu haine de zi cu zi. Adelina folosise și aici gaze asfixiante, însă, pus în gardă, Montalbano deschise sertarele ținându-și respirația. Apoi ieși pe verandă, întinzând pe o măsuță puloverul, ca să-i mai piară nițel duhoarea în aerul proaspăt al dimineții. Câteva minute mai târziu, după ce s-a spălat, s-a bărbierit și s-a îmbrăcat de plecare, comisarul se întoarse pe terasă ca să și-l tragă peste cămașă, însă puloverul dispăruse. Apăi, futu-i și iar futu-i, își zise: taman puloverul nou-nouț pe care Livia i-l adusese cadou tocmai de la Londra! Și-acum, cu ce obraz avea să-

i explice ăleia că un oarecare fiu de cățea aflat în trecere pe acolo se întinsese peste balustrada terasei, înșfăcase prada și pe urmă, ce mai, ura și la vară cald!? Zăbovi o vreme imaginându-și cum avea să decurgă dialogul cu eterna sa logodnică:

– Păi ce, se putea? De altfel, era mai mult decât previzibil!

– Adicătelea de ce, mă rog frumos?

– Pentru că era un cadou de la mine, de aia!

– Și ce-are a face?

– Are, are! Ehe, și-ncă cum mai are! Tu nu dai nici cea mai mică importanță cadourilor de la mine! De exemplu, cămașa pe care ți-am cumpărat-o de la...

– Aia o am și acuma, așa să știi.

– Asta să i-o zici lu' mutu': n-ai purtat-o niciodată! Pe urmă, cine ar putea crede că faimosul comisar Montalbano se lasă jefuit de un coate-goale? În locul tău, m-aș ascunde sub pământ de rușine, zău așa!

Exact în clipa aceea îl zări – puloverul. Purtat de vântul rece dinspre nord, se rostogolea pe plajă. Și tot rostogolindu-se și iar rostogolindu-se, se apropia din ce în ce de fâșia de plajă unde nisipul băltea de apă de fiecare dată când de țărm se spărgea câte un val.

Dintr-un salt, comisarul trecu peste balustradă și sprintă pe urmele puloverului: neținând seama că șosetele și pantofii i se umpluseră cu nisip, îl ajunse din urmă și-l înșfăcă chiar în clipa în care un val – mai furios decât celelalte și parcă interesat în mod deosebit de acel obiect banal de îmbrăcăminte – se pregătea să-l înghită.

Pe drumul de întoarcere, pe jumătate orbit de nisipul pe care vântul parcă ținea cu tot dinadinsul să i-l îndese în orbitele ochilor, Montalbano constată resemnat că puloverul fusese redus la o masă informă de lână udă. Nu intrase bine în casă, când telefonul prinse să sune.

– *Ciao,* iubire. Ce faci? Te-am sunat ca să te anunț că azi nu mă găsești acasă. O să fiu toată ziua la plajă, cu o prietenă.

– Ți-ai luat liber de la birou?

– Aici, la noi, e zi liberă în tot orașul. Știi tu, patronul spiritual...

– E vreme frumoasă acolo?

– O minunăție.

– Eh, distracție plăcută, atunci. Pe diseară.

Taman asta-i lipsea acu': să-și muște pumnii de ciudă de dimineață, pentru că el tremura de frig, în vreme ce Livia stătea tolănită fără griji la soare! Altă dovadă, deci, că lumea se-ntorsese cu susu-n jos: acu', în nord se murea de cald, pe când sudul era invadat de furtuni de zăpadă. Mai lipseau urșii-polari și pinguinii, zău dacă nu!

Răsuflă de câteva ori adânc, pregătindu-se să deschidă din nou armoarul în apnee, când telefonul sună din nou. Rămase o vreme descumpănit dacă să răspundă sau nu; în cele din urmă, imaginea stomacului său întors pe dos de duhoarea de naftalină îl convinse să ridice receptorul.

– Alo!

– Ah, dom'le, domnicule! făcu vocea scârțâită și gâfâitoare a lui Catarella. 'Mneavoastră

pirsonalmente-n pirsoană sunterăți?

– Nu.

– Apăi, atuncea, cu cine-i că stau de vorbă?

– Sunt Arturo, fratele geamăn al comisarului.

Oare de ce i se năzărise hodoronc-tronc să-l ia în tărbacă pe bietul om? Oare doar ca să se răcorească nițel și să scape de umoarea apăsătoare de dis-de-dimineață?

– Zău? se auzi vocea fermecată a lui Catarella. Apăi să-mi fie cu iertăciune, dom'le frate geamăn Arturo, da' dacă dom' comisariu-i acas', îi zici 'mneatale că am trebuință să-i zic o vorbă?

Montalbano lăsă să treacă aproape un minut până să răspundă din nou. Se gândea că, mai târziu, în alte împrejurări, găselnița asta s-ar fi putut dovedi utilă. Notă pe un petic de hârtie „fratele meu geamăn se numește Arturo", apoi se hotărî să-i răspundă celuilalt.

– Iată-mă-s, ce s-a-ntâmplat?

– Ah, dom'le, domnicule! Un talmeș-balmeș, asta se-ntâmplă, zău dacă nu! 'Mneavoastră știți locu' unde-și ținea biroul dom' Gragano, contabilu'?

– Gargano, vrei să zici, nu-i așa?

– Apăi, da. De ce, eu cum zisei? Gragano zisei și eu, nu?

– Las-o baltă. Da, știu unde-și are sediul. Și ce-i cu asta?

– Cu asta-i așa, că intră acolea unu' armat cu revorberu'. Dom' Fazio se prinse de toată tărășenia, dat fiind că, din întâmplare, trecea pe-

acolea întâmplătoriu. Pare-se că omu' are intenţiune să-mpuşte tot ce prinde. Zice aşa, că vrea-ndărăt paralele pe care Gragano i le-a furat, altminterea, dacă nu, omoară fimeia.

Montalbano lăsă puloverul să cadă pe pardoseală, îl expedie cu o lovitură de bombeu sub masă şi se repezi către uşă. Cele câteva secunde până la maşină se dovediră suficiente pentru ca vântul dinspre nord mai-mai să-l paralizeze de frig.

Emanuele Gargano, un tip la vreo patruzeci de ani, înalt, elegant, arătos ca eroii din peliculele americăneşti, cu pigmentaţia pielii potrivită întotdeauna la nivelul optim de bronz, aparţinea acelei specii cu viaţă profesională scurtă, supranumită „a managerilor cu explozie instantanee": aceştia aveau o viaţă profesională scurtă întrucât pe la cincizeci de ani erau atât de uzaţi, încât trebuiau scoşi din circulaţie – asta ca să folosim o expresie foarte pe plac acestui gen de personaje. După propriile spuse, Gargano se născuse în Sicilia, însă-şi făcuse veacu' pe la Milano, unde – pe scurt şi tot în conformitate cu cele declarate de el însuşi – devenise cunoscut ca un adevărat mag al speculaţiilor financiare. Apoi, apreciind că-şi câştigase faima necesară, hotărâse să intre în afaceri pe cont propriu, mutându-se la Bologna, unde – şi aici citătm iarăşi din declaraţiile sale – se îmbogăţise şi totodată făcuse fericiţi zeci şi zeci de deponenţi la fondul său de investiţii. În urmă cu ceva mai mult de doi ani se prezentase la Vigàta hotărât să contribuie – spunea el atunci – la „redeşteptarea economică a acestui ţinut pe cât de iubit, pe atât de vitregit de soartă". În doar câteva zile, reuşise să-şi deschidă sucursale în nu mai puţin de patru localităţi mari din provincia Montelusa. Un lucru era limpede la el: nu rămânea niciodată în pană de cuvinte şi, afişând un zâmbet larg, încrezător, avea o neînchipuită capacitate de

persuasiune asupra oricui îi ieșea în cale. În decurs de o singură săptămână, timp în care făcuse o navetă continuă între cele patru localități la bordul unei splendide și strălucitoare limuzine de lux – un adevărat aspirator de fraieri –, izbutise să cucerească mai bine de o sută de clienți, a căror vârstă medie se învârtea pe la vreo șaizeci și mai bine de ani și care îi dăduseră în grijă economiile lor de o viață. La scadența termenului inițial de șase luni, bătrâneii fuseseră convocați și mai-mai să facă infarct și să moară pe loc când li s-a înmânat o dobândă nemaivăzută, de douăzeci la sută. Apoi, Gargano a organizat la Vigàta un mare banchet în cinstea tuturor clienților din provincie, la finalul căruia a lăsat să se înțeleagă că nu era exclus ca în semestrul următor dobânda încasată de investitori să fie și mai mare – chiar dacă nu cu un procent foarte însemnat. Zvonul se răspândise cu iuțeală, iar lumea a început să stea la coadă la ghișeele sucursalelor locale, aproape implorându-l pe Gargano să le ia banii. Ceea ce stimabilul nostru domn *ragioniere*, dând dovadă de mărinimie, a acceptat. În acest al doilea val de investiții, bătrâneilor li s-au adăugat și mucoșii abia ieșiți de pe băncile școlii, dornici a se pricopsi cât mai repede cu putință. La finalul celui de-al doilea semestru, dobânda obținută de primii clienți ajunsese la douăzeci și trei la sută. Tărășenia continuase cu vânt bun din pupa, însă la finalul celui de-al patrulea semestru Emanuele Gargano nu se mai arătase la față. Funcționarii sucursalelor și clienții așteptaseră două zile, după care hotărâseră să sune la Bologna, unde se știa că funcționa direcțiunea generală a societății „Regele Midas“ – așa se numea fondul de investiții al lui Gargano. Însă la telefon nu răspunsese nimeni. O investigație rapidă avea apoi să scoată la iveală faptul că toate sediile societății „Regele Midas“, închiriate, fuseseră restituite proprietarului legitim, negru de supărare la rându-i, dat fiind că nu mai

văzuse banii pe chirie de câteva luni bune. După o săptămână de căutări zadarnice – căci în Vigàta ori prin împrejurimi nu fusese zărită nici măcar umbra stimabilului nostru domn *ragioniere* – și după asalturi zgomotoase asupra sucursalelor din partea celor ce-și încredințaseră banii lui Gargano, în provincie luaseră naștere două școli de gândire cu privire la misterioasa dispariție a acestuia.

Cea dintâi susținea că Emanuele Gargano își schimbase numele și se mutase pe o insulă din Oceania, unde-și făcea de cap cu femei frumoase de-ți luau ochii, pe jumătate goale, râzându-și de ăi de-i încredințaseră atât speranțele, cât și economiile de-o viață.

Cea de-a doua opina că, dând dovadă de imprudență, omul nostru profitase de banii vreunui mafiot, iar acum zăcea la vreo doi metri sub țărână producând îngrășământ sau, dimpotrivă, devenise hrană pentru peștii de mare.

În toată provincia Montelusa exista însă o femeie care făcea opinie separată, având o concepție diferită. Una singură, pe numele său Cosentino Mariastella.

La vreo cincizeci de ani, bondoacă și destul de bătută de soartă, Mariastella făcuse cerere de angajare la sucursala din Vigàta și, după un interviu pe cât de scurt, pe atât de intens, cu Gargano în persoană, fusese acceptată. Cel puțin așa umbla vorba. Interviul avusese într-adevăr o durată scurtă, suficientă însă pentru ca eroina noastră să se îndrăgostească nebunește de șefu' ăl mare. Până-ntr-acolo încât aceasta a devenit cea de a doua ocupație a Mariastellei, care, după absolvirea școlii de contabilitate, rămăsese ani la rând simplă casnică, mai întâi pentru a-și ajuta tatăl și mama, apoi numai tatăl, din ce în ce mai

pretențios, până când, în cele din urmă, dăduse și el ortu' popii. Una peste alta, Gargano era prima ei dragoste. Pentru că, trebuie spus, Mariastella fusese făgăduită de familie încă de la naștere unui verișor îndepărtat, pe care-l văzuse doar în fotografii și nu apucase să-l cunoască, dat fiind că murise de copilandru, răpus de o boală necunoscută. Acum însă, istoria era diferită, căci Mariastella putuse să-și vadă sufletul pereche în mai multe ocazii, viu și umblând pe două picioare, ba chiar într-atât de aproape, încât reușise să-i adulmece mireasma loțiunii de bărbierit. Odată atins acest nivel, își făcuse curaj și se lansase într-o aventură la care altădată nici n-ar fi îndrăznit să viseze, într-atât de temerară era: se urcase într-un autobuz și se dusese la Fiacca, unde o rudă de-a sa ținea o parfumerie, și mirosind una după alta sticluțe cu parfum până o apucase durerea de cap, descoperise loțiunea după bărbierit folosită de alesul ei. A cumpărat apoi un flacon întreg, pe care acum îl ținea în sertarul noptierei. Iar dacă se mai întâmpla să se trezească în toiul nopții, cuprinsă de jalea singurătății într-un căsoi pustiu ca al ei, scotea capacul flaconului și adulmeca loțiunea parfumată, după care adormea la loc murmurând: „Noapti bună, dragostea mea."

Mariastella avea convingerea că *ragioniere* Emanuele Gargano nu fugise în lume cu banii deponenților și, cu atât mai puțin, nu fusese lichidat de mafioți pentru cine știe ce matrapazlâc pe seama lor. Interogată de Mimì Augello (Montalbano nu dorise să se amestece în anchetă, susținând că nu pricepe niciun rahat, ni'ca, din cazurile care au ca mobil banii), domnișoara Cosentino afirmase că, în opinia ei, domnul Gargano suferise o amnezie temporară și că în maximum două-trei zile avea să-și facă apariția în oraș, punând capăt astfel vocilor răuvoitoare. Ei bine, rostise aceste cuvinte cu o luciditate și o

fervoare atât de intense, încât Augello mai-mai că înclinase s-o creadă.

Pe deplin convinsă de onestitatea șefului său, Mariastella continua să deschidă dimineață de dimineață biroul sucursalei, așteptând răbdătoare întoarcerea amoriului ei. Toți din târg râdeau de ea. Toți cei ce n-avuseseră de-a face cu onor domnu' Gargano, se-nțelege, pen' că ăilalți, ăi de-și pierduseră banii, nu erau încă în stare să râdă. Cu o zi în urmă, Montalbano aflase de la brigadierul Gallo că domnișoara Cosentino se dusese la bancă și plătise din propriul buzunar chiria spațiului în care funcționa sucursala. Apăi bine – își zise acum comisarul –, ce-o fi în tărtăcuța ăluia care amenința acu' cu revorberiu, de i s-a cășunat pe biata fimeie, care n-avea nici în clin, nici în mânecă cu tărășenia asta cu depunerile? Pe urmă, de ce i se năzărise omului să-și facă dreptate atât de târziu, la treizeci de zile după ce Gargano fusese dat dispărut, altfel spus, când toate celelalte victime ale escrocului ajunseseră să se resemneze? Lui Montalbano – care, printre altele, aparținea primei școli de gândire, ăleia de susținea că dom' contabil le trăsese clapa tuturor și-și luase tălpășița cu parale, cu tot – îi era pur și simplu milă de Mariastella Cosentino. De fiecare dată când se-ntâmpla să treacă prin fața sucursalei, o zărea stând cuviincios în spatele ghișeului, dincolo de peretele despărțitor de sticlă, și simțea cum i se strânge inima-n piept – o senzație care apoi îl urmărea cât era ziua de lungă.

În fața sucursalei din Vigàta a societății „Regele Midas" se strânseseră două-trei duzini de gură-cască, toți discutând acum aprins și gesticulând frenetic, ținuți la distanță de locul delictului de trei polițiști de stradă. Recunoscându-l pe comisar, s-au năpustit cu toții spre el, înconjurându-l.

– Adevărat îi că-năuntru-i unu' înarmat cu un revorberiu?

– Cine-i? A lu' cui îi?

Îmbrâncind pe unu', strigând la altu', comisarul reuși într-un târziu să treacă de ușa de la intrarea în sediu. Înăuntru însă, rămase stană de piatră, descumpănit de priveliște. Erau acolo – îi recunoscuse de la spate – Mimì Augello, Fazio și Galluzzo, aparent prinși cu toții într-o curioasă scenă de balet: acu'o-nclinare din corp către dreapta, acu' una spre stânga, acu' un pas în față, acu' unu' îndărăt. Ferindu-se să facă vreun zgomot, comisarul deschise ușa a doua, de sticlă, ca să contemple mai bine scena. Biroul consta dintr-o singură cameră spațioasă, separată în două de o tejghea de lemn prevăzută cu un panou despărțitor de sticlă, cu ghișeu. Dincolo de peretele despărțitor se vedeau patru mese de lucru, acum goale. Mariastella Cosentino ocupa locul său obișnuit, din spatele ghișeului; era galbenă precum ceara, însă fermă și sigură pe ea. Cele două zone ale încăperii comunicau prin intermediul unei ușițe de lemn aflate în prelungirea tejghelei.

Atacatorul – sau ce-o fi fost el, pentru că Montalbano nu știa cum să-l definească – stătea țeapăn în deschizătura ușii dintre separeuri, în așa fel încât să-i aibă concomitent în cătare atât pe femeie, cât și pe cei trei polițiști. Era un bătrânel trecut de optzeci de ani, pe care de altfel comisarul îl recunoscu imediat: Salvatore Garzullo, un respectabil topograf pensionar. Olecuță de la prea mulți nervi, olecuță de la Alzheimerul oarecum avansat de care suferea, revorberiu' de-l ținea în mână – datând, fără doar și poate, din epoca lui Buffalo Bill și a indienilor Sioux – tremura într-atât de tare, încât atunci când îl îndrepta către

oamenii comisarului, cu toții înghețau de spaimă, neștiind unde avea să lovească eventualul proiectil.

– Vreu îndărăt gologanii de mi-i fură talhariu'! Altminterea, omor impiegata!

Trecuse mai bine de o oră de când fostul topograf declama – cu voce la început tunătoare, apoi din ce în ce mai stinsă – aceeași, identică, frază, niciun cuvânt în plus, niciunul în minus – aceeași. Acum era pur și simplu sleit, răgușise și nu mai lăsa deloc senzația că ar vorbi, ci că-și făcea gargara de dimineață.

Montalbano făcu trei pași hotărâți în direcția așa-zisului agresor, trecu de aliniamentul apărat de oamenii săi și-i întinse mâna bătrânului, afișând un zâmbet atât de larg, încât fața-i părea despicată transversal în două.

– Scumpul meu domn Garzullo! Tii, ce plăcere să vă revăd! Ce faceți, cum o mai duceți?

– Destul de bine, mulțam de-ntrebare, răspunse bătrânul, descumpănit.

Însă se replie imediat în clipa în care-l văzu pe Montalbano intenționând să facă și un al patrulea pas spre el.

– Stați într-un loc sau trag!

– Dom'le comisariu, pentru numele Ălui de Sus, nu vă expuneți! interveni pe un ton ferm domnișoara Cosentino. Dacă-i scris să fie jertfă de om pentru *ragioniere* Gargano, iată-mă, mi-s gata!

În loc să izbucnească în râs la o asemenea replică melodramatică, Montalbano simți crescând în el o undă de furie. Dacă în clipa aceea s-ar fi aflat față

în față cu musiu *ragioniere,* i-ar fi stâlcit mutra cu vreo două-trei scaltoace.

– Hai să nu ne ținem de goange! N-o să fie nimeni jertfit, fiți pe pace!

Apoi, întorcându-se către bătrânel, își începu recitalul improvizat:

– Iertați-mi curiozitatea, domnule Garzullo, da' aș vrea să știu unde ați fost aseară.

– Da' pe 'mneata ce te fute grija? îi replică bătăios celălalt.

– Vă rog să-mi răspundeți, este totuși în interesul dumneavoastră.

Bătrânelul își strânse ostentativ buzele, însă după câteva clipe de gândire se hotărî totuși că era mai bine să vorbească.

– Abia ce mă-ntorsesem acasă, aici, la Vigàta. Stătui trei luni în spital la Palermo, unde aflai că talhariu de *ragioniere* își luă tălpășița-n lume cu gologanii mei. Tot ce strânsei după o viață de muncă, tot i-am dat!

– Carevasăzică aseară, târziu, nu dădurăți drumul la televizor, așa-i?

– Nu-mi ardea de uitat la rahaturile lor.

– Aha, acu' înțeleg cum se face că nu aflarăți ni'ca! rosti Montalbano pe un ton triumfător.

– Adicătelea ce ar fi trebuit să aflu, mă rog frumos? îl iscodi șovăitor Garzullo.

– Că *ragioniere* Gargano a fost arestat.

O spionă cu coada ochiului pe Mariastella. Se aștepta la un țipăt, o reacție, oricare, însă femeia rămăsese imobilă, părând mai degrabă confuză decât convinsă de spusele comisarului.

– Adevărat grăiți?

– Vă dau cuvântul mea de onoare, declamă teatral Montalbano. L-or arestatără și i-or luatără zălog douășpe'ce geamantane mari pline ochi cu gologani. Iar acușica, chiar în dimineața asta, Prefectura din Montelusa începe să restituie paralele oamenilor, ălora de dovedesc că au dreptul să-i primească. 'Mneavoastră aveți chitanță pentru banii dați lu' Gargano?

– Apăi, cum nu? exclamă bătrânul, lovind cu mâna liberă buzunarul hainei în care-și ținea portofelul.

– În cazul ăsta, nu mai e nicio problemă, totul s-a rezolvat, spuse comisarul.

Se apropie de celălalt, îi luă cu blândețe revorberiu' din mână și-l așeză pe tejghea.

– Da' n-aș putea oare să mă duc la Prefectură mâine? îl iscodi cu voce stinsă Garzullo. Acu' nu mi-i bine deloc.

În secunda următoare ar fi căzut lat dacă Montalbano nu ar fi avut prezența de spirit să-l prindă.

– Fazio, Galluzzo, repede! Duceți-l la mașină și fuga cu el la spital!

Cei doi îl luară pe bătrân pe sus. Trecând prin dreptul comisarului, bietul om izbuti să murmure:

– Mulțam de tot.

– Pentru numele lui Dumnezeu, n-aveți pentru ce, făcu Montalbano, simțindu-se cel mai ticălos dintre ticăloșii planetei.

2

Între timp, Mimì se repezise s-o sprijine pe domnișoara Mariastella care, deși rămasă mai departe pe scaunul ei, începuse să se clatine încolo și-ncoace, ca un copac singuratic bătut de vânt.

– Aveți necesitate să v-aduc ceva de la bar?

– Un pahar cu apă, mulțumesc.

În clipa aceea, de afară se auzi limpede un ropot însuflețit de aplauze, însoțit de urale:

– Bravo! Trăiască dom' Garzullo al nostru!

Nu-ncăpea îndoială că în mulțimea de afară se aflau și mulți dintre cei trași pe sfoară de Gargano.

– Doamne, de ce îl urăsc oare atât de mult oamenii aceia? întrebă femeia, în vreme ce Mimì se grăbea să se facă nevăzut.

Își frângea întruna mâinile-n poală și – să vezi reacție! – din galbenă cum era mai devreme, fața îi devenise acum roșie, ca o pătlăgică de grădină.

– Eh, un motiv, două, acolo or fi având ei, răspunse cu diplomație comisarul. Doar știți mai bine ca mine, nu-i așa, că *ragioniere* a dispărut.

– De acord, însă de ce trebuie să se gândească imediat la ce-i mai rău? Este foarte posibil să fi avut un accident de mașină, să fi căzut, sau mai

știu eu ce… și să-și fi pierdut memoria. De altfel, mi-am permis să sun…

Se întrerupse brusc, scuturând apoi din cap cu un gest inconsolabil.

– Nu, nimic, făcu ea apoi, alungându-și un gând.

– Vă rog totuși să-mi spuneți pe cine ați sunat.

– Obișnuiți să vă uitați la televizor?

– Când și când. De ce?

– Mi s-a spus că există o emisiune intitulată „Cine l-a văzut?“, care se ocupă de persoane dispărute. Am aflat numărul de telefon al emisiunii și…

– Am înțeles. Ce v-au răspuns?

– Că nu pot face nimic, întrucât nu sunt în măsură să furnizez anumite date indispensabile: vârstă, locul dispariției, o fotografie, lucruri de genul ăsta…

Se lăsă o tăcere adâncă. Mâinile Mariastellei deveniseră un nod unic, de nedesfăcut. Preț de o clipă, blestematul instinct de zbir al lui Montalbano, care de la o vreme zăcea, naiba știa de ce, într-o dulce lenevеală, se deșteptă pe nepusă masă.

– Domnișoară, mă gândesc că n-ați uitat de povestea banilor dispăruți odată cu domnul Gargano. La urma urmei, sunt miliarde și miliarde la mijloc, știți…

– Știu.

– Și n-aveți, să zicem, măcar o idee vagă unde ar…

– Știu atât: banii aceia erau investiți. În ce anume și unde, asta n-am habar…

– Dar el… cu dumneavoastră…?

Obrajii Mariastellei se învăpăiară.

– Ce… ce vreți să spuneți?

– Nu v-a dat niciun semn de viață după ce i s-a semnalat dispariția? Într-un fel sau în altul…

– Dacă ar fi făcut-o, i-aș fi mărturisit domnului Augello când m-a interogat. Vă repet și dumneavoastră ceea ce i-am spus lui: Emanuele Gargano este un bărbat care are un singur țel în viață: să-i facă fericiți pe ceilalți.

– Nu mi-e greu să vă dau crezare, replică Montalbano.

Și o spunea cu sinceritate. La urma urmei, era convins că *ragioniere* Gargano continua și acum să-i facă fericiți pe alții: târfe de lux, barmani, patroni de cazinouri, vânzători de limuzine – toți aceștia aflați pe cine știe ce arhipelag pierdut din Polinezia.

Mimì Augello se întoarse cu o sticlă de apă minerală, câteva pahare de plastic și ținându-și mobilul la ureche cu umărul.

– Da, să trăiți. Am înțeles, să trăiți. Vi-l dau chiar acum.

Îi întinse aparatul comisarului.

– E pentru tine. Chestorul.

Pfui, taman asta-i lipsea! Despre raporturile dintre Montalbano și chestorul Bonetti-Alderighi nu se

putea spune în niciun caz că purtau amprenta stimei și a simpatiei reciproce.

De vreme ce-l căuta la telefon, se vedea treaba că apăruse la orizont vreo treabă murdară ce trebuia descâlcită. Iar în clipele acelea comisarul n-avea nicio tragere de inimă să-i facă superiorului său pe plac.

– La ordin, domnule chestor.

– Prezentați-vă aici imediat.

– În maximum o oră ajung la...

– Montalbano, știu bine că dumneata ești sicilian, însă mă gândesc că măcar la școală tot ai învățat ceva italiană. Știi semnificația adverbului „imediat“?

– Așteptați două secunde, să fac o recapitulare. Ah, da. Înseamnă așa: „Fără interpuneri de spațiu și timp.“ Ia ziceți, domnule chestor, am nimerit-o au ba?

– Nu-ntinde coarda. Ai la dispoziție exact un sfert de oră să ajungi aici, la Montelusa.

Și închise.

– Mimì, eu trebuie să dau numaidecât fuga la chestură. Ocupă-te tu de pistolul bătrânului, du-l la comisariat. Domnișoară Cosentino, permiteți-mi să vă dau un sfat: închideți ghișeul chiar în clipa aceasta și duceți-vă frumușel acasă.

– De ce?

– Vedeți dumneavoastră, foarte curând, toată lumea din târg va afla de isprava lui moș Garzullo. Și nu putem exclude din capul locului că n-o să se

găsească vreun alt imbecil care să vrea s-o repete, iar de data asta ar putea fi vorba de vreunul mai în putere și mai periculos.

– Nu, rosti pe un ton hotărât Mariastella. Eu nu-mi părăsesc locul. Dacă, Doamne iartă-mă, domnul Gargano se întoarce și nu găsește pe nimeni aici?

– Chiar așa, ce dezamăgire cruntă ar fi pentru el, nu? replică Montalbano iritat. Încă ceva: intenționați să depuneți plângere împotriva domnului Garzullo?

– În niciun caz.

– Mai bine.

Drumul către Montelusa era peste măsură de aglomerat, așa că umoarea neagră a comisarului spori pe măsură. Ca să nu mai pomenească de nisipul din șosete și de sub cămașă, care-i iritau pielea, producându-i chinuri cumplite. Deodată, la vreo sută de metri în față, pe stânga drumului, deci pe partea opusă sensului său de mers, zări „Popasul Camionagiului“, unul dintre puținele localuri în care se mai făcea cafea cu gustul de odinioară. Ajuns în dreptul restaurantului, semnalizăstânga și trase de volan. Se declanșă un talmeș-balmeș asurzitor: scrâșnet de frâne, claxoane, urlete, insulte, sudălmi grele. Ca prin miracol, sosi nevătămat pe tăpșanul din fața clădirii, coborî din mașină și intră. Îi atraseră instantaneu atenția două persoane pe care le recunoscu imediat, deși stăteau cu spatele spre el: Fazio și Galluzzo savurau bine-mersi câte un păhărel de coniac – sau, cel puțin, așa i se părea. Coniac la o oră așa matinală? Se proțăpi drept între cei doi și-i comandă barmanului o cafea. Recunoscându-i vocea, Fazio și Galluzzo se întoarseră cu figuri înspăimântate spre el.

– Noroc, băieți, și sănătate! spuse Montalbano.

– Nu... adevăru-i că..., încercă să se justifice Galluzzo.

– Eram olecuță întorși pe dos, zise Fazio.

– Și simțirăm amândoi nevoia să luăm o tărie, completă Galluzzo.

– Întorși pe dos? Apăi, de ce?

– Bietu' domn Garzullo se duse pe cea lume. Îl păli un infarct, îl înștiință Fazio. Când ajunserăm cu el la spital, nu mai era în toată simțirea. Chemarăm infirmierii, iar ăia îl duseră fuga-fuguța înăuntru. Doar cât parcarăm mașina și, când intrarăm și noi pe ușa spitalului, or venitără să ne spună că...

– Și rămaserăm impresionați, zău așa, făcu Galluzzo.

– Mda, la fel și eu, comentă Montalbano. Uite cum procedăm: vedeți dacă bătrânul are rude în viață și, dacă nu, încercați să dați de vreun prieten apropiat de-al lui. Mă puneți la curent când mă întorc de la Montelusa.

Fazio și Galluzzo salutară și se făcură nevăzuți. Montalbano își bău pe îndelete cafeaua, apoi își aminti că popasul era cunoscut nu doar pentru cafea, ci și pentru brânza de capră: nu se știa cine o producea, dar era o minunăție. Poftalnic, se mută la vitrina frigorifică din capătul tejghelei, unde, pe lângă brânză, erau expuse porții îmbietoare de salamuri, *capocotte* și cârnați. Era ispitit să cumpere *alla grande,* însă izbuti până la urmă să se-nfrâneze, mulțumindu-se cu o porție mică de *caprino*. Când, din nou la volan, încercă să se strecoare iarăși în trafic, pricepu că n-avea să fie o treabă ușoară: coada de camioane și automobile nu

prezenta spații neocupate, ci era pur și simplu compactă. După cinci minute de așteptare, făcu o manevră și reuși să se posteze în rând cu ceilalți. Conducea absent la drum, concentrat la un gând care-i încolțise brusc în minte, aflat încă la stadiul de embrion, dar care îl irita deja. Și astfel, fără să-i fi trecut nicio secundă prin cap că nu se încadrase pe sensul corect de mers, se pomeni la intrarea în Vigàta.

Și acum? Să facă oare cale-ntoarsă spre Montelusa și să se prezinte cu întârziere în fața chestorului? Aș, ce-i dus, dus rămâne – își zise – hotărându-se să se ducă acasă, la Marinella, să se vâre sub duș, să-și pună schimburi curate, după care, așa curat, ras, frezat și cu capul limpede, n-avea decât să dea piept cu 'mnealui, chestorul. Se întâmplă însă că, taman când își făcea de lucru sub duș, gândul aflat mai devreme în stadiu de embrion deveni brusc clar. O jumătate de oră mai târziu, frână în fața comisariatului, coborî din mașină și intră grăbit. N-apucă însă să facă mai mult de doi-trei pași în direcția biroului: Catarella îl asaltă strigându-i agitat ceva; de fapt, nu era tocmai un strigăt, ci mai curând ceva între lătrat și nechezat.

– Aaaahhhaaa, dom'le, domnicule! Acilișa sunterăți? Acilișa?

– Apăi da, Catarè, acilișa mi-s. De ce, ce-i?

– Îi că domnuțu' chestoriu face ca toți împielițații, Doamne, iartă-mă! De cinci ori sună acilișa, de cinci ori! Ș-apăi de fiecare dată, tot mai spumegos de furie era, așa să știți!

– Zi-i să-și dea cu apă rece pe față.

– Dom'le, apăi în veci și-n pururi să nu cutezați a-i zice asemenea vorbe lu' domnuțu' chestoriu! Act grav de mojiciune-i aista, așa să știți! Acu', vorba-i

alta: eu ce-i răspund dacă ’mnealui sună iarăși din nou?

– Că nu-s.

– Doamne, păzește! Apăi nu poci eu să-i trag *farfanterie,* minciuni, lu’ domnuțu’ chestoriu!

– Atunci, n-ai decât să i-l dai la telefon pe domnul Augello.

Deschise ușa de la odaia de lucru a lui Mimì.

– Ce voia chestorul?

– Nu știu, n-am ajuns încă la el.

– Oh, *Madunnuzza santa!* Cine-i mai ține piept ăluia acuma?

– Tu. Tu ai să-i ții piept. Îl suni frumușel și-i spui că, în timp ce dădeam fuga plin de solicitudine către el, am ieșit cu mașina în decor, din cauza vitezei. Nimic grav, trei copci în frunte. Îi mai spui că acum mă simt ceva mai bine și că după-masă voi fi prezent la raport. Fă-i capul mare cu vorbele tale meșteșugite. Pe urmă, vino la mine în birou.

N-apucă să intre bine la el în birou, că din urmă îl ajunse Fazio.

– Venii să v-anunț că găsirăm o nepoată de-a bietului Garzullo.

– Bravo vouă. Cum de ați reușit?

– Dom’le, noi nu făcurăm nimica. Se prezentă ea singurică la secție. Îi ducea grija lu’ bunică-su, pen’ că azi de dimineață, trecând să-l viziteze, nu-l găsise acasă. Așteptă ea ce așteptă, pe urmă se hotărî să vie-ncoa’. Și uite-așa, mă văzui nevoit să-i dau toate cele trei vești rele.

– Care trei?

– Apăi, dom'le, întâi și-ntâi, habar n-avea că ăl bătrân, bunică-su, deh, își pierduse toate economiile pe mâna lui Gargano; doi la mână, nu știa nici că ăl bătrân se dăduse-n stambă făcând-o pe gangsteriu' la agenție și trei la mână, cine să-i fi spus că moșu' era mort, nu-i așa?

– Și cum a reacționat, biata de ea?

– Rău de tot, mai ales atunci când află că ăl bătrân făcuse praf gologanii puși la ciorap și care-i reveneau ei de drept, prin moștenire.

Fazio ieși, iar în locul lui apăru Augello, care-și trecea de zor batista peste ceafă și gât.

– Toate nădușelile mă trecură cu dom' chestor al nostru! Una peste alta, mi-a zis să-ți transmit că, dacă tot nu te-ai învrednicit să dai ortu' popii, te așteaptă la el după prânz.

– Mimì, stai colea jos și povestește-mi de la un capăt la altul tărășenia asta cu *ragioniere* Gargano.

– Acu'?

– Acu', da. De ce, te frig tălpile?

– Nu, da-i o poveste tare-ncâlcită.

– Apăi, tu spune-mi-o descâlcită și pe scurt.

– De acord. Află însă că eu nu știu decât jumătate de poveste, adicătelea atât cât îi de competența noastră: chestorul a ordonat ca titularul anchetei să fie dom' Guarnotta, ăl de-i specializat în fraude financiare.

Urmă o pauză scurtă, după care, privindu-se drept în ochi, cei doi nu se putură stăpâni să izbucnească

într-un hohot gros de râs: era știut și răsștiut că, în urmă cu vreo doi ani, specialistul Amelio Guarnotta cumpărase o grămadă de acțiuni la o societate care promitea să privatizeze și să transforme Colosseumul într-un complex rezidențial de lux.

– Așadar, Emanuele Gargano s-a născut la Fiaca în februarie 1960 și a absolvit liceul economic la Milano.

– De ce la Milano? Ai lui se mutaseră acolo?

– Nu. Ai lui se mutaseră în rai, în urma unui accident de circulație. Întrucât n-avea frați sau surori, a fost, cum să-i zic, adoptat de un frate de-al tatălui, necăsătorit, director de bancă. După absolvirea liceului, Gargano s-a angajat cu ajutorul unchiului său la banca acestuia. După circa un deceniu, rămas singur la moartea protectorului său, s-a transferat la o agenție de afaceri financiare, dovedindu-se remarcabil de abil. Acum trei ani, a părăsit agenția, deschizând la Bologna societatea „Regele Midas“, al cărei proprietar este și astăzi. Aici apare prima treabă strâmbă. Sau cel puțin așa mi s-a spus, dat fiind că partea asta nu era de competența noastră.

– Și care ar fi strâmbăciunea asta?

– Întâi și-ntâi, că întreg personalul societății „Regele Midas“ din Bologna consta într-o singură, unică funcționară, probabil o persoană de genul domnișoarei Cosentino a noastre, și că întreaga cifră de afaceri a societății pe toată perioada celor trei ani de activitate abia dacă atinge două miliarde de lire vechi. O nimica toată.

– Altfel spus, o firmă de acoperire.

– Exact. Însă o acoperire de tip preventiv, în vederea uriașei fraude pe care musiu *ragioniere* intenționa s-o pună la cale aici, prin părțile noastre.

– N-ai vrea totuși să-mi explici în ce consta exact această fraudă?

– E simplu! Să presupunem că tu îmi încredințezi un milion, ca să-l pun la treabă și să facă pui. Șase luni mai târziu, eu îți dau două sute de mii cu titlu de dobândă – douăzeci la sută. Ce mai, o dobândă uriașă, așa că vestea se răspândește rapid. Apare un alt prieten care îmi încredințează milionul lui. La sfârșitul celui de-al doilea semestru, îți dau ție alte două sute de mii de lire, la fel ca și celuilalt, de altfel. După care mă hotărăsc să dispar în neant. Una peste alta, m-am ales cu un milion și patru sute de mii de lire. Dăm deoparte patru sute de mii pentru diferite alte cheltuieli, dar cu toate astea rămân în buzunar cu un milion net. Ca să nu mai lungesc vorba, Guarnotta e de părere că musiu Gargano a pus gheara pe vreo douăzeci de miliarde, dacă nu chiar mai bine.

– Băga-mi-aș. Și totul, din cauza blestematului de televizor, făcu Montalbano.

– Ce treabă are televizorul în tărășenia asta?

– Apăi, are. Nu există buletin de știri care să nu te bombardeze cu titlurile de Bursă, cu Nasdaq, Dow Jones, Mibtel, Numtel [1] , Caca-tel… Lumea-i ușor impresionabilă, nu pricepe nici cât negru sub unghie, știe că-i treabă riscantă, dar că se pot câștiga gologani frumoși, așa că se aruncă cu ochii închiși în brațele primului șarlatan care-i apare în cale: hai, lasă-mă să joc și eu olecuță, te rog, pune și bănișorii ăștia la treabă… În sfârșit, s-o lăsăm baltă. Zi-mi ce crezi, care să fie cauza dispariției omului nostru?

– Părerea mea coincide cu a lui Guarnotta, adicătelea printre clienții lui ăi mai răsăriți s-o fi aflat și vreun mahăr din Mafie care, văzându-se tras pe sfoară, i-a făcut felul.

– Carevasăzică, Mimì, tu nu aparții școlii de gândire care îl vrea pe Gargano fericit și plesnind de sănătate pe o insulă din Mările Sudului. Am dreptate?

– Da. De ce, tu ce crezi?

– Eu cred că și tu, și Guarnotta sunteți doi boi cu țâțe.

– Adicătelea de ce?

– Mă explic îndată. Întâi și-ntâi, tre' să mă convingi că există mafioți atât de nătărăi încât să nu priceapă că Gargano punea la cale o banală escrocherie. Dacă totuși s-ar fi găsit unul, l-ar fi obligat pe *ragioniere* al nostru să-l ia asociat majoritar în firmă. Pe urmă: cum a putut să intuiască acest ipotetic mafiot că Gargano se pregătea să-i tragă clapa?

– Nu înțeleg.

– Gândim la ralanti, așa-i, Mimì? Ia stai olecuță și cugetă mai bine. Cum putea oare să ghicească mafiotul cu pricina că Gargano nu avea să se prezinte la întâlnirea cu deponenții, în ziua stabilită pentru plata dobânzilor? Când a fost văzut ultima dată?

– Nu-mi amintesc precis, dar cred că acum vreo lună, la Bologna. I-a spus funcționarei de acolo că în ziua aceea urma să plece spre Sicilia.

– Cum?

– Că urma să plece spre Sicilia, repetă Augello.

Montalbano bătu furios cu pumnul în masă.

– Da’ ce, vă molipsirăți cu toții de la Catarella? Dăduși și tu în mintea dobitoacelor? Eu te întrebam cum anume, cu ce mijloc de transport urma să ajungă în Sicilia? Cu avionul? Cu trenul? Pe jos?

– Funcționara n-a știut să spună. Însă, de fiecare dată când apărea la Vigàta, Gargano conducea o Alfa Romeo 166 ultradotată, știi, dintr-alea cu computer de bord.

– Mașina s-a găsit?

– Nu.

– Avea computer pe mașină, însă la sediul sucursalei n-am zărit nici urmă de calculatoare. Ciudată treabă.

– Erau două, însă Guarnotta le-a pus sub sechestru.

– Și ce a descoperit?

– Încă se lucrează.

– În afara domnișoarei Cosentino, câți funcționari lucrau la sucursala locală?

– Doi tinerei, dintr-ăia cu caș la gură care știu tot despre internet și altele de genul ăsta. Unul din ei, Giacomo Pellegrino, este licențiat în economie și comerț, cealaltă, Michela Manganaro, studentă în ultimul an, tot la economie și comerț. Locuiesc amândoi aici, la Vigàta.

– Vreau să stau de vorbă cu ei. Scrie-mi pe o hârtie numerele lor de telefon. Când mă întorc de la Montelusa, mă ajuți să-i găsesc.

Augello pufni iritat, se ridică și ieși din birou fără să salute.

Montalbano îi înțelese reacția: Mimì se temea că-i va fi luată ancheta. Sau și mai rău: credea că lui Montalbano îi venise vreo idee genială, care putea așeza ancheta pe calea cea dreaptă. Însă lucrurile nu stăteau deloc așa. Dar putea el oare să-i mărturisească lui Augello că se ghida după o impresie lipsită de consistență – o umbră străvezie, un firișor atât de subțire, încât s-ar fi putut destrăma la prima adiere de vânt?

La ospătăria San Calogero dădu gata două porții de pește la grătar – una după alta, felul întâi și felul doi deopotrivă. Apoi, pentru digestie, își permise o plimbare lungă pe țărm, până în dreptul farului. Rămase câteva clipe în cumpănă, dacă să se așeze sau nu pe obișnuita stâncă de pe faleza înaltă: era prea frig și, pe urmă, era mai bine să încheie cât mai repede socotelile cu chestorul. Ajuns la Montelusa, nu se îndreptă imediat spre chestură, ci făcu un ocol pe la redacția televiziunii locale Retelibera. Îl informară că Zito, prietenul său jurnalistul, era pe teren. Însă Annalisa, secretara-bună-la-toate a postului, se declară la dispoziția lui.

– Ați realizat cumva materiale despre domnul Gargano?

– Referitoare la dispariția lui?

– Eventual și dinainte.

– Avem câte vreți, pe alese.

– Mi-ați putea oare face o copie după cele care vi se par mai semnificative? Dacă nu vă este cu supărare, mi-ar trebui mâine după-amiază.

Mai târziu, după ce își lăsă mașina în parcarea Chesturii, intră în clădire pe o ușă laterală și se postă în fața liftului, așteptându-l să coboare la parter. Cu el mai așteptau alți trei inși: cu unul dintre ei, un vicecomisar pe care îl cunoștea, se salută. Cei trei îl lăsară pe Montalbano să urce primul. După ce intrară cu toții în lift, inclusiv un individ sosit în ultimul moment, vicecomisarul dădu să apese pe butonul de pornire, însă rămase stană de piatră, paralizat de urletul lui Montalbano:

– Stai!

Cu un amestec de spaimă și perplexitate, toate privirile se întoarseră către comisar.

– Dați-mi voie! Dați-mi voie! zise el agitat, croindu-și drum printre ceilalți cu coatele.

Scăpat din lift, alergă într-un suflet la mașină, roti cheia în contact și demară înjurând printre dinți. Uitase complet că Mimì îi spusese chestorului despre el că i se puseseră trei copci pe frunte după accidentul imaginar pe care-l suferise. O singură scăpare avea: să facă imediat cale-ntoarsă la Vigàta și să-și roage prietenul farmacist să-i bandajeze tărtăcuța.

3

Când, în sfârșit, se întoarse la Montelusa, purta un bandaj lat de jur împrejurul capului: supraviețuitor din Vietnam, nici mai mult, nici mai puțin! În anticamera chestorului dădu nas în nas cu șeful de cabinet, domnul Lattes, căruia toată lumea îi spunea „laptes și mieres“, pentru mieroșenia-i fățarnică. Lattes remarcă – de altfel, ar fi fost imposibil să n-o facă – bandajul generos.

– Ce ați pățit?

– Un accident ușor de mașină. Nimic grav.

– Mulțumiți-i Preasfintei noastre Fecioare!

– Am făcut-o deja.

– Și familia? Familia ce-ți face, drăguțule? Toată lumea bine, sănătoasă?

Era treabă știută și răsștiută în toată provincia că Montalbano rămăsese de mult fără părinți, că era burlac și că nu avea copii prin vecini. Și cu toate acestea, de fiecare dată când îl întâlnea, Lattes îi adresa negreșit aceeași, identică, întrebare. Iar comisarul, mimând obstinația unui oportunist rasat, nu-l dezamăgea niciodată cu răspunsul.

– Ai mei sunt toți bine, slavă Preasfintei noastre Fecioare. Ai dumneavoastră?

– Și ai mei la fel, slavă Celui de Sus, răspunse Lattes, foarte satisfăcut de nenumăratele variațiuni de răspuns pe care i le îngăduia Montalbano. Apoi continuă: Ce gând bun vă aduce aici, prin părțile noastre?

Apăi, cum venea asta? Să nu-i fi pomenit chestorul nimic despre convocare tocmai șefului său de cabinet? Carevasăzică era o trebușoară de taină?

– M-a sunat domnul Bonetti-Alderighi. Vrea să mă vadă.

– A, da? păru să se minuneze Lattes. Îl anunț chiar acum pe domnul chestor că ați sosit.

Bătu discret la ușa chestorului, intră și închise ușa după el. O țâră mai târziu, ușa se deschise, iar Lattes își făcu din nou apariția, de data asta total schimbat: nici urmă de vreun surâs pe chip.

– Poftiți, zise el laconic.

Trecând prin dreptul lui, Montalbano încercă să-i întâlnească privirea, însă îi fu cu neputință, căci șeful de cabinet stăruia să-și țină capul plecat. Futu-i și iar futu-i, asta-nsemna că trebușoara nu era tainică, ci foarte gravă. Bine, dar unde și cu ce să fi greșit? Intră, dar când Lattes închise greu ușa în urma lui, comisarul avu sentimentul că peste el căzuse de fapt capacul unui sicriu.

Chestorul, care, de fiecare dată când îl convoca pe Montalbano, monta câte o scenografie nouă, recursese de data aceasta la o serie de efecte de lumini și umbre desprinsă parcă din peliculele alb-negru ale lui Fritz Lang. Persienele erau complet închise, cu lamelele coborâte, cu excepția uneia singure, care lăsa să se strecoare în interior o singură rază de soare, a cărei menire era să împartă perimetrul camerei în două. Unica sursă de lumină

era o veioză de birou tip ciupercă, joasă, care lumina hârtiile de pe biroul chestorului, ținându-i însă acestuia chipul în cea mai deplină obscuritate. Luând aminte la toată această instalație scenografică, Montalbano era acum convins că urma să fie supus unui interogatoriu comparabil cu cele ale Sfintei Inchiziții sau ale SS-ului, pe vremea când acestea erau în vogă.

– Înaintați.

Comisarul se supuse. În fața biroului se aflau două scaune, însă Montalbano nu dădu niciun semn că ar vrea să se așeze: de altfel, nici chestorul nu-l invită s-o facă. Și nici nu-l salută pe Bonetti-Alderighi care, dinspre partea lui, nici el nu salutase. Chestorul continua să citească netulburat hârtiile din fața sa.

Trecură așa cinci minute, dacă nu și mai bine. Deodată, comisarul se hotărî să treacă la contraatac; dacă nu lua el inițiativa, Bonetti-Alderighi ar fi fost în stare să-l lase în poziție de drepți câteva ore bune în întuneric, nu doar cel al camerei, ci și în privința motivului pentru care fusese convocat. Vârî mâna în buzunarul sacoului, trase afară pachetul de țigări, alese una, și-o duse la gură și aprinse bricheta. Chestorul țâșni fulgerător de pe scaunul său: flăcăruia brichetei avusese asupra sa același efect ca flama unui foc de *lupara*.

– Ce faci acolo? strigă el, lăsând deoparte hârtiile.

– Îmi aprind o țigară.

– Stinge imediat chestia aia! Aici fumatul este cu desăvârșire interzis!

Fără niciun cuvânt, comisarul stinse bricheta. Continuă însă s-o țină în mână, păstrându-și și

țigara în colțul buzelor. Obținu astfel rezultatul scontat, căci chestorul, speriat de bricheta care amenința să intre în orice clipă în acțiune, trecu la subiect.

– Domnule Montalbano, din păcate m-am văzut obligat să-mi vâr nasul prin unele documente referitoare la o anchetă urât mirositoare pe care ai instrumentat-o cu câțiva ani în urmă, pe vremea când eu nu eram încă chestorul Poliției din Montelusa.

– Mă tem că aveți un nas prea sensibil pentru meseria pe care v-ați ales-o.

Comentariul pur și simplu îi scăpase: când realiză că ar fi trebuit să-și pună lacăt la gură, era prea târziu. Avea să se căiască imediat. Îl văzu pe Bonetti-Alderighi ițindu-se în conul de lumină proiectat de veioză, prinzându-se cu putere de marginile mesei de lucru, cu degetele devenite brusc livide din cauza eforului uriaș pe care chestorul îl depunea ca să-și păstreze cumpătul. Montalbano se temea de ce era mai rău, însă superiorul său izbuti totuși să se tempereze.

– Este vorba despre cazul unei prostituate tunisiene ce a fost găsită moartă și care avea un fiu pe nume François. [2]

Numele țâncului avu asupra comisarului efectul unui pumnal implântat în inimă. Dumnezeule mare, François! Oare cât timp să fi trecut de când nu se mai văzuseră? Se strădui însă să fie atent la cuvintele chestorului, nu voia ca neașteptatul val de sentimentalism să-l copleșească, împiedicându-l apoi să se apere; pentru că un lucru îi era limpede: Bonetti-Alderighi avea să treacă la acuzații. Încercă să-și amintească toate amănuntele acelei anchete atât de îndepărtate în timp. Te pomenești

că Lohengrin Pera, boul cu țâțe de la Serviciile Secrete, găsise o cale să se răzbune, la atâția amar de ani distanță! Însă următoarea replică a chestorului pur și simplu îl descumpăni.

– Se pare că, într-o primă fază, dumneata ai avut intenția să te căsătorești, după care să adopți acel copil. Este adevărat sau nu?

– Da, e adevărat, răspunse comisarul, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

Futu-i – își zise –, da' ce treabă aveau problemele lui personale cu ancheta poliției? Și pe urmă, de unde știa Bonetti-Alderighi toate amănuntele acelea?

– În regulă. Ulterior însă, se pare că v-ați schimbat părerea cu privire la adopția copilului. Ca urmare, acest François a fost încredințat unei surori a vicelui dumitale, domnul Domenico Augello. Este sau nu este așa?

Și totuși, încotro țintea de fapt acest mare bou cu țâțe de-și spunea chestor?

– Da, așa este.

Montalbano era tot mai neliniștit. Nu înțelegea nici de ce chestorul era atât de interesat de povestea aceea de mult uitată, nici din ce parte avea să sosească inevitabila lovitură de măciucă.

– Toată treaba în familie, eh?

Tonul sardonic al lui Bonetti-Alderighi lăsa să se întrezărească o insinuare pe cât de limpede, pe atât de inexplicabilă. Adicătelea ce-i trecea prin minte imbecilului?

– Domnule chestor, uitați care-i treaba. Înțeleg că v-ați construit o concepție precisă asupra unui episod de care eu, unul, uitasem de mult. Una peste alta, vă rog un lucru: să reflectați bine asupra cuvintelor pe care vă pregătiți să mi le spuneți.

– Nu-ți permit să mă amenințI, m-ai înțeles? țipă isteric Bonetti-Alderighi, izbind cu pumnul în birou cu o asemenea putere, încât acesta reacționă făcând „crac“. Hai, dă-i drumul, mărturisește: ce-ai făcut cu libretul?

– Care libret?

Și mirarea îi era cât se putea de sinceră: nu-și amintea de niciun libret.

– N-o face pe niznaiul, Montalbano!

Cuvintele acelea – adicătelea cum așa, „n-o face pe niznaiul“? – avură darul să-l scoată din minți. Ura frazele prefabricate, zicătorile și expresiile populare – pur și simplu îi declanșau o iritare imposibil de stăpânit.

De data aceasta a fost rândul lui să lovească cu pumnul în birou, care reacționă făcând „crac, crac“.

– Apăi futu-i, despre ce rahat de libret bâigui ’mneata acolo?

– Eh, eh! rânji chestorul. Ne simțim cu musca pe căciulă, Montalbano, așa-i?

Simțea că, dacă după „niznai“ și „musca pe căciulă“, va mai urma încă o locuțiune de tipul acela, avea să-l înșface pe Bonetti-Alderighi de guler, sufocându-l până ar fi scăpat lumea de el. Izbuti totuși, ca prin miracol, să nu aibă nicio reacție, să-și țină limba-n frâu.

– Înainte de libretul cu pricina – reluă chestorul –, să vorbim mai bine despre copil, despre fiul prostituatei, adică. Am aflat că, fără să anunți pe nimeni, ai luat copilul și l-ai dus la dumneata acasă. Păi, bine, Montalbano, asta se numește sechestrare de minori! Există un tribunal care se ocupă cu astfel de cazuri, știai sau nu? Există judecători specializați în încredințarea minorilor, știai sau nu? Erai obligat să respecți legea, nu s-o eludezi, știai sau nu? Pentru că aici nu suntem în Vestul Sălbatic, știai sau nu?

Istovit, își îngădui un răgaz. Montalbano nu suflă nici măcar o vorbuliță.

– Și asta nu-i tot! Nemulțumit de propria bravadă, i-ai făcut copilul cadou surorii vicelui dumitale, de parcă ființa aceea era un obiect oarecare! Astea-s fapte de oameni lipsiți de inimă, fapte de pușcărie, ce mai la deal, la vale! Însă la partea aceasta a poveștii o să ne oprim altă dată! Am descoperit ceva și mai și! Prostituata poseda un libret la purtător cu un depozit de o jumătate de miliard de lire. La un moment dat, libretul a trecut prin mâinile dumitale. După care pur și simplu a dispărut! Ce s-a întâmplat cu libretul? Asta vreau să știu de la dumneata. Ai împărțit banii cu prietenul și complicele dumitale Domenico Augello?

Cu mișcări lente-lente, Montalbano se sprijini cu palmele de tăblia biroului, apoi tot încet-încet își aplecă bustul în direcția chestorului și, la fel de agale, își iți fața în conul de lumină proiectat de veioză. Bonetti-Alderighi se înspăimântă. Luminat doar pe jumătate, chipul comisarului era identic cu o mască africană, dintr-acelea folosite de călăi cu ocazia ritualurilor cu sacrificii umane. La urma urmelor, Sicilia și Africa nu se află prea departe una de cealaltă – își spuse îngrozit chestorul,

simțind că sângele îi înghețase în vine. Comisarul îl privi fix-fix pe Bonetti-Alderighi, după care deschise gura și lăsă cuvintele să curgă lin-lin, pe un ton moale-moale.

– Ți-o spun ca de la bărbat la bărbat. Nu te lega de copil, nu-l amesteca în istoria asta. M-ai înțeles? A fost adoptat legal de sora lui Augello și de soțul acesteia. Ține-l departe. Dacă ai de rezolvat anumite vendete și alte rahaturi personale, îți sunt de ajuns eu. De acord?

Chestorul nu zise nici pâs: spaima și, deopotrivă, furia care clocotea în el nu-i permiteau să se exprime cu elocință.

– De acord? îl întrebă din nou Montalbano.

Și, cu cât tonul vocii celuilalt era mai coborât, mai calm, mai molcom, cu atât Bonetti-Alderighi intuia în spatele ei un val uriaș de violență, cu greu stăvilită.

– De acord, zise într-un târziu, cu glas stins.

Retrăgându-și fața din conul de lumină al veiozei, Montalbano își reluă poziția de mai devreme.

– Îmi permiteți să vă întreb, domnule chestor, cum ați făcut rost de toate aceste informații?

Subita schimbare de ton a comisarului, care acum i se adresa formal și chiar cu o neașteptată deferență, avu darul să-l mire într-atât pe chestor, încât îi dezvălui pe loc celuilalt sursa, deși ceva mai devreme își jurase că n-avea s-o facă.

– Mi-au fost precizate în scris.

Montalbano înțelese instantaneu totul.

– O scrisoare anonimă, nu-i așa?

– Eh, nesemnată, să zicem.

– Și nu vi se face rușine de dumneavoastră? comentă comisarul, făcând stânga-mprejur și îndreptându-se spre ușă, insensibil la urletul chestorului.

– Montalbano, întoarce-te imediat!

El însă nu era un câine care să asculte orbește de ordine. Negru de furie, își smulse de pe cap bandajul inutil. Pe coridor, mai-mai să se lovească de Lattes, care i se adresă bâlbâindu-se:

– Îmi... îmi pa... pare că domnul chestor vă cheamă.

– La fel îmi pare și mie.

În clipa aceea, șeful de cabinet își dădu seama că Montalbano nu mai purta bandajul, iar fruntea comisarului nu prezenta nicio urmă de accident.

– V-ați vindecat?

– Apăi ce, nu știați că dom' chestor e și făcător de minuni?

De tot râsul în toată tărășenia asta – se gândea comisarul în timp ce, ținându-și mâinile încleștate pe volan, se întorcea acasă, la Marinella – era că nu se simțea furios pe ăl de ticluise scrisoarea anonimă (fără doar și poate, o răzbunare peste timp a lui Lohengrin Pera, singurul în măsură să reconstituie atât de exact povestea lui François și a maică-sii). Ba nici chiar cu chestorul nu avea nimic de împărțit. Dacă era supărat pe cineva, pe el însuși era. Cum fusese oare cu putință să uite cu desăvârșire de libretul de cinci sute de milioane de

lire? Îl încredințase unui prieten notar – asta da, își amintea cu precizie –, urmând ca acesta să administreze banii și să-i verse într-un cont deschis pe numele lui François, atunci când băiatul avea să devină major. Își mai amintea – de data aceasta, ca prin ceață – că la vreo zece zile după vizita la notar, acesta îi expediase și o chitanță. Atât doar că n-avea nici cea mai vagă idee ce se alesese de respectivul petic de hârtie. Însă cea mai mare problemă era alta: nu le pomenise nimic despre libret nici lui Mimì Augello, nici surorii sale. Așa se făcea că Mimì, cu totul și cu totul în necunoștință de cauză, era pe cale să fie atras în jocul periculos pus la cale de fantezia fertilă a lui Bonetti-Alderighi. Și când colo, bietu' Mimì era *'nnucenti* ca pruncu' Iisus!

În mai puțin de o oră, își transformă casa într-un loc călcat de o bandă de hoți abili și conștiincioși. Toate sertarele mesei de lucru fuseseră trase afară complet, teancurile de hârtii dinăuntru aruncate pe pardoseală, unde zăceau acum și o mulțime de cărți, rămase deschise după ce fuseseră răsfoite și pe alocuri maltratate. În dormitor, cele două noptiere aveau ușile larg deschise, la fel ca armoarul și comoda – ambele golite de haine, aruncate acum pe scaune. Montalbano răscolea și căuta, căuta și iar răscolea, din ce în ce mai încredințat de faptul că n-avea să găsească ce-l interesa. Taman când abandonase orice speranță, într-o cutie pitită în sertarul cel mai de jos al comodei, laolaltă cu o fotografie de-a mamei, dispărută înainte ca el să-i poată memora chipul, laolaltă cu o fotografie a tatălui și cu câteva dintre rarele lui scrisori, descoperi plicul expediat de notar, îl deschise, trase din el documentul, îl citi, îl reciti, ieși din casă, se urcă în mașină – ținea minte că la una dintre primele case de la intrarea în Vigàta funcționa un debit de tutun unde era și un copiator – făcu o copie, se urcă din nou la volan, se

întoarse la Marinella, se îngrozi de talmeș-balmeșul care domnea în propria casă și al cărui autor era chiar el, căută înjurând printre dinți o foaie de scris și un plic nou, le găsi, se așeză la birou și începu să scrie:

„Preailustre chestor de Vigàta,

Dată fiind pornirea dumneavoastră de a apleca urechea la scrisorile anonime, permiteți-mi să n-o semnez nici eu pe cea de față. Vă atașez la prezenta copia chitanței semnate și parafate de domnul notar Giulio Carlentini, care clarifică poziția onor dlui Montalbano Salvo. Bineînțeles că documentul original se află în posesia autorului acestor rânduri, putând fi prezentat la cerere.

Semnat: un amic.“

Se sui din nou la volan, străbătu drumul până la Poștă, plăti pentru o recomandată cu confirmare de răspuns, ieși, se aplecă să deschidă din nou portiera mașinii și... rămase pur și simplu paralizat în poziția aceea: identic și la fel ca ăi de-i trec junghiuri atât de violente pe spinare, încât la cea mai neînsemnată mișcare au sentimentul că cineva le răsucește pumnalul în spate, singura lor scăpare fiind să rămână pironiți în poziția în care i-a găsit junghiul, nădăjduind la o minune cerească oarecare, care să le alunge suferința, fie și pentru câteva clipe. Însă comisarul nu-nțepenise-n mijlocul drumului din cauza vreunei crize de sciatică, ci pentru că zărise chiar în clipa aceea o femeie care se îndrepta în mod evident spre magazinul de preparate de carne din apropiere. Era Mariastella Cosentino, vestala lui Emanuele Gargano, care de bună seamă închisese agenția la sfârșitul turei de după-amiază, iar acum își făcea cumpărăturile înainte de a se întoarce acasă. Zărind-o pe Mariastella, comisarului îi trecuse

fulgerător prin minte un gând îngrozitor, urmare a unei întrebări încă și mai îngrozitoare: oare nu cumva dom' notar avusese o sclipire de geniu și investise paralele lui François în afacerea lui musiu Gargano? Dacă da, însemna că la ora aceea se volatilizaseră deja, luând drumul Mărilor Sudului, consecința fiind nu doar faptul că *picciliddro* rămăsese fără niciun gologan de pe urma mă-sii, dar și că el, Montalbano, care abia ce expediase scrisoarea provocatoare către chestor, avea să tragă din greu ca să justifice dispariția banilor: el va spune că n-avea nimic de-a face cu toată tărășenia, însă chestorul, nici pomeneală să-l creadă pe cuvânt – minimum minimorum avea să-l acuze pe Montalbano că era înțeles cu notarul să împartă-ntre ei cele cinci sute de milioane ale bietului orfan.

Se scutură, izbutind să revină la realitate, deschise portiera, urcă la volan și demară ca din pușcă, cu scrâșnet de roți – așa cum procedează în general poliția și imbecilii. Cap-compas: biroul notarial al domnului Carlentini. Urcă în fugă scările până la etajul doi al clădirii și ajunse în fața ușii de pe palier gâfâind, cu limba scoasă de-un cot. Ușa se prezenta însă bine încuiată: orarul de funcționare justifica situația prin faptul că era trecut de ora închiderii. Și totuși, Montalbano trăgea nădejde că înăuntru se mai afla încă cineva: apăsă pe butonul soneriei și, pentru mai multă siguranță, prinse să bată în ușă cu pumnii. Într-un târziu, cineva dinăuntru întredeschise, iar comisarul profită de ocazie și dădu ușa în lături cu violență, cu un gest *alla* Catarella. Fetișcana care venise să deschidă se trase îngrozită înapoi.

– Ce... ce vreți? Nu... nu mă loviți... vă rog!

Fără doar și poate își închipuia că era victima unui jaf: chipul îi devenise galben-galben.

– Îmi cer scuze dacă v-am speriat, rosti intrusul. N-am nici cea mai mică intenție să vă fac vreun rău. Comisarul Montalbano sunt.

– Oh, Doamne, ce caraghioasă! exclamă fetișcana, stânjenită. Acum îmi dau seama că vă știu de la televizor. Intrați, vă rog.

– Notarul nu-i? o întrebă comisarul, intrând.

Mutra fetișcanei căpătă brusc un aer serios, de circumstanță.

– N-ați aflat?

– Ce anume? tresări Montalbano, simțind în ceafă o căldură rău-prevestitoare.

– Sărmanul nostru domn notar...

– A murit? hăuli prelung Montalbano, ca și cum tânăra tocmai îi adusese la cunoștință dispariția celei mai dragi ființe de pe fața pământului.

Fetișcana îl fixă cu o privire perplexă.

– Nu, n-a murit. A suferit un accident cerebral. E în convalescență.

– Bine, dar poate vorbi? Memoria îi funcționează?

– Bineînțeles.

– Cum fac să stau de vorbă cu el?

– Acum?

– Acum.

Fetișcana își privi ceasul de la încheietură.

– Poate avem noroc. E internat la clinica Santa Maria din Montelusa.

Trecu într-o încăpere înțesată cu dosare, registre, mape și bibliorafturi, formă un număr de telefon, ceru salonul numărul 114 și spuse:

– Alo, Giulio...

Se întrerupse brusc. Era lucru știut și răsștiut că, în materie de muieri, dom' notar nu lăsa niciuna să-i scape. Cât despre fetișcana de la telefon, nu părea să fi împlinit încă treizeci de ani, era înaltă, cu părul negru lung până la curbura crupei și picioare splendide...

– Domnule notar – urmă ea –, îl am aici, la cabinet, pe domnul comisar Montalbano, care ar dori să discute cu dumneavoastră... Da? În regulă, noi doi ne auzim mai târziu.

Îi trecu receptorul lui Montalbano, ieșind apoi cu discreție din încăpere.

– Alo, domnul notar? Montalbano sunt. Voiam doar să vă cer o informație. Nu știu dacă vă mai amintiți, însă acum câțiva ani v-am încredințat un libret de cinci sute de milioane de lire, care... A, da, vă amintiți? Vă întreb pentru că mi-a venit o bănuială, cum că ați investit banii în fondul domnului Gargano, și atunci... Nu, nu vă supărați... nu, ferească Ăl de Sus, nu voiam să... cum vă puteți închipui că m-aș îndoi de... În regulă, în regulă, vă cer scuze. Vă doresc însănătoșire grabnică.

Și închise. La auzul numelui lui Gargano, notarul se simțise ofensat.

– Adicătelea 'mneata îți închipui că-s un așa bou cu țâțe ca să mă încred într-un coțcar ca Gargano?

îi reproșase el comisarului.

Carevasăzică, gologanii lui François erau la loc sigur.

Chiar și așa, urcându-se din nou la volan și îndreptându-se spre comisariat, Montalbano jură în sinea lui că avea să i-o plătească cu vârf și îndesat lui musiu Gargano pentru spaima teribilă pe care o trăsese din cauza lui.

4

Însă la comisariat nu mai ajunse, căci pe drum hotărî că avusese o zi atât de grea, încât merita un premiu de consolare. Își aminti că cineva îi pomenise vag despre un birt deschis de doar câteva luni la vreo zece kilometri dincolo de Montelusa, pe șoseaua provincială spre Giardina: cică acolo se mânca într-adevăr bine. Ba chiar își amintea și numele tavernei: „La Giugiù căruțașu'". Greși drumul de nu mai puțin de patru ori și, taman când se pregătea să apuce înapoi spre Vigàta și să se prezinte iarăși la ospătăria San Calogero – fie și numai pentru că, pe măsură ce timpul trecea, simțea crescând în el o foame sălbatică –, zări la lumina farurilor firma localului, scrisă de mână pe o scândură prinsă-n cuie pe un stâlp de electricitate. Ajunse la destinație după alte cinci minute parcurse pe un drumeag cum nu credea că mai existau – numai gropi și pietroaie –, iar preț de o clipă avu convingerea că totul era o simplă mizanscenă a lui Giugiù, care se dădea căruțaș când, în realitate, conducea mașini de raliu. Luat de valul suspiciunii, comisarul nu păru prea încântat nici de căscioara solitară spre care îl purtase drumeagul: zugrăveală de mântuială, lumini chioare, o încăpere unică la parter și o alta la primul – și, de altfel, singurul – etaj. Prin cele două ferestre ale odăii de la parter răzbătea o lumină slab pâlpâitoare, care îmbia la melancolie. Fără doar și poate – își spuse Montalbano – că era un tușeu culminant al mizanscenei lui Giugiù. Pe tăpșanul din fața căscioarei se vedeau parcate două

mașini. Coborî de la volan, dar rămase pe loc, nehotărât. Nu i-ar fi picat tocmai bine să-și încheie ziua cu o toxiinfecție alimentară. Încercă să-și amintească cine-i recomandase localul și, într-un târziu, reuși: vicecomisarul Lindt, descendent dintr-o familie de șvițerani („rudă cu ciocolata?“, îl iscodise Montalbano când făcuseră cunoștință), care până în urmă cu șase luni își făcea veacul tocmai sus, la Bolzano.

„Apăi, să-mi fie cu iertare – își spuse –, da’ ăla nu-i în stare să facă diferența între o găină și un pește.“

Însă, chiar în clipa aceea, adierea blândă a vânticelului de seară îi aduse în dar o boare care-l făcu să-și umfle nările în direcția căscioarei: o boare îmbietoare, neaoșă, o boare de bucate gătite pe gustul Ălui de Sus. Risipindu-i-se pe loc orice urmă de ezitare, deschise ușa și intră. În odaia mare de la parter se aflau opt mese, dintre care doar una era ocupată de o pereche între două vârste. Se așeză la masa cea mai apropiată de el.

– Să-mi fie cu iertăciune, da’ masa de colea-i oprită pentru un mușteriu, zise ospătarul-patron, o matahală pleșuvă, dar cu mustăți stufoase, răsucite-n prepeleac, care părea să tot aibă vreo șaizeci de ani.

Ascultător, comisarul se ridică. Se pregătea să-și odihnească oscioarele pe un scaun de la masa alăturată, când vocea matahalei mustăcioase se auzi din nou:

– Și aia, la fel.

Montalbano simți cum furia creștea năvalnic în el. Adicătelea nu cumva omușcheanu’ ăsta îl lua peste picior? Căuta sămânță de gâlceavă, voia să-l facă de râs sau ce?

– Apăi, pe toate le am ocupate. Da' dacă vreți, vă pot pune să mâncați colea-n colț, zise ospătarul-patron, văzând că ochii noului său client deveniseră brusc tulburi.

Și arătă spre o mescioară înțesată cu tacâmuri, pahare și farfurii de schimb, plasată chiar lângă ușa de la bucătărie, prin care se strecura acea boare înmiresmată care te sătura încă dinainte s-apuci să guști din bucate.

– E perfect, făcu comisarul.

Se așeză, găsindu-se într-o poziție ca de condamnat la supliciu – practic, avea peretele drept în fața ochilor, iar ca să arunce o privire în sală, ar fi trebuit să se tragă-ntr-o parte și să-și sucească gâtul. Dar – își zise el –, la urme urmei, ce-l futea pe el grija să se uite la sală?

– Dacă vă țin băierile, aș avea la felu-ntâi niște *pirciati* de-ți ia gura foc, îl informă solemn matahala mustăcioasă.

Știa ce-s alea *pirciati* – un tip special de paste –, însă-ntrebarea era alta: de ce să-ți ia gura foc de la ele? Însă nu voia să-i dea celuilalt satisfacția de a-l iscodi cum anume erau gătite pastele, așa că se limită să răspundă cu o întrebare:

– Adicătelea ce-i asta, dacă mă țin băierile?

– Vrea să-nsemne exactamente precis ce-nseamnă: dacă vă țin, veni răspunsul.

– Mă țin, nu vă faceți 'mneavoastră griji, mă țin.

Celălalt îi întoarse spatele, dispăru în bucătărie, reapăru câteva secunde mai târziu și se postă lângă ușă, fixându-l pe comisar cu privirea. Perechea de meseni între două vârste îl chemă, cerându-i să le

aducă nota de plată. Mustăciosul le făcu hatârul, cei doi plătiră, apoi ieșiră fără să salute.

„Pare-mi-se că aici ăi de salută nu-s bine primiți“, își zise în sinea sa Montalbano, amintindu-și că nici el nu dăduse bineț la intrarea în local.

Mustăciosul se întoarse din nou de la bucătărie, așezându-se în aceeași identică poziție de mai devreme.

– În cinci minuțele-i gata, spuse. Să v-aprind televizoriu'? Poate vreți să vă uitați cât stați s-așteptați...

– Nu.

Într-un târziu, din bucătărie se auzi o voce de muiere.

– Giugiù!

Și uite-așa, sosi porția generoasă de *pirciati*. Oh, Doamne, ce aromă dumnezeiască! Mustăciosul se sprijini de ușorul ușii, căutându-și o poziție comodă, ca și cum se pregătea de spectacol.

Montalbano rămase o vreme să aspire mireasma mâncării până-n adâncul bojocilor.

În timp ce adulmeca umflându-și nările de plăcere, celălalt vorbi.

– Până să-ncepeți cu mâncatul, să v-aduc și o kilă de vin pe măsură?

Comisarul făcu semn din cap că da: nu-l lăsa inima să piardă vremea vorbind. Matahala îi puse în față un pocal și o cană de un litru cu vin roșu, vârtos. Montalbano sorbi o gură de vin, apoi luă prima îmbucătură de *pirciati*. Năduși instantaneu, începu

să tușească, îi dădură lacrimile. Nu, nu se-nșela – își spuse –, papilele sale gustative suferiseră o combustie instantanee! Se repezi la paharul de vin și-l bău dintr-o înghițitură: și licoarea din pahar era tare, nu glumă, însă comisarului nu-i păsă.

– Eu zic să-i dați înainte-ncetișor, cu zăbavă, îl sfătui ospătarul-patron.

– Da' ce puserăți în ele? îl iscodi Montalbano, revenindu-și cu greu.

– Untdelemn, juma' de ceapă, doi căței de usturoi, două sardele sărate, o linguriță de capere, măsline negre, pătlăgele roșii, busuioc, juma' de ardei iute, sare, brânză veche de oaie și piper negru, enumeră mustăciosul cu o urmă sadică în voce.

– Iisuse! făcu Montalbano. Da' cine-i la bucătărie, mă rog frumos?

– Muierea mea, răspunse matahala, îndepărtându-se ca să-i întâmpine pe cei trei noi clienți care tocmai intraseră.

Ștergându-și din când în când broboanele de sudoare de pe frunte și intercalând îmbucăturile cu înghițiturile de vin și cu gemetele – acum de agonie, acum de irezistibilă plăcere („oare există un fel de mâncare extrem, așa cum există sexul extrem, de exemplu?", se întrebă el la un moment dat) –, Montalbano dădu gata porția, întingând la sfârșit pâinea în sosul condimentat de pe fundul farfuriei.

– Ce să v-aduc la felul doi, domnule?

Comisarul înțelese că, adresându-i-se cu „domnule", patronul își exprima admirația.

– Nimic.

– Bine faceți. Vedeți ’mneavoastră, ce-i a-ntâia la *pirciati* de-ți ia gura foc îi că-ți rămâne gustul până hăt, a doua zi.

Montalbano îi ceru nota, plăti o nimica toată, se ridică și se îndreptă spre ușă cu gând să iasă fără să salute – cum părea să fie obiceiul locului. În dreptul ușii, pe perete, îi atrase însă atenția o fotografie mare, sub care stătea scris:

„RECOMPENSĂ: LIRE – UN MILION,

PENTRU ĂL DE-MI DĂ VEȘTI

DESPRE OMU’ ISTA“

– Cine-i omu’? se întoarse comisarul spre mustăcios.

– Apăi cum, nu-l știți? Aista-i becisnicu’ porc de câine de-i zice *ragioniere* Gargano, ăl care…

– Și de ce vreți vești despre el, mă rog frumos?

– Ca să pui laba aiasta pe el și să-l jupoi de piele.

– Păi, de ce, ce v-a făcut?

– Mie, ni’ca. Da’ muierii mele îi suflă treij’ de milioane.

– Spuneți-i doamnei că va fi răzbunată, rosti solemn comisarul, ducându-și mâna la piept.

Moment în care pricepu că era beat criță.

Pe cer strălucea o lună uriașă, afară parcă era ziuă. Conducea cu viteză, prinsese curaj: lua curbele cu scrâșnet de roți, rulând când cu zece kilometri pe oră, când cu o sută. La jumătatea drumului între Montelusa și Vigàta zări de departe panoul publicitar din dreptul căruia pornea drumeagul

care ducea la căscioara dărăpănată străjuită de uriașul măslin sarazin. Cum pe parcursul ultimilor trei kilometri evitase de puțin ciocnirea frontală cu alte două mașini ce veneau din sens invers, hotărî că ar fi fost înțelept din partea lui să vireze pe drumeag și să facă un popas la măslin, ocazie cu care avea să-i mai treacă și beția. La urma urmei, se scursese aproape un an de când nu-l mai vizitase.

Viră la dreapta, însă după numai câțiva metri avu sentimentul că greșise drumul: în locul potecii de pământ bătătorit de altădată se afla acum o șosea largă, asfaltată. Hotărât lucru, confundase panoul publicitar pe care-l păstrase drept reper – își spuse. Manevră schimbătorul de viteze în marșarier și se întoarse către șoseaua principală, lovind unul din stâlpii panoului publicitar, care se înclină periculos. FERRAGUTO MOBILIER – MONTELUSA. Nu, nu se înșelase, panoul era cel pe care-l știa. Străbătu din nou fostul drumeag și, după numai o sută de metri, se pomeni în fața porților unei vile proaspăt construite. Nici urmă de căscioara rustică de odinioară și... nici urmă de măslinul sarazin. Pur și simplu nu reușea să se dezmeticească: nu mai recunoștea nimic din peisajul cu care era obișnuit.

Era oare cu putință ca un litru de vin – de acord, un vin tare – să-l fi dat gata într-o asemenea măsură? Coborî din mașină și, ușurându-se în plin câmp, continua să privească mirat de jur împrejur. Strălucirea lunii îi permitea să vadă cât se putea de bine, însă priveliștea îi părea întru totul stranie. Trase din torpedou o lanternă și se hotărî să dea roată gardului proprietății. Vila era terminată, însă în mod evident încă nelocuită, geamurile ferestrelor fiind încă protejate de benzile adezive poziționate în cruce. Curtea îngrădită era destul de largă, suficientă cât să poată adăposti și un fel de

chioșc de vară – lângă scheletul lucrării se puteau zări, de altfel, și lopețile, târnăcoapele sau gălețile cu var lăsate acolo peste noapte de muncitori. Ajuns în spatele casei, zări ceva ce la început îi păru un tufiș sălbatic. Îndreptă fasciculul lanternei într-acolo, privi cu atenție și scoase un urlet prelung. Văzuse un mort. Sau, mai bine zis, un muribund. Uriașul măslin sarazin agoniza chiar acolo, în fața lui, scos din rădăcini și culcat la pământ. Stătea să-și dea duhul, după ce-i retezaseră crengile cu fierăstrăul electric și-i ciopârțiseră trunchiul cu securea. Frunzele i se uscaseră, devenind ca de carton. Deodată, Montalbano își dădu seama că plângea: lacrimile i se prelingeau pe obraji și-și trăgea nasul cu intermitențe, scâncind așa cum fac țâncii. Întinse o mână, sprijinindu-și-o pe una din plăgile mari ale copacului și simți sub palmă vaga umezeală a sevei, care se scurgea încet-încet, odată cu ultimele rămășițe de viață – la fel ca omul care moare golit de sânge. Își luă degetele de pe rană și culese o mână de frunze – care mai opuneau încă o slabă rezistență –, pe care le puse în buzunarul sacoului. Apoi, de la plâns trecu la un fel de furie lucidă, controlată.

Se întoarse la mașină, își scoase haina, își vârî lanterna în buzunarul pantalonilor, aprinse farurile, se duse la poarta de fier forjat a casei și o escaladă cu ușurința unei maimuțe – fără doar și poate că, aici, meritul era și al litrului de vin de mai devreme. Apoi, cu un salt demn de Tarzan, fiul junglei, ajunse în curtea brăzdată încolo și-ncoace de alei de pietriș, cu bănci de piatră plasate din zece în zece metri, cu vase de lut mari pentru plante ornamentale, cu uriașe amfore romane, având excrescențe cu motive marinărești și cu capiteluri de coloane care, în mod evident, erau fabricate în apropiere, la Fiacca. Și, desigur, cu nelipsitul, complexul și modernissimul grătar

pentru *barbeque*. Se îndreptă decis către chioșcul încă în construcție, înșfăcă dintre uneltele de lucru un baros, îl prinse bine cu ambele mâini și începu să spargă ferestrele de la parterul vilei – câte două pe fiecare fațadă.

După ce făcu țăndări șase ferestre, dintr-un colț al curții îi atrase atenția un grup de siluete aproape umane, imobile. Oh, Doamne, ce se întâmpla oare? Scoase lanterna din buzunar și îndreptă fasciculul de lumină într-acolo: opt statui mari, grupate provizoriu în așteptare, până când proprietarul vilei avea să le plaseze ici și colo după bunul său plac. Ha, Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici!

– Un bob zăbavă, că ajung și la voi, șuieră printre dinți Montalbano.

Conștiincios, făcu zob și ultimele două ferestre rămase, după care, rotind barosul deasupra capului precum Orlando când devenise furios, se năpusti asupra grupului statuar, lovind orbește în stânga și-n dreapta.

În mai puțin de zece minute, din Albă-ca-Zăpada, Morocănosul, Hapciu, Mutulică, Voiosul, Rușinosul, Somnorosul, Bășinosul sau cum moașsa pe gheață i-o mai fi chemat, nu mai rămăsese decât un covor de mici fragmente de ghips colorat. Cu toate acestea, Montalbano nu se simțea pe deplin mulțumit. Tot în vecinătatea chioșcului în construcție descoperi câteva pulverizatoare cu vopsea colorată. Alese unul cu vopsea verde și scrise de patru ori, cu litere uriașe: BOULE! – câte o dată pentru fiecare latură a vilei. Apoi sări poarta înapoi în drum, se urcă la volan și plecă spre casă: beția îi trecuse de tot.

Ajuns la Marinella, își petrecu o jumătate de noapte dereticând prin casa întoarsă cu susu-n jos când căutase chitanța de la notar. Poate că n-ar fi

avut nevoie de atâta amar de vreme să facă puțină ordine, însă se întâmplă ca, atunci când răscolești prin sertare de prea mult timp închise, să descoperi o mulțime de hârtii vechi, uitate, care parcă te imploră să le citești, iar tu, inevitabil, sfârșești prin a te afunda din ce în ce în hăul întunecat al memoriei, aducându-ți aminte de unele lucruri frumoase, dar și de unele pe care ani la rândul te-ai străduit să le alungi din gând. Un joc perfid – cel al amintirilor – din care ieși mereu înfrânt. Când într-un târziu se duse să se culce, ceasul arăta ora trei dimineața; apoi, după ce se ridică de cel puțin trei ori din pat ca să bea apă, hotărî să-și pună o carafă întreagă la capul patului, pe noptieră. Drept urmare, pe la ora șapte dimineața, avea o burtă atât de umflată, încât putea fi ușor suspectat de graviditate. Ziua se prezenta la apel neguroasă, ceea ce, cumulat cu noaptea nedormită, îi creștea starea de iritare la cote de atenție. La primul țârâit al telefonului, ridică receptorul hotărât și se oțărî la cel de la capătul firului:

– Nu mă fute la icre, Catarè!

– Apăi eu nu mi-s ăl de ziceți ’mneavoastră că mi-s, dom’le comisariu.

– Da’ tu cine mai ești?

– Adicătelea ce, nu mă recunoscurăți, dom’le? Eu mi-s.

– Adelì! Ce-i, ce s-a-ntâmplat?

– Dom’le, vrui să vă fac atent că pe azi nu poci pen’ ca să viu pe la ’mneavoastră.

– Nu-i ni’ca, nu tre’ să...

– Și nu poci pen’ ca să viu nici mâne. Ș-apăi nici după mâne nu poci.

– Da’ ce pățișsi, Adelì?

– Apăi, pe muierea lu’ alde băietu’ meu ăl mai mititelu’ o duseră la spital c-o dure’ rău pântecele, ș-acu’ eu tre’ să-i văd de plozi, și-s patru de tăți, ș-apăi ăl mai mare, de face acușica zece ani, îi mai talhariu ca alde tat-su, zău așa.

– N-are nimic, Adelì, nu te-ngrija tu de mine.

Închise, se duse în baie, se repezi la mormanul de haine lăsate la spălat, printre care se afla și puloverul primit cadou de la Livia – ăl de se făcuse leoarcă, tăvălit de vânt prin nisipul umed –, și îndesă totul în mașina de spălat. Nedescoperind nicio cămașă curată, hotărî să și-o pună tot pe cea de ziua trecută. Își făcu calculul că preț de cel puțin trei prânzuri și trei cine era nevoit să mănânce în oraș, însă-și jură solemn să nu mai cadă în ispită și să rămână credincios ospătăriei San Calogero. Una peste alta, odată cu telefonul Adelinei, proasta lui dispoziție atinse apogeul, încredințat că, de unul singur, nu știa să aibă grijă nici de el, nici de casă.

La comisariat domnea o liniște nefirească: Catarella nici măcar nu băgă de seamă că sosise – era prins într-o convorbire telefonică aprinsă și, se vedea treaba, din cale-afară de dificilă, dat fiind că, din când în când, își ștergea cu mâneca vestonului broboanele mari de sudoare de pe frunte. Pe masa sa de lucru găsi un bilet pe care stăteau scrise două nume – Giacomo Pellegrino și Michela Manganaro – și două numere de telefon. Recunoscând scrisul lui Mimì, își aminti ce era cu ele: așa îi chema pe cei doi funcționari care, în afara domnișoarei Mariastella Cosentino, lucraseră la sucursala locală a societății „Regele Midas“. Însă Mimì uitase să treacă și adresele celor doi, iar

comisarul prefera să discute față în față cu oamenii, nu la telefon.

– Mimì, strigă.

Niciun răspuns. Te pomenești că banditu' era încă acasă, lenevind în pat sau bându-și pe îndelete prima ceașcă de cafea!

– Fazio!

Fazio se prezentă de îndată.

– Musiu Augello nu-i?

– Azi nu vine, dom'le, și nici mâne și nici după mâne.

Aha, ca Adelina, menajera, carevasăzică. Da' oare și Mimì trebuia să vadă de nepoți?

– Apăi, de ce, mă rog frumos?

– Cum de ce, dom'le? Ce făcurăți, uitarăți de tot? De azi îi în concediu de-nsurătoare.

Într-adevăr, uitase cu totul. Ironia sorții era că pe Beatrice, viitoarea mireasă, o fetișcană frumoasă și destoinică, i-o prezentase chiar el lui Mimì – chiar dacă scopul său inițial fusese unul ce nu putea fi mărturisit nimănui.

– Și când se-nsoară?

– Peste cinci zile. Da' să nu uitați, dom' comisar, că i-ați făgăduit lu' dom' Augello c-o să-i fiți martor.

– Nu, n-o să uit. Ascultă, ai ceva important de făcut acum?

– Mă liberez îndată. Am pe unu', Giacomo Pellegrino, care a venit să facă plângere pentru acte de vandalism asupra unei vile pe care tocmai ce-a terminat-o de construit.

– Când s-a petrecut fapta?

– Astă-noapte.

– În regulă, du-te și te-aștept înapoi.

Carevasăzică, vandalul era chiar el, Montalbano. Descrisă în cuvinte de zbir, în interiorul unui comisariat de poliție, fapta pe care o comisese peste noapte îi producea acum un sentiment de sfiiciune, de rușine. De acord, dar cum putea oare remedia situația? Prezentându-se dincolo, în biroul lui Fazio și spunând: „Uitați care-i treaba, domnule Pellegrino, îmi cer mii de scuze, dar eu sunt cel care azi-noapte...“?

Se opri brusc: Giacomo Pellegrino – așa spusese Fazio. Bine, dar Giacomo Pellegrino era unul din cele două nume pe care Mimì i le lăsase notate pe birou, alături de numerele de telefon la care persoanele cu pricina puteau fi contactate. Memoră rapid numărul de telefon al lui Pellegrino, se ridică de la masa de lucru și trecu în biroul lui Fazio.

Acesta, ocupat să noteze ceva, își ridică mirat ochii spre el. Privirile li se încrucișară preț de cel mult o secundă, însă se înțeleseră instantaneu. Fazio se întoarse la foaia lui și continuă să scrie. Ce povestise Mimì despre Giacomo Pellegrino? Că era un tinerel laureat în economie și comerț. Numai că bărbatul așezat pe scaunul din fața lui Fazio părea mai curând un cioban, iar ca vârstă, bătea bine peste șaizeci de ani. Fazio termină de scris, iar Pellegrino semnă – cu dificultate evidentă – în josul paginii. Da' de unde atâta economie și comerț la Pellegrino al nostru – își

zise comisarul –, cel mult a treia primară! După ce Fazio îi făcu semn că terminase cu plângerea omului, comisarul se hotărî să intervină.

– Numărul de telefon l-ați lăsat?

– Nu, răspunse bărbatul.

– Păi, n-ar fi rău să-l avem. Ce număr aveți?

Omul i-l dictă lui Fazio, care și-l notă. Nu corespundea. Părea mai degrabă un număr din zona Montereale.

– Sunteți de aici, din oraș, domnule Pellegrino?

– Nu, cu casa stau pe lângă Montereale.

– Și cum se face că v-ați hotărât să vă construiți o vilă pe șoseaua dintre Vigàta și Montelusa?

Hait, o comisese, și-ncă grav de tot: își dădu seama imediat de greșeală. Fazio nu pomenise nimic despre locația vilei vandalizate. De altfel, acesta își miji ochii și-i aruncă o privire iscoditoare comisarului. Cât despre Pellegrino, el nu se arătă deloc mirat: își închipuia, probabil, că zbirii discutaseră între ei mai devreme, când Fazio fusese chemat afară de comisar.

– Nu-i a mea, răspunse el. E a unui nepot, băietu' unui frate de-al meu. Îl cheamă ca pe mine.

– Ah! făcu Montalbano, jucând perfect rolul unuia luat ca din oală. Am înțeles. Nepotul dumneavoastră este cel care lucrează la „Regele Midas", nu-i așa?

– Da, să trăiți, el îi.

– Îmi cer scuze din nou că insist cu întrebările, totuși de ce plângerea o faceți dumneavoastră și nu

nepotul, care-i și proprietarul vilei?

– Domnul Pellegrino posedă o procură în acest sens, interveni Fazio.

– Să fie oare pentru că nepotul are mult de lucru și nu poate avea grijă de…?

– Nu, îl întrerupse omul. Treaba stă așa cum vă zic eu acu'. Cam cu vreo lună în urmă, în dimineața dinaintea zilei în care trebuia să sosească-n târg becisnicu' porc de câine de-i zice *ragioniere* Gargano…

– Și pe dummneavoastră v-a lăsat fără gologani?

– Da, să trăiți, tot ce aveam mi-a umflat el. Carevasăzică, în dimineața dinaintea sosirii tâlhariului, nepotu' meu veni acasă la mine, la Montereale, și-mi zise că-l sunase alde Gargano, dându-i ordin să se ducă în Germania pentru o afacere. Avea avion de la Palermo chiar în după-masa aceea, la ora patru. Îmi mai zise că avea să fie plecat din țară cel puțin o lună, așa că-mi dădu vila în grijă, să mă ocup de terminarea construcției. Ar trebui să se-ntoarcă de pe o zi pe alta.

– Așadar, dacă vreau să-i vorbesc, nu dau de el în Vigàta?

– Nu, să trăiți.

– Atunci, îmi lăsați, știu eu, o adresă sau un număr de telefon din Germania unde l-aș putea găsi?

– Vă arde de șagă, așa-i?

5

Cum naiba se întâmpla că, din ziua când bietu' moș Garzullo, odihnească-se-n pace, năvălise cu revorberiu-n mână în agenția din Vigàta a societății „Regele Midas", amenințând că face moarte de om, cum naiba se întâmpla, așadar, că nu putea să miște un pas fără să dea peste cineva sau ceva care avea legătură într-un fel sau altul cu *ragioniere* Gargano, cel dispărut de o lună? În timp ce comisarul cugeta la acest lanț de coincidențe care se regăsește fie într-un roman polițist de mâna a doua, fie în cele mai banale manifestări ale realității cotidiene, intră Fazio.

– Iată-mă-s, la ordin, dom'le. Înainte de toate însă, lămuriți-mi o treabă. De unde știați 'mneavoastră unde se află vila lui Pellegrino? Că eu nu vă zisei ni'ca. Mă dumiriți au ba?

– Ba.

Fazio își desfăcu larg brațele. Însă comisarul hotărî că era cazul să se pună la adăpost de orice bănuială: cu Fazio era bine să nu te pui, ăsta era zbir pursânge.

– Află că mai știu și că i-au spart geamurile de pe parter, că i-au făcut fărâme-fărâmițe pe Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici și că i-au scris *„stronzo"* pe toți cei patru pereți exteriori. Așa-i?

– Da, așa-i. Au folosit un baros și un spray verde, găsite la fața locului.

– Foarte bine. Ei, și acum ce-ți trece prin tărtăcuță? Că vorbesc cu duhurile? Că am acasă un glob de sticlă? Că fac vrăji? îl iscodi Montalbano, înfuriindu-se din ce în ce, pe măsură ce formula o nouă întrebare?

– Nu, să trăiți. Da' nu tre' să vă burzuluiți așa.

– Ba da, trebuie! Află că am trecut astăzi, dis-de-dimineață, prin zonă. Voiam să văd ce mai face măslinul sarazin.

– Și? Îl găsirăți bine, sănătos? îi întrebă ușor ironic Fazio, care era la curent atât cu măslinul, cât și cu stânca de sub far – cele două locuri unde superiorului său îi plăcea să se refugieze din când în când.

– Nu mai e acolo. L-au doborât ca să facă loc vilei.

Fazio deveni brusc serios, ca și cum Montalbano îi anunțase moartea unei persoane dragi.

– Am înțeles, murmură el stins.

– Ce ai înțeles?

– Ni'ca. Aveați să-mi dați vreun ordin?

– Da. Acum, dacă tot știm că Giacomo Pellegrino freacă berbunca prin Germania, vreau să-mi afli adresa doamnei sau domnișoarei Michela Manganaro, cealaltă angajată a lui Gargano.

– Într-un minut o aveți pe birou. N-ați vrea ca înainte de asta să trec mai întâi pe la prăvălia lu' Brucale și să vă cumpăr o cămașă nouă?

– Ba da, mulțumesc. Și dacă tot te duci, ia-mi trei bucăți. O clipă: da' cum de-ai ghicit că duc lipsă de cămăși? Nu cumva tu ești ăl de vorbește cu duhurile și face vrăji?

– Nu tre' să vorbesc cu niciun duh, dom'le. Da' se vede că de dimineață nu vă schimbărăți de cămașă, deși nu era rău s-o faceți, pen' că aveți manșeta murdară de vopsea verde uscată. Vopsea verde, sublinie Fazio cu un zâmbet sardonic, îndreptându-se spre ușă.

Domnișoara Michela Manganaro locuia cu părinții într-un bloc cu locuințe sociale, de zece etaje, din apropierea cimitirului. Montalbano preferă să nu-și anunțe sosirea, așa că nici nu telefonă, nici nu sună la interfonul de la intrare. Parcă mașina în apropiere și, zărind un bătrân care ieșea din bloc, i se adresă:

– Scuzați-mă, îmi puteți spune la ce etaj locuiește familia Manganaro?

– La cinci, ducă-s-ar pe pustii!

– Apăi, de ce vi se cășună acu' pe ei că locuiesc la…?

– Pen' că de-o săptămână-ncheiată liftul nu urcă decât pân' la etajul cinci. Iar eu stau la zece. Și tre' să urc scările de două ori pe zi, fir-ar și iar fir-ar, na! Iar alde Manganaro mereu or avutără baftă în toate cele! Închipuie-ți matale că acu' doi-trei ani prinseră o terță la loto!

– Și au câștigat bani mulți?

– Aș, nimica toată. Da' pe urmă, de ajuns la nas, nimenea nu le mai ajungea.

Montalbano sui în ascensor, apăsă pe butonul pentru etajul cinci, ascensorul porni și se opri la trei. Le încercă apoi pe toate celelalte, însă mașinăria rămase imobilă. Urcă pe scări restul de două etaje, consolându-se cu ideea că, una peste alta, economisise alte trei.

– Care-i acolo? iscodi din spatele ușii o voce de femeie vârstnică.

– Montalbano sunt, comisar de Siguranță Publică.

– Comisariu? Apăi, siguri suntem?

– Din partea mea, da, sunt sigur că-s comisar.

– Și de la noi ce vreți?

– Să discut cu Michela, fiica dumneavoastră. E acasă?

– Da, da' doarme, c-o cam luă răceala. Rămâneți colea olecuță, că-l chem pe omu' meu.

Urmă un urlet care pur și simplu îl împietri pe Montalbano.

– Filì! Hai încoa', îi unu' la ușă care pretindi că-i comisariu!

Carevasăzică nu izbutise s-o convingă pe doamna – o dovedea acel „zice că-i comisariu".

Apoi, tot din spatele ușii ferecate, doamna îi atrase atenția:

– Să-i vorbiți tare lu' omu' meu, că-i surd de urechi!

– Care-i acolo? se auzi de data aceasta o voce masculină vădit iritată.

– Sunt comisar de poliție, deschideți!

Urlase cu atâta forță, încât, în vreme ce ușa casei Manganaro rămânea cu obstinație închisă, se deschiseră în compensație altele două de pe palier, în pragul cărora apărură doi spectatori vizibil interesați de scenă – o fetișcană la vreo zece ani, care molfăia cu poftă ceva, și un domn la vreo cincizeci de ani, în izmene și cămașă de corp, cu un bandaj generos pe ochiul stâng.

– Să vorbiți mai tare cu alde dom' Manganaro, că-i surd de urechi, îi sugeră amical omul în izmene.

Mai tare de-atât? Execută câteva exerciții de ventilare pulmonară, cum văzuse odată la un campion de scufundări în apnee, apoi, când i se păru că înmagazinase tot aerul din atmosferă, eliberă un strigăt apoteotic:

– Poliția!

Auzi limpede cum ușile de la etajul de sus și cel de dedesubt se deschiseră în același timp, apoi îi ajunseră la urechi vocile agitate ale locatarilor care se iscodeau unii pe alții:

– Ce fuse asta? Ce se-ntâmplă? Ați auzitără?

Ușa casei Manganaro se deschise foarte încet, iar în prag își făcu apariția un papagal. Sau cel puțin aceasta a fost prima impresie a comisarului. Nas foarte lung, galben, pomeți violacei, ochi mari și negri, două-trei fire de păr roșu ridicate vâlvoi pe vârful craniului, cămașă de un verde-strălucitor.

– Dați-vă-năuntru, mormăi papagalul. Da' voroviți încetișor, dat fiind că am fata care doarme dincolo. Îi cam suferindă.

Îl conduse în sufrageria mobilată în stilul caselor din nord, cam nepotrivit locului. Într-un colț, pe un suport pentru păsări de companie, stătea fratele geamăn al domnului Manganaro – care cel puțin avusese decența să rămână pasăre, refuzând să se travestească în om. Muierea lui dom' Manganaro – un fel de vrabie trasă-n țeapă (imposibil de știut dacă din greșeală sau din răutate) – se iți în cameră târându-și greu piciorul stâng și purtând cu osteneală o tavă pe care trona o ceașcă de cafea.

– Îi pusei eu zahăr, îl informă pe comisar, așezându-se apoi comod pe canapea.

Curiozitatea o mânca de vie – asta era evident. Se vedea treaba că doamna n-avusese în viață prea multe ocazii de distracție ca asta, așa că acum se pregătea s-o guste pe îndelete.

„Cine se aseamănă se adună", își spuse Montalbano în gând, întrebându-se apoi: „Oare ce nație de corcitură o fi ieșit din încrucișarea dintre un papagal și o vrabie?"

– O trezii și pe Michela. Acu' se scoală și vine-ncoa', ciripi vrabia.

„Oare de unde i-o fi ieșit urletul acela de mai devreme, când și-a chemat bărbatul pe nume?", se întrebă Montalbano. Apoi, își aminti că citise într-o carte de călătorii că există păsăruici capabile să scoată sunete mai puternice ca urletele unei sirene. Se vedea treaba că doamna Manganaro aparținea speciei respective.

Cafeaua era atât de dulce, încât comisarul simțea cum i se lipește limba de cerul gurii. Întâiul cuvânt îl avu papagalul – ăl travestit în om.

– Apăi, eu știu pen' ce vreți 'mneavoastră să voroviți cu alde fii-mea. S-o descoaseți despre

becisnicu' porc de câine de-i zice *ragioniere* Gargano. Așa-i?

– Da, îi strigă Montalbano. Să înțeleg că și dumneavostră ați fost păgubit de…?

– Ptiu, drace! îl întrerupse omul, încrucișându-și cu o mișcare violentă antebrațul stâng peste cel drept, întins spre înainte.

– Filì! se stropși la el muierea, folosind cea de-a doua voce, cea ca de Judecata de Apoi, care făcu să vibreze geamul ferestrelor.

– Apăi, 'mneavoastră-l credeți pe Filippo Manganaro atât de zălud încât să cadă-n capcana lu' unu' ca alde Gargano? Să știți o treabă: eu, unu', nu vrusei s-o las nici pe fii-mea să lucreze pentru coțcariu' ăla!

– Vreți să spuneți că-l cunoșteați dinainte pe Gargano?

– Nu. Și nici nu era nevoie, da' eu, unu', știu o treabă: băncile, bancherii, ăi de la Bursă, în sfârșit, toți ăi de se ocupă cu banii nu pot fi decât coțcari. Prin forța lucrurilor, domnu' meu. Dacă vreți, vă pot spune pe-ndelete cum stau treburile. De exemplu, ați citit vreodată cartea de se numește *Capitalul* de Marx?

– Sporadic, răspunse Montalbano. Carevasăzică, sunteți comunist?

– Turì, bagă mare!

Descumpănit, comisarul își privi interlocutorul perplex. Cu cine vorbea oare? Avea să afle o clipă mai târziu, când papagalul-geamăn, adicătelea pasărea care după nume-i zicea Turiddru, își drese vocea și începu să cânte *Internaţionala*. Și n-o

cânta deloc rău, de vreme ce comisarul simți vibrând în el o undă de nostalgie. Tocmai se pregătea să-l felicite pe dresor, când în cameră intră Michela. La vederea ei, Montalbano încremeni. La orice s-ar fi așteptat, dar cu siguranță nu la o tânără înaltă și zveltă, brună, cu ochi violeți, cu nasul vag înroșit din cauza gripei, frumoasă și clocotind de viață, purtând o fustiță până la jumătatea coapselor, cu o grosime perfectă și o bluză albă mulată, care stăvilea cu greu revărsarea sânilor ei impetuoși, neîncarcerați în strânsoarea vreunui sutien. Pe cât de rapid, pe atât de diabolic, un gând îi traversă căpățâna asemenea unei vipere care mușcă și se face imediat nevăzută. Fără doar și poate că musiu Gargano, arătos cum era, își cam făcuse mendrele cu mândrețea aceea de femeie – sau, dacă nu, cel puțin își încercase norocul.

– Iată-mă. Vă stau la dispoziție.

La dispoziția lui? I-o spusese cu voce joasă și ușor răgușită, *à la* Marlene Dietrich. Într-atât de senzuală, încât Montalbano își înfrână cu greu un icnet de plăcere. Tânăra se așeză, trăgând de poalele fustiței și încercând zadarnic să-și acopere genunchii. Aer cuminte, privirea plecată, o mână pe coapsă, cealaltă pe brațul fotoliului: poza perfectă a unei fetișcane de ispravă provenite dintr-o familie bună, muncitoare și onestă. Comisarul își recuperă cu greu uzul vorbirii.

– Regret că v-am trezit.

– Nicio problemă.

– Am venit ca să vă cer unele lămuriri legate de domnul Gargano și de agenția la care ați lucrat și dumneavoastră.

– Vă ascult. Vă previn însă că am fost deja interogată de cineva de la comisariat. Domnul Augello, așa mi se pare că se numește. Pe care, ca să v-o spun pe-a dreaptă, l-am simțit interesat mai curând de altceva.

– De altceva?

N-apucă să-și formuleze bine întrebarea, că se căi pe loc. Prinsese ideea din zbor. Își și închipuia scena: Mimì, care-i adresa întrebare după întrebare, în timp ce ochii îi alunecau cu delicatețe de la gât în jos, spre sutien (asta dacă cumva îl purta în ziua aceea), spre fustiță, spre chiloței... Cum să fi rezistat oare Mimì unei asemenea priveliști? Gândul comisarului zbură instantaneu către Beatrice, viitoarea nevastă a lui Augello: ah, câte îmbucături amare avea să suporte, biata de ea! Tânăra nu-i răspunse la întrebare, intuind că bărbatul înțelesese aluzia. În schimb, zâmbi – sau, mai bine zis, îl lăsă pe celălalt să-i ghicească zâmbetul, dat fiind că stătea cu fruntea plecată, așa cum se cuvine să stea o tânără de familie bună în fața unui străin. De la locul de unde asistau la întreaga scenă, papagalul și vrabia își priveau mulțumite propria creație.

Deodată, fetișcana își ridică ochii violeți și-l privi pe comisar asemenea unui martor care așteaptă întrebările anchetatorului. În realitate însă, îi vorbea, îi spunea limpede, fără să se folosească de cuvinte:

„Nu mai pierde vremea aici. Nu pot vorbi. Așteaptă-mă afară.“

„Mesaj recepționat“, îi transmise tot din priviri Montalbano.

Apoi hotărî să nu mai piardă vremea acolo. Se prefăcu mirat și stânjenit de situație.

– Zău? Ați fost deja interogată? S-a întocmit și proces-verbal cu depoziția dumneavoastră?

– Desigur.

– Și cum se face atunci că eu nu știu nimic?

– Bleah! Întrebați-l pe domnul Augello, care, pe lângă că-i un fandosit, zilele astea e cam cu capu-n nori, dat fiind că se pregătește de măritiș.

Și se făcu lumină! I-o demonstra folosirea acelui adjectiv, „fandosit“, care, în prezența părinților de modă veche ai tinerei, înlocuia expresia „bou cu țâțe“ – mult mai sugestivă, după cum ar fi spus pe vremuri criticii literari. Însă confirmarea absolută venise odată cu ultima observație a fetei: fără doar și poate că ea îi îngăduise favorurile respectivului (așa se exprimă o fată de familie bună în prezența părinților), iar Mimì, după ce și-a făcut poftele cu dumneaei, a trimis-o la plimbare, dezvăluindu-i că era viitor ginerică.

Se ridică, urmat de ceilalți.

– Sunt pur și simplu dezolat.

Ceilalți se arătară, pe mutește, înțelegători.

– Se mai întâmplă, zise în cele din urmă papagalul.

Se formă apoi o mică procesiune, cu fetișcana în frunte, urmată de comisar, apoi de capul familiei și, la sfârșit, mama tinerei. Analizând mișcările unduitoare care îl precedau, Montalbano nu-și putu reține un gând galben de invidie la adresa lui Mimì. Deschizând ușa, fetișcana îi întinse mâna.

– Mi-a făcut plăcere să vă cunosc, îi zise din gură.

Iar din ochi: „Așteaptă-mă.“

Rămase în așteptare mai bine de o jumătate de oră – o perioadă de timp absolut necesară pentru ca Michela să se fardeze abundent, ascunzându-și astfel roșeața inestetică a nasului. Montalbano o zări ieșind pe ușa blocului și privind de jur împrejur: apăsă scurt claxonul mașinii și-i deschise portiera. Fetișcana se îndreptă către mașină cu un aer indiferent, pășind agale. Ajunsă însă în dreptul lui, sări înăuntru cu iuțeala unei feline, trase portiera după ea și-i șuieră:

– S-o ștergem de aici!

Montalbano manevră schimbătorul de viteze și demară în trombă, nu înainte însă de a constata în trecere că Michela uitase și de data asta să-și pună sutien.

– A trebuit să duc o adevărată luptă cu ai mei, zise ea. Nu voiau să mă lase să ies: le e teamă să nu am o recădere. Apoi, schimbând vorba, îl întrebă: Unde ne așezăm să stăm de vorbă?

– Vreți să mergem la comisariat?

– Ca să dau ochii cu boul cu țâțe de Augello?

Astfel, cele mai rele (sau, de ce nu, bune) suspiciuni ale lui Montalbano se confirmară cu o singură frază.

– Ca să nu mai spun că nu-mi place să intru într-un sediu al Poliției, adăugă Michela.

– Atunci, la un bar?

– Glumiți? Lumea vorbește vrute și nevrute pe seama mea. Deși, dacă mă gândesc mai bine, cu dumneavoastră n-ar fi niciun pericol.

– De ce nu?

– Pentru că mi-ați putea fi tată.

Un pumnal împlântat între omoplați ar fi fost mai ușor de suportat. Scăpată o clipă de sub control, mașina depăși scrâșnind axul drumului, apoi reveni pe sensul regulamentar de mers.

– Punct ochit, punct lovit, comentă malițios fetișcana. E un sistem infailibil de descurajare a bătrâneilor în care sângele clocotește mai mult decât trebuie. Numai că, vedeți dumneavoastră, depinde de tonul folosit.

Și, cu vocea ei răgușită, repetă, pe o tonalitate parcă și mai coborâtă:

– Mi-ați putea fi tată.

De data aceasta, acordurile vocii îi erau încărcate de toată mireasma plăcerii interzise, a incestului.

Montalbano nu reuși să evite la timp imaginea care i se înfipsese brusc în minte: fetișcana, în pat lângă el, goală, asudată, gâfâind ritmic. Nu era de glumă cu șerpoaica: pe cât de frumoasă, pe atât de periculoasă și vicleană se dovedea.

– Așadar, unde mergem? întrebă el, pe un ton autoritar.

– Unde locuiți?

Ptiu, piei Satană! – exclamă Montalbano în sinea lui. Ar fi fost ca și cum și-ar fi dat foc la casă cu mâna lui.

– Acasă la mine sunt și alte persoane.

– Aha. Însurat, carevasăzică?

– Nu. În sfârșit, vă hotărâți sau nu?

– Cred c-am găsit, zise brusc Michela. Virați pe a doua la dreapta.

Comisarul făcu întocmai, găsindu-se dintr-odată pe una dintre acele străzi rare care sunt încă în măsură să te informeze de la bun început unde urmează să se sfârșească: în plin câmp. O fac prin intermediul caselor care devin tot mai mici, până când ajung un fel de zaruri, cu un pic de verdeață de jur împrejur, al stâlpilor de electricitate și de telefon plasați în zigzag, al asfaltului care cedează încet-încet locul ierbii. Apoi, însă, nici de zarurile albe nu se mai văzu vreo urmă.

– Ce fac, țin drumul drept?

– Da. Curând, o să vedeți pe dreapta o potecă. Luați-o pe acolo fără grijă, e destul de bine întreținută.

Montalbano se execută, iar peste câteva sute de metri se trezi în mijlocul unei pădurici de pini mediteraneeni și tufe sălbatice.

– Azi nu-i nimeni pe aici, constată femeia. E zi de lucru, dar sâmbăta și duminica locul devine un adevărat furnicar de oameni și mașini.

– Veniți des?

– Când am ocazia.

Montalbano coborî geamul portierei și-și căută pachetul de țigări.

– Vă deranjează dacă...?

– Nu. Chiar vă rog să-mi dați și mie una.

O vreme, fumară în tăcere. Pe la jumătatea țigării însă, comisarul se hotărî să treacă la subiect.

– M-ar interesa să știu mai multe despre modul de funcționare a sistemului inventat de domnul Gargano.

– Întrebați-mă punctual și o să vă răspund.

– Unde erau depozitați banii strânși de Gargano?

– Uitați cum stau lucrurile: în general, Gargano se prezenta la Vigàta cu cecurile clienților, pe care unul dintre noi – fie eu, fie Mariastella, fie Giacomo – le depuneam la filiala locală a Casei de Credit. La fel procedam și în cazul clienților care se prezentau de bunăvoie la agenție. După un timp, Gargano solicita transferul sumelor în contul său de la o bancă din Bologna. Din câte am aflat însă, nici acolo banii nu rămâneau prea mult timp. Pare-se că în cele din urmă ajungeau în niște conturi din Elveția sau din Liechtenstein, n-aș ști să vă spun exact.

– De ce?

– Ha, ce întrebare! Pentru că Gargano trebuia să-i folosească în speculațiile sale aducătoare de profit. Cel puțin, așa credeam noi.

– Adică acum credeți altceva?

– Da. Că-și punea banii deoparte în străinătate ca să ne-o tragă tuturor la momentul potrivit.

– Și dumneavoastră v-a...?

– Dacă mi-a tras-o? Nu, n-a văzut niciun bănuț de la mine. De altfel, n-aș fi putut face depuneri nici dac-aș fi vrut. Ați văzut și singur ce crede tata despre genul acesta de afaceri. În schimb, mi-a tras-o cu salariul pe două luni.

– Uitați care-i treaba, aș vrea să vă adresez o întrebare cu caracter personal. Vă deranjează?

– Da’ de unde, fiți serios!

– Gargano a încercat în vreun fel sau altul să se culce cu dumneavoastră?

Michela izbucni într-un hohot de râs atât de năvalnic, încât nuanța violet a ochilor săi deveni mult mai deschisă din cauza lacrimilor. Montalbano o lăsă să se descarce nervos până la capăt, nereușind totuși să priceapă de ce i se păruse atât de comică întrebarea lui. Într-un târziu, Michela redeveni serioasă.

– În mod oficial, da, îmi făcea curte. La fel cum îi făcea curte și bietei Mariastella, care era foarte geloasă pe mine. Știți dumneavoastră, bomboane, flori... Dacă însă într-o bună zi i-aș fi spus că vreau să mă culc cu el, știți ce s-ar fi întâmplat?

– Nu. Spuneți-mi dumneavoastră.

– Ar fi leșinat. Gargano era gay.

6

Comisarul încremeni. Una ca asta nu i-ar fi trecut nici măcar prin anticamera cerebelului. Apoi însă, depășind surpriza inițială, începu să reflecteze: putea oare faptul că Gargano era homosexual să aducă vreo schimbare în anchetă? Poate că da sau poate că nu, însă un lucru era cert: Mimì nu-i pomenise nimic despre asta.

– Sunteți sigură? V-a spus-o el?

– Nu, n-a adus niciodată vorba, însă da, sunt mai mult ca sigură. Pur și simplu ne-am înțeles din priviri, încă de la prima noastră întâlnire.

– I-ați semnalat domnului Augello acest... această circumstanță, sau, mai bine spus, această impresie a dumneavoastră?

– Augello mă interoga cu gura, în timp ce cu ochii îmi cerea cu totul altceva. Ca să vă spun sincer, nu-mi mai amintesc dacă i-am pomenit sau nu ceva despre asta boului ăluia cu țâțe.

– Iertați-mi indiscreția, totuși de ce sunteți atât de pornită împotriva lui?

– Vedeți dumneavoastră, m-am culcat cu Augello pentru că mi-a plăcut ca bărbat. Numai că ’mnealui, când mă pregăteam să ies pe ușa casei sale, s-a proțăpit în fața mea, gol, doar cu un prosop în jurul taliei ca să nu i se vadă mătărânga,

comunicându-mi că e logodit și că urmează să se însoare. Da' ce, i-a cerut cineva ceva? S-a comportat atât de meschin, încât regret și acum că m-am încurcat cu el. Vreau să uit cât mai repede de el, asta-i tot.

– Cât despre domnișoara Cosentino, credeți că era la curent cu faptul că Gargano...?

– Părerea mea este că, dacă Gargano s-ar fi transformat dintr-odată într-un monstru hidos, în – știu și eu? – gândacul lui Kafka, Mariastella nu și-ar fi dat seama de nimic, rămânând pe mai departe prosternată în fața lui: într-atât era de pierdută în delirul său amoros pentru Gargano. Pe urmă, teamă mi-e că biata de ea nu-i în măsură să facă distincție – cum să vă spun? – între găină și cocoș.

Michela Manganaro continua să-l surprindă pe comisar: iată, acum scosese la bătaie *Metamorfoza* lui Kafka.

– Vă place?

– Cine? Mariastella?

– Nu. Kafka.

– Am citit tot ce-a scris, de la *Procesul* la *Scrisorile către Milena*. Nu vă supărați, oare am bătut drumul până aici ca să vorbim despre literatură?

Montalbano încasă lovitura în tăcere.

– Dar Giacomo Pellegrino?

– Desigur, și Giacomo a înțeles situația de la bun început – poate chiar dinaintea mea. Asta pentru că și Giacomo este gay. A, și ca să nu mă mai

întrebați dacă i-am spus acest lucru lui Augello, vă spun de la bun început că nu.

Hait, și Pellegrino? Înțelesese bine, oare? Avea nevoie de confirmare.

– Și el? o iscodi, cu o intonație de comic sicilian – ceva între stupoare și groază –, de care se rușină imediat, pentru că nu intenționase ca întrebarea să sune chiar așa.

– Da, și el, răspunse Michela pe un ton neutru.

– În cazul acesta, am putea avansa o ipoteză, începu Montalbano, precaut, ca și cum ar fi pășit pe un teren minat. Și chiar vreau să subliniez că este o pură ipoteză, anume că între Giacomo și Gargano s-au dezvoltat anumite raporturi pe care le-am putea defini într-o manieră…

Tânăra își holbă spre el frumoșii ei ochi violeți.

– De ce ați prins deodată să vorbiți papagalicește?

– Îmi cer scuze, zise comisarul. M-am fâstâcit. Voiam să spun…

– Am înțeles perfect ce voiați să spuneți. Iar răspunsul meu este: poate că da, poate că nu. [3]

– Asta tot din cărți v-a venit?

– Nu. D'Annunzio nu-mi place. Însă dacă aș fi nevoită să avansez o ipoteză, cum spuneți dumneavoastră, aș înclina mai curând pentru da decât pentru nu.

– Ce anume vă face să presupuneți asta?

– În opinia mea, relația dintre ei s-a conturat de la bun început. Uneori îi vedeam cum se retrag într-

un colț unde nu puteau fi auziți, discutând în șoaptă…

– Bine, dar asta nu înseamnă nimic! Puteau foarte bine să discute afaceri!

– Privindu-se în ochi așa cum o făceau ei? Pe urmă, aveau amândoi zile însorite și zile cu nori.

– Nu, n-am înțeles.

– Așa, ca îndrăgostiții. Dacă ultima lor întâlnire decursese bine, când se revedeau, erau amândoi numai zâmbet, își atingeau ca din întâmplare mâinile, lucruri dintr-astea… Dacă însă întâlnirea fusese un eșec – se certaseră sau altceva –, atunci cădea peste amândoi o tăcere ca de gheață, evitau să se privească, să se atingă… Când sosea la Vigàta, Gargano rămânea în oraș câte o săptămână cel puțin, așa că aveam suficient timp să contorizez zilele însorite și pe cele cu nori.

– Aveți idee unde se întâlneau?

– Nu. Gargano era un tip rezervat. Și Giacomo, la fel: era foarte discret în privința vieții sale private.

– Spuneți-mi, vă rog, după dispariția lui Gargano ați mai primit vreo veste de la Giacomo? S-a întâmplat cumva, știu eu, să vă scrie, să vă telefoneze, să dea vreun semn de viață, oricare?

– Nu pe mine trebuie să mă întrebați asta, ci pe Mariastella, singura care a mai rămas la agenție. Eu, una, nu m-am mai arătat la față de când am înțeles că exista pericolul să fiu atacată de vreun client scos din minți. Giacomo a fost cel mai descurcăreț dintre noi: în dimineața în care Gargano, așteptat la Vigàta, n-a mai apărut, nici Giacomo nu și-a făcut apariția. Se vede treaba că intuise.

– Ce anume?

– Că Gargano le-o trăsese tuturor cu banii. Domnule comisar, realitatea este că, dintre noi, doar Giacomo pricepea cât de cât mersul afacerilor lui Gargano. Probabil că trecuse de cu seară pe la bancă, unde a aflat că nu se făcuse niciun transfer de fonduri de la Bologna la Vigàta. Prin urmare, o fi înțeles că jucăria se stricase și a evitat să se mai arate la față. Cel puțin așa văd eu lucrurile.

– Ei bine, vă înșelați, pentru că Giacomo a plecat chiar în ziua de dinaintea presupusei sosiri a lui Gargano, îndreptându-se spre Germania.

– Zău? exclamă tânăra, sincer mirată. Ce să facă acolo, mă rog frumos?

– Gargano i-a încredințat o misiune. Era vorba să rămână acolo cel puțin o lună, cu afaceri.

– Dumneavoastră cine v-a spus una ca asta?

– Unchiul lui Giacomo, care are grijă de vila în construcție.

– Care vilă? exclamă din nou Michela, consternată.

– Adică vreți să-mi spuneți că nu știați că Giacomo își construiește o vilă la șosea, între Vigàta și Montelusa?

Michela își cuprinse capul cu palmele.

– Ce tot îndrugați acolo? Giacomo trăia de la un salariu la altul: două milioane și două sute de mii de lire pe lună, atât și nimic mai mult! Știu sigur asta!

– Poate că părinții săi...

– Părinții săi sunt din Vizzini, trăiesc de azi pe mâine cu o mână de verdeață culeasă din grădină. Vreți să vă spun părerea mea, domnule comisar? Povestea asta a dumneavoastră nu mă convinge absolut deloc. Într-adevăr, Gargano îl mai trimitea din când în când pe Giacomo în deplasări de serviciu, însă numai pentru probleme minore și numai la agențiile noastre din provincia Montelusa. Nu cred nici în ruptul capului că l-a trimis cu afaceri importante în Germania. Spuneam mai devreme că Giacomo pricepea mai multe decât noi din toată tărășenia asta cu fondul de investiții, însă în niciun caz nu are competențe pentru afaceri de nivel internațional. Nu are nici vârsta și...

– Câți ani are? o întrerupse Montalbano.

– Douăzeci și cinci. Și nici experiența necesară. Nu, convingerea mea este că a inventat scuza aceasta cu unchiul fiindcă voia să se dea pentru o vreme la fund. N-ar fi fost în stare să țină piept clienților furioși.

– Și să stea ascuns mai bine de o lună?

– Bleah, nu știu ce să cred, făcu Michela. Mai dați-mi o țigară.

Montalbano îi întinse o țigară, apoi îi dădu să aprindă. Tânăra fumă în tăcere, trăgând des și nervos din țigară. Nici lui Montalbano nu-i ardea de vorbă: prefera să-și lase cerebelul să lucreze în program de voie.

Terminând țigara, Michela spuse, apelând din nou la vocea ei de Marlene (sau, poate, de Garbo?):

– Mă doare capul.

Încercă să deschidă geamul de pe partea sa, însă nu izbuti.

– Lăsați-mă pe mine, se oferi Montalbano, explicându-i: Știți, uneori se mai blochează.

Se aplecă peste ea, înțelegând mult prea târziu că tocmai comisese o eroare.

Brusc, Michela își încolăci brațele în jurul umerilor lui. Uluit, Montalbano rămase cu gura căscată. Avea să fie cea de-a doua eroare, căci gura femeii puse stăpânire pe gura lui pe jumătate deschisă, începând o explorare judicioasă cu ajutorul limbii. Montalbano îi cedă preț de o clipă, apoi însă se dezmetici și execută o dureroasă manevră de desprindere din îmbrățișare.

– Cuminte! îi spuse pe un ton poruncitor.

– Am înțeles, tati! făcu Michela, cu o strălucire amuzată în ochii săi violeți.

Comisarul roti cheia în contact, manevră schimbătorul de viteze și demară.

Însă acel „cuminte“ al lui Montalbano nu fusese adresat femeii, ci acelei părți a propriului corp care, chemată la datorie, răspunsese prompt; atât de prompt, încât comisarul parc-o și auzise intonând un imn patriotic: „Iată, mormintele se crapă, iar morții se ridică...“ [4]

– Sfântă mare Fecioară Maria, dom’le, domnicule! Tii, Preasfântă Maria, ce spaimă trăsei, zău așa! Și-acu’ mai tremură carnea pe mine, dom’le! Na, uitați-vă olecuță la mâna mea! O videți cum îmi tremură?

– O văd, o văd. Da’ de ce, ce s-a-ntâmplat?

– Dădu tilifon aici însuși domnuțu' chestoru-n pirsoană pirsonalmente și mă iscodi despre 'mneavoastră. Eu îi răspunsei că pe moment erați momentan lipsă, da' că de-ndată ce sosiți o să vă spui că el vrea să vorovească cu 'mneavoastră. Numa' că el, adicătelea domnuțu' chestoriu' mă chestionă dacă mai era alt superior ingrat pe aici.

– În grad, Catarè, nu ingrat.

– Cum ziceți 'mneavoastră că e, așa e, bine că înțelesărăți. Atuncea eu îi zisei c-alde dom' Augello tre' pen' ca să se mărite și că-i concediat. Iar 'mnealui, domnuțu' chestoriu', știți ce-mi răspunse? „Mi se rupe." Întocmai așa-mi zise, dom'le! Atuncea eu îi zisei, dat fiind pentru că și Fazio era plecat, că nu-i niciun ingrat la comisariat. Pe urmă, 'mnealui mă iscodi cum mă cheamă, iar eu îi zisei că-mi spune Catarella. Atuncea îmi zise așa: „Ascultă, Santarella", iar eu îmi promisei să-l contrazic și i-am zis așa: „Catarella mă cheamă pe mine, dom'le." Ș-apăi vreți să știți ce-mi răspunse domnuțu' chestoriu'? Îmi răspunse așa: „Mi se rupe cum te cheamă." Întocmai exact așa-mi răspunse. Tii, da' supărat mai era domnuțu' chestoriu', zău așa!

– Catarè, ne prinde noaptea. Una peste alta, ce voia?

– Îmi zise să vă zic 'mneavoastră că 'mneavoastră aveți la dispozițiune două'ș patru de ore ca să-i dați răspunsul pe care știți 'mneavoastră că tre' să i-l dați.

Montalbano calculă în gând că a doua zi – cu voia Ălui de Sus și a Poștei – domnuțu' chestoriu' avea să primească scrisoarea lui pseudo-anonimă, care ar fi trebuit să-l calmeze.

– Alte noutăți mai sunt?

– Nimica-nimicuța, dom’le.

– Ăilalți unde-s?

– Fazio se duse pe strada Lincoln, unde se-ncăierară unii, Gallo-i la prăvălia lu’ alde Sciaccitano, care veni să reclame un jaf mititel...

– Mititel? Adicătelea cum, mititel?

– Apăi, talhariu’ era un țânc de vreo treiș’pece ani, cu un revorber mare cât brațu’ meu. Pe urmă, pe Galluzzo-l chemară-ntr-un loc unde-or găsitără o bombă care n-a făcut „bum“, Imbrò și Gramaglia se duseră să...

– În regulă, de ajuns, îl întrerupse Montalbano. Aveai dreptate, Catarella: nimic nou pe frontul de vest.

Și se duse către biroul său, lăsându-l pe Catarella fără grai. Încurcat, omul își duse apoi mâna la cap.

– Care frunte de vest, dom’le? A mea?

Pe masa de lucru, găsi un teanc de acte de semnat – „cel puțin de un metru juma’ grosime“, își zise – deasupra cărora Fazio lăsase un bilet: „Urgentissime.“ Lui Montalbano îi scăpă o înjurătură grea printre dinți: n-avea scăpare, trebuia să le semneze.

Mai târziu, când în sfârșit se așeză la masa sa preferată de la ospătăria San Calogero, proprietarul – pe nume Calogero, cum altfel? – se apropie de el cu un aer conspirativ.

– Dom’le, puiet proaspăt de sardine adusei.

– Bine, da’ nu-i prohibiție la puiet?

– Ba da, să trăiți, da' din când în când mai dă voie să se scoată câte o ladă de fiecare barcă de pescuit.

– Atunci, de ce-mi vorbești la ureche, în șoaptă, de parcă am pune la cale o conjurație?

– Pen' că toți care intră numa' asta vor și n-am destul pentru toată lumea.

– Cum îl gătești? Cu lămâie?

– Apăi nu, să trăiți, dom'le. Cel mai bine iese puietu' de sardină dacă-l faci chiftele și le frigi la foc iute.

Așteptarea se dovedi mai lungă decât crezuse, dar meritată. Chifteluțele, plate și crocante, păreau stropite cu constelații de punctișoare negre – ochii minusculi ai peștișorilor abia eclozați. Montalbano le savură cu gesturi ritualice, deși știa bine că tocmai devenise complicele unui adevărat măcel în lumea peștilor. Ca să se autopedepsească, se hotărî să nu mai ceară felul doi. N-apucă să iasă bine din restaurant, că auzi – din păcate da, se mai întâmpla din când în când – vocea iritantă a propriei conștiințe.

„Ca să te autopedepsești, ai zis? Tii, da' fățarnic rău te făcuși, Montalbà! Nu cumva n-ai mai vrut să iei felul doi de teamă să nu ți se-aplece? Nefericitule, știi tu oare câte chiftele ai dat gata? Ei bine, optș'pece!

Poate c-așa era sau poate că nu, însă mai bine să fie prevăzător: prin urmare, se îndreptă spre port și porni la pas către farul de pe promontoriul dinspre soare-răsare, curățindu-și bojocii cu aerul sărat al mării.

– După părerea ta, Fazio, în câte feluri se poate ajunge în Sicilia, venind dinspre partea

continentală?

– Dom’le, eu pe astea le știu: cu mașina, cu trenul, cu vaporul și cu avionul. A, și pe jos, la o adică.

– Fazio, nu-mi placi deloc când o faci pe deșteptul.

– Da’ n-o fac deloc pe deșteptu’. Pe vremea războiului, tătâne-miu făcu la picior tot drumu’: tocma’ de sus, de la Bolzano, până jos la Palermo.

– Avem pe undeva scris numărul de înmatriculare al mașinii lui Gargano?

Fazio se uită surprins la el.

– Nu cumva de cazul ăsta se ocupa domnu’ Augello?

– Ba da. Da’ acu’ mă ocup eu. Ai ceva împotrivă?

– Da’ de ce să am? Dau fuga dincolo să mă uit prin hârtiile lui domnu’ Augello. Sau, mai bine, îl sun direct. Altminteri, dacă află că i-am răscolit prin hârtii, ăla-i în stare să tragă după mine cu pistolu’. Teancul ăsta de documente îl iscălirăți au ba? Da? Atunci le iau și vă aduc altele-n schimb.

– Dacă-mi mai aduci o tură de acte la semnat, ți le vâr pe gât foaie cu foaie și mă asigur că le înghiți.

Cu hârtiile-n brațe, Fazio se opri în prag și, întorcându-se către comisar, spuse:

– Dom’le, dacă mi-e cu îngăduință, eu zic că cu alde Gargano aista nu facem alta decât să ne irosim vremea. Vreți să știți ce cred eu?

– Nu, dar dacă tot te gâdilă limba așa tare de nu ți-o poți ține-n frâu, hai, dă-i drumul, vorbește.

– Măiculiță mare, da' ce rânzoși mai suntem astăzi, zău dacă nu! Ce făcurăți, vă rămase dumicatu-n gât la masă, sau ce?

Și ieși, cu un aer ofensat, fără să-i mai dezvăluie comisarului ce credea el despre cazul Gargano. Nu trecură nici cinci minute, când ușa se dădu brusc în lături, izbindu-se atât de violent de perete, încât o bucată de tencuială căzu, spărgându-se pe pardoseală. În prag se iți Catarella, ducând în brațe alt metru și jumătate de documente – un teanc atât de gros, încât fața nu i se mai vedea.

– Să-mi fie cu iertăciune și să mă pardonați, dom'le, da' deschisei ușa cu picioru', dat fiind că mânurile le am ocupate.

– Stai pe loc!

Catarella încremeni.

– Ce ai acolo?

– Hârtii de iscălit, dom'le. Acu'- acușica mi le dădu alde Fazio.

– Număr până la trei. Dacă nu dispari, te împușc pe loc.

Catarella se conformă și se retrase scoțând gemete speriate. Carevasăzică, Fazio se oțărâse și acu' căuta răzbunare.

Trecuse mai bine de o jumătate de oră fără ca Fazio să fi dat niciun semn de viață. Ce să-nsemne asta? – se întrebă Montalbano. Nu cumva, după răzbunarea eșuată, își pusese în minte să treacă la acte de sabotaj?

– Fazio!

Celălalt apăru în prag afișând o mină serioasă.

– Ordonați!

– Ce-i, nu ți-a trecut încă? Chiar ai pus la suflet?

– Ce să pun la suflet?

– Faptul că nu te-am lăsat să-ți spui părerea despre cazul Gargano. În regulă, te ascult, spune-mi părerea ta.

– Nu mai vreau să v-o spun.

Iha! – exclamă în gând Montalbano. Da' ce era acolo, Comisariat de Siguranță Publică sau grădiniță de mucoși? Oare dacă-i făcea cadou o cochilie roșie ori un bumb cu trei găurele, Fazio s-ar fi înduplecat să vorbească? În sfârșit, cel mai bine era s-o lase baltă și să treacă la treburi serioase.

– Vrei să-mi spui, totuși, ce-i cu numărul acela de înmatriculare?

– Nu dau de domnul Augello. Nu răspunde nici pe telefonul de acasă, nici pe mobil.

– Caută printre hârtiile din biroul lui.

– Mă autorizați dumneavoastră s-o fac?

– Da, te autorizez eu. Du-te.

– Nu trebuie să mă duc nicăieri, îl am aici, în buzunar.

Scoase la iveală un petic de hârtie și i-l întinse lui Montalbano, care întârzia însă să-l apuce.

– Cum ai făcut rost de el?

– Căutând printre hârtiile domnului Augello.

Tare i-ar mai fi plăcut lui Montalbano să se ridice și să-l scoată în șuturi din birou. Când își punea mintea, Fazio era capabil să scoată din sărite până și o nevertebrată!

– Atunci, te-ntorci frumușel să cauți printre hârtiile lui Augello. Vreau să știu ziua exactă în care lumea din Vigàta îl aștepta pe Gargano aici, cu banii.

– Trebuia să vină cu banii pe data de 1 septembrie, răspunse imediat Fazio. Avea de plătit dobânzile la depuneri. La ora nouă dimineața era așteptat deja de un număr de circa douăzeci de persoane.

Montalbano înțelese că, în răstimpul jumătății de oră în care nu dăduse niciun semn de viață, Fazio scotocise printre hârtiile lui Augello, informându-se. Zbir pursânge, Fazio al nostru! – își spuse admirativ comisarul, convins că subalternul său știa acum totul despre cazul Gargano.

– Și de ce se adunaseră la agenție? Plătea cumva pește?

– Nu, să trăiți. Folosea cecuri, ordine de plată sau plătea prin transfer bancar. Ăi de făceau coadă la agenție erau pensionari în vârstă: le plăcea să-și ia cecurile direct din mâna lui Gargano.

– Azi este 5 octombrie. Carevasăzică nu se mai știe nimic de el de treizeci și cinci de zile.

– Nu-i așa, dom'le, să trăiți. Funcționara de la Bologna a spus că l-a văzut ultima oară pe douăzeci și opt august, când i-a spus că a doua zi – pe douăzeci și nouă, adicătelea – urma să plece încoace. Cum luna august are treizeci și una de zile, înseamnă că de *ragioniere* Gargano nu mai

știe nimeni nimic de treizeci și opt de zile bătute pe muchie.

Comisarul se uită la ceas, luă telefonul și formă un număr.

– Alo? se auzi imediat în receptor.

În biroul pustiu al agenției „Regele Midas“ din Vigàta, Mariastella Cosentino răspunsese cu voce plină de speranță la primul țârâit al aparatului. Fără doar și poate, visa ca-ntr-o bună zi telefonul să sune, iar de la celălalt capăt al firului să răzbată vocea caldă, seducătoare, a șefului ei drag.

– Montalbano sunt.

– Ah.

Montalbano simți cum dezamăgirea femeii pur și simplu se materializă, pătrunse pe firul telefonului, îl străbătu de la un capăt la altul, înșurubându-i-se în ureche sub forma unei mâncărimi agasante.

– Aș avea nevoie de o informație, domnișoară. Când venea încoace, la Vigàta, cu ce mijloc de transport circula domnul Gargano?

– Venea cu mașina. A lui, personală.

– Poate nu m-am exprimat cum trebuie. Voiam să știu: făcea atâta amar de drum de la Bologna până aici cu mașina?

– Nu, bineînțeles că nu. De altfel, eu mă ocupam întotdeauna să-i procur biletele de întoarcere. Își încărca mașina pe feribotul de pe ruta Palermo-Napoli, iar pentru el își lua o cabină single.

Comisarul îi mulțumi, închise și-l privi în ochi pe Fazio.

– Acum, să-ți explic ce ai de făcut.

7

De cum deschise ușa casei sale din Marinella, înțelese că Adelina își făcuse totuși puțin timp să vină să deretice: cărțile din bibliotecă erau șterse de praf, iar pardoseala era curată lună. Însă din bilețelul găsit pe masa din bucătărie avea să afle că nu Adelina trecuse pe acolo:

„Dom'le, v-o trimit la dereticat pe o nepoată de-a mea Concetta care-i fată pricepută și muncitoare și-o să vă facă și de-ale gurii câte ceva că eu mă-ntorc după mâne."

Concetta spălase toate rufele găsite în mașina de spălat și le întinsese la uscat. Cu o strângere neașteptată de inimă, Montalbano observă că puloverul primit cadou de la Livia, atârnat și el pe sârmă, își redusese dimensiunile într-atât, încât i-ar fi picat ca turnat unui băiețandru de cel mult zece ani. Intrase la apă: nepoata Adelinei nu ținuse cont de instrucțiunile care precizau că puloverul trebuia spălat la altă temperatură decât restul rufelor. Pe Montalbano îl cuprinse panica: trebuia să-l facă imediat dispărut, din puloverul acela nu mai trebuia să rămână nicio urmă. Singura soluție era să-i dea foc, să-l ardă, să-l transforme într-un pumn de cenușă. Îl înșfăcă, hotărât să-și pună pe loc planul în practică, însă constată că puloverul era încă umed. Ce-i rămânea oare de făcut? Aha, găsise: trebuia să sape o groapă adâncă în nisip și să ascundă acolo corpul delict. Și cel mai bine era să acționeze de îndată, pe întuneric, întocmai cum

procedează asasinii. Se îndreptă hotărât către ușa ce dădea spre veranda dinspre plajă, când auzi sunetul strident al telefonului.

– Alo?

– Bună, iubire, ce mai faci?

Era Livia. Ca-ntr-o piesă de teatru absurd, Montalbano se simți surprins în flagrant delict: scoase un strigăt ușor, de om speriat, apoi lăsă să-i cadă din mână blestematul de pulover, pe care încercă să-l expedieze cu piciorul sub o măsuță.

– Ce se-ntâmplă acolo?

– Nu, nimic, m-am ars din greșeală cu țigara. Ia spune-mi, ți-a prins bine scurta vacanță?

– A picat perfect, chiar simțeam nevoia. Tu? Ceva noutăți?

– Ca-ntotdeauna.

Nu știa să spună din ce motiv, însă între ei se simțea mereu la telefon un soi de șovăială, un sentiment de pudoare în legarea unei conversații cursive.

– Așa cum am stabilit, mâine sunt acolo.

Acolo? Oh, Doamne, ce să însemne oare acel „acolo“? Venea Livia la Vigàta? Bine, dar de ce? Desigur, era fericit de o asemenea veste, dar de ce-i spusese că era ceva stabilit dinainte? N-a fost nevoie să ceară lămuriri: Livia știa foarte bine din ce aluat era el plămădit.

– Bineînțeles că ai uitat că, în urmă cu două săptămâni, ne-am pus de acord asupra datei. Am zis atunci că voi veni cu două zile mai devreme.

– Uite ce-i, Livia, te rog să nu te enervezi, să nu-ți pierzi răbdarea, numai că...

– Cu tine, până și sfinții și-ar pierde răbdarea.

Oh, Doamne, nu! Să nu-i vină și ea cu fraze-șablon, prefabricate! A-și face toate mendrele, a băga la ghiozdan ca haplea, a vinde pielea ursului din pădure, la care se adăuga, desigur, varianta de neînțeles pentru el care suna așa: nu zice „hop“ până n-ai sărit pârleazul.

– Te rog, Livia, nu vorbi așa.

– Nu te supăra, dragule, însă eu, una, vorbesc ca toți oamenii normali.

– Adicătelea ce vrei să spui, că eu aș fi anormal?

– Hai mai bine s-o lăsăm baltă, Salvo. Stabiliserăm împreună să vin la Vigàta cu două zile înaintea nunții lui Mimì. O clipă: nu cumva și de asta ai uitat? De nunta lui Mimì?

– Ca să fiu sincer, da, am uitat. Uite, și Fazio s-a văzut nevoit să-mi amintească azi că Mimì e în concediu prematrimonial. Ciudat, nu-i așa?

– Nu, nu mi se pare deloc ciudat în cazul tău, atacă Livia cu o voce în care se simțea apropiata interpunere între ei doi a unor banchize polare.

– Nu? De ce spui asta?

– Pentru că realitatea este că tu nu uiți lucrurile pur și simplu, ci ți le alungi din minte în mod deliberat. Ceea ce e cu totul altceva.

Înțelese că nu mai putea face față pentru mult timp acelui gen de conversație. De felul lui, îl iritau nu doar frazele-șablon și locurile comune, ci și

puseurile moraliste ale psihanaliștilor de duzină, la care Livia se deda uneori cu voluptate. Genul acela de analiză psihologică desprins parcă din filmele americane, din care aflăm – ca să vezi minune! – că unui serial killer i-a venit din senin să măcelărească vreo cincizeci de persoane pentru că odată, pe vremea când era doar un țânc mucos, tătâne-su i-a ascuns borcanul de dulceață.

– Ia s-auzim, ce anume-mi alung eu din minte, după părerea ta și a colegilor tăi, Freud și Jung?

De la celălalt capăt al firului se auzi un râs sardonic.

– Însăși ideea de căsătorie, iată ce, îl lămuri Livia.

Urșii-polari începeau deja să dea târcoale banchizelor de gheață care i se simțeau în voce. Ce era de făcut acum? Să se îmbufneze și să pornească o ceartă în urma căreia ea să-i trântească nervoasă telefonul în nas? Sau, dimpotrivă, să mimeze supușenia, tonul îmblânzit și sensibilitatea sufletească? Calitățile sale tactice îl îmboldiră să aleagă a doua variantă.

– Poate că ai dreptate, murmură cu voce pocăită.

Mișcarea se dovedi perfectă, de învingător.

– Hai să trecem peste asta, auzi el vocea mărinimoasă a Liviei.

– Ei, nu, nu așa! Hai să discutăm, de ce să trecem peste? replică imediat Montalbano, intuind că acum pășea pe teren sigur.

– Acum? La telefon? Lasă, o să discutăm cu calm când ajung acolo, la Marinella.

– De acord. Nu uita că n-am ales încă darul de nuntă.

– Hai, fii serios! făcu Livia, râzând.

– Adicătelea cum, nu-i facem niciun cadou de nuntă? o iscodi Montalbano descumpănit.

– Dragul meu, cadoul i l-am cumpărat și i l-am expediat deja! Ce credeai, că las totul pe ultima sută de metri? I-am cumpărat o chestie care știu sigur c-o să-i placă la nebunie lui Mimì. Doar îi cunosc gusturile.

Aha, iată deci și puseul de gelozie, sosit punctual la întâlnire; un puseu cu totul și cu totul irațional, dar mereu gata să răspundă la apel.

– Mda, știu că-i cunoști bine gusturile lui Mimì.

Și-și duse imediat mâna la gură, vrând parcă să prindă cuvintele din urmă și să le tragă-ndărăt: lovitura cu tăișul spadei pornise parcă singură. Urmară două-trei secunde de tăcere din partea Liviei, după care sosi și contralovitura.

– Idiotule.

Alt asalt:

– Bineînțeles că te-ai gândit la gusturile lui Mimì și nu ale nevesti-sii, Beatrice.

Paradă și ripostă:

– Cu Beba m-am sfătuit la telefon.

Montalbano nu mai știa acum pe ce teren să mute duelul. Pentru că da, în ultima vreme, convorbirile lor telefonice deveniseră mai curând ocazii, pretexte de sfadă, de arțag. Partea frumoasă era însă că toată animozitatea asta dintre ei izvora

tocmai din profunzimea legăturii lor, rămasă parcă la fel de intensă ca-n prima zi. În cazul acesta, care să fi fost totuși motivul pentru care, la telefon, ajungeau să se certe la fiecare trei-patru propoziții? Poate că – își spuse comisarul – este efectul distanței mari dintre ei, care, încetul cu încetul, devenea tot mai greu de suportat, și asta pentru că, pe măsură ce îmbătrânesc (eh, asta-i situația, ce să-i faci, trebuie să privim din când în când adevărul în față și să spunem lucrurilor pe nume!), oamenii simt tot mai mult nevoia să-și petreacă timpul cu persoana dragă. Pe măsură ce-și construia raționamentul (un raționament care, de altfel, îi plăcea, pentru că era reconfortant și banal precum răvașele din bomboanele Baci Perugina), ridică puloverul de sub masă, îl îndesă într-o sacoșă din plastic, deschise șifonierul, simți că duhoarea de naftalină îl sufocă pe loc, se trase-ndărăt împingând ușa la loc cu piciorul și aruncă sacoșa deasupra, pe șifonier. Provizoriu, stătea foarte bine acolo, urmând să fie readus la sol chiar înainte de sosirea Liviei.

Deschise frigiderul, însă nu descoperi nimic special înăuntru: un borcan cu măsline, unul cu hamsii și câteva resturi de *tumazzo,* o brânză bine maturată de prin partea locului. Îi mai veni însă inima la loc când deschise cuptorul. Concetta îi lăsase gătită o porție serioasă de mâncare condimentată de cartofi – unul dintre acele feluri simple care pot fi totul sau nimic, în funcție de mâna care doza condimentele, armonizând gustul cepei cu al caperelor, al măslinelor cu oțetul, ori sarea cu piperul. După primul dumicat, îi recunoscu Concettei statutul de *picciotta* pricepută într-ale bucătăriei, demn discipol al mătușii sale, Adelina. Odată dovedită porția generoasă de cartofi condimentați, se puse pe înfulecat pâine cu brânză *tumazzo* – nu pentru că i-ar fi fost încă foame, ci pur și simplu din lăcomie. Își amintea că

pofticios și lacom fusese mereu, de când era un țânc cu caș la gură: nu degeaba obișnuia tătâne-su să-l strige *liccu cannarutu,* care taman asta însemna, pofticios și lacom. Amintirile îl năpădeau încet-încet, târându-l către un început de melancolie, căreia îi rezistă ferm cu ajutorul câtorva degete de whisky sec. Se pregăti de culcare. Mai întâi, însă, se gândi să-și aleagă ceva de citit. Era nehotărât între ultimul roman de Tabucchi [5] și unul de Simenon [6] – străvechi, dar pe care nu-l citise încă. Întinse mâna spre cartea lui Tabucchi, însă exact atunci sună telefonul. Să răspundă sau să nu răspundă – aceasta era întrebarea. Stupizenia frazei ce-i încolțise în minte îl făcu să se rușineze până-ntr-acolo încât se hotărî să ridice imediat receptorul, chiar cu riscul de a se pomeni aruncat în mijlocul unei pocinog de dimensiuni cosmice.

– Salvo, te deranjez? Sunt Mimì.

– Nici vorbă.

– Te pregăteai de culcare?

– Păi, da.

– Ești singur?

– Cu cine ai vrea să fiu?

– Îmi poți acorda cinci minute?

– Cum să nu? Spune.

– Nu la telefon.

– În regulă, poți veni.

În mod sigur, Mimì nu venea să discute probleme de serviciu. Atunci, ce? Ce să-l roadă, oare? Să se

fi zborșit relația lui cu Beatrice? Pe loc îi încolți un gând: în caz că la mijloc era o ciorovăială cu fătuca, avea să-i spună s-o sune pe Livia. Doar el și Livia se înțelegeau perfect, nu-i așa? Cineva sună la ușă. Cine să fi fost, oare, la o asemenea oră?

Mimì, în niciun caz, pentru că de la Vigàta la Marinella se făceau cel puțin zece minute.

– Cine e?

– Eu sunt, Mimì.

Hait, cum făcuse? Apoi, înțelese. Se vedea treaba că Mimì fusese undeva, prin apropiere, și-l sunase de pe mobil. Îi deschise, iar Augello intră, galben precum ceara, abătut, scofâlcit.

– Ești bolnav? îl iscodi Montalbano impresionat.

– Da și nu.

– Ce rahat înseamnă asta, da și nu?

– Îți explic imediat. Îmi aduci două degete de whisky fără gheață? făcu Augello, așezându-se pe un scaun, în dreptul mesei.

În timp ce-i turna în pahar, comisarul încremeni brusc. Bine, dar nu cumva scena aceasta, aceeași, identică scenă, el și Mimì o jucaseră deja? Oare nu-și spuseseră aceleași, identice cuvinte?

Augello dădu gata paharul dintr-o înghițitură, apoi se ridică, se duse să ia sticla, își mai turnă un rând și se întoarse pe scaunul lui.

– Cu sănătatea n-aș avea de ce mă plânge, zise. Alta-i problema.

„De la o vreme, prin părțile astea, în politică, în economie, în public sau în privat, aceeași poveste: mereu problema-i alta“, comentă în gând Montalbano. „Vine unu’ și zice: «Sunt prea mulți șomeri.» Iar politicianul de serviciu la televizor îi răspunde: «Vedeți dumneavoastră, alta-i problema.» Sau bărbatul își întreabă nevasta: «M-ai înșelat?» Iar ea îi răspunde: «Lasă asta, alta-i problema.»“ Cum însă între timp își amintise unde mai văzuse scena la care tocmai asista, îi zise lui Mimì.

– Ți s-a luat de măritiș, gata?

Mimì se uită la el cu gura căscată.

– Cine ți-a spus?

– Nimeni. Ochii tăi, mutra, halul în care arăți, toate astea mi-o spun.

– Nu-i chiar așa. Situația e mai complicată.

Desigur, replica asta, cu situația complicată, nu putea lipsi, de vreme ce, nu-i așa, și problema era alta. Totuși, acum ce avea să urmeze, rămânea întrebarea în suspans sau trebuia să-l iscodească mai departe?

– Adevărul este – continuă Augello – că țin la Beba din toată inima, îmi place să facem dragoste, îmi place cum gândește, cum vorbește, cum se îmbracă, cum gătește…

– Dar? îl întrerupse dinadins Montalbano.

Mimì se înscrisese pe un drum lung și obositor: lista calităților pentru care un bărbat se îndrăgostește de o femeie poate fi infinită, ca și numele pe care le ia Ăl de Sus.

– Dar nu mă trage aţa să mă-nsor cu ea.

Montalbano nici nu-ndrăzni să sufle: în mod sigur venea şi urmarea.

– Sau, mai bine zis, nu că nu mă trage aţa să mă-nsor cu ea, dar…

Urmarea apăruse punctuală, numai că avea, la rândul său, o altă urmare.

– Uneori, noaptea, mă trezesc numărând orele care mă mai despart de însurătoare.

Pauză cu frământări.

– În alte nopţi însă, îmi vine să sar în primul avion pe care-l găsesc şi s-o tund cât mai departe, nu ştiu, în Burkina Faso…

– Da' ce, pleacă multe avioane de aici spre Burkina Faso? făcu Montalbano, cu o expresie angelică pe chip.

Mimì sari ca ars, roşu la faţă.

– Am plecat. N-am bătut atâta drum ca să fiu futut de unu' ca tine.

Montalbano îl convinse să rămână, să spună ce-avea de spus. Iar Mimì spuse, lansându-se într-un lung monolog. Adevărul era, explică el, că în unele nopţi se simţea ca şi cum ar avea inimă de măgar, iar în altele, ca şi cum în piept i-ar bate inimă de leu. Se simţea spart în două jumătăţi, o dată îi era frică să-şi asume obligaţii pe care ştia că n-avea cum să le respecte, altă dată se vedea tatăl fericit a cel puţin patru odrasle. Nu ştia cum să rezolve trebuşoara asta, se temea să n-o ia la sănătoasa când va fi trebuit să spună „Da", lăsându-i pe toţi cu curu-n baltă. Biata Beba, nu-i aşa, cum ar fi

făcut ea față la o lovitură ca asta? La fel ca data trecută, dădură gata tot whisky-ul găsit prin casă. Primul care căzu a fost Augello, pus deja la grele încercări noapte de noapte și epuizat după trei ore de monolog: se ridică brusc și ieși din cameră. Montalbano ar fi putut jura că se dusese la baie. Se înșela: Mimì se aruncase de-a curmezișul în patul din dormitor și sforăia dus. Comisarul sudui, îl blestemă cum îi veni la gură, apoi se întinse pe canapea și încetul cu încetul îl învălui și pe el somnul.

Se trezi cu durere de cap: cineva cânta la el în baie. Cine să fi fost, oare? Deodată, își aminti. Se ridică greu – dormise strâmb și-l dureau toate oasele – și se repezi spre baie. Mimì era sub duș, împroșca apă peste tot. Dar se vedea treaba că nu-i pasă, părea fericit. Acu', ce era de făcut? Să-l doboare cu o lovitură de măciucă-n țeastă? Ieși pe verandă: se anunța o zi agreabilă. Se întoarse la bucătărie, pregăti cafeaua și-și turnă o ceașcă. Mimì apăru ras și ghilosit, cu față zâmbitoare.

– Făcuși una și pentru mine?

Montalbano nu răspunse nicicum, nu se știe ce i-ar fi ieșit pe gură dac-ar fi deschis-o. Augello își umplu ceașca pe jumătate cu zahăr, iar comisarul simți că-l ia cu oticneală: nu, ipochimenu' nu bea cafea ca toți oamenii, el o mânca pe post de marmeladă.

Odată terminată cafeaua – sau ce-o fi fost lichidul din ceașcă – Mimì se uită la el cu mină serioasă.

– Te rog să uiți ce ți-am spus azi-noapte. Sunt mai hotărât ca niciodată să mă-nsor cu Beba. Când în când îmi flutură prin cap niște prostii trecătoare.

– Să fie-ntr-un ceas cu cuc și s-aveți copii băieți, murmură morocănos Montalbano.

Iar când Augello se pregătea să iasă pe ușă, adăugă, de data aceasta cu voce clară:

– Și sincere felicitări.

Mimì se întoarse lent către celălalt, devenind brusc șovăielnic: în tonul comisarului rezona o încărcătură apăsătoare, intenționat aleasă.

– Felicitări pen' ce?

– Pentru cum ai lucrat cazul Gargano. Ai făcut o trebușoară a-ntâia.

– Ce făcuși, te-ai uitat în hârtiile mele? îl iscodi Augello, brusc iritat.

– Fii pe pace, prefer lecturi mai instructive.

– Uite ce e, Salvo, glăsui Mimì răsucindu-se pe călcâie și așezându-se la loc pe scaun, în ce limbă să ți-o spun, zău așa? Eu n-am făcut decât să colaborez, și încă într-o mică măsură, la investigații. Grosu-i în mâinile lui Guarnotta. A, și ăi de la Bologna se ocupă de treaba asta. Carevasăzică, nu te stropși la mine, eu numa' am făcut ce mi s-a zis să fac și cu asta basta.

– Și nu și-au dat încă seama ce s-a-ntâmplat cu banii?

– Câtă vreme m-am ocupat eu, nu reușeau să înțeleagă încotro s-au dus. Știi bine cum acționează personajele de teapa omului nostru: rulează banii dintr-o țară într-alta, de la o bancă la alta, înființează societăți-fantomă, off-shore-uri, tot felul de treburi dintr-astea care pân' la urmă te fac să te-ntrebi dacă banii cu pricina au existat sau nu vreodată în realitate.

– Prin urmare, Gargano ar fi singurul care știe unde-i ascunsă prada?

– Teoretic, da, ar trebui să fie singurul.

– Fii mai explicit.

– Ei bine, nu putem exclude ipoteza unui complice. Sau că s-a încrezut în oarecine. Deși părerea mea e că nu s-a încrezut în nimeni.

– De ce?

– Nu era genul, era prepuielnic cu colaboratorii, îi plăcea să țină totul sub control. Singurul care mai avea oarește autonomie – oricum, nu mare lucru – era unu' de la agenția de aici, din Vigàta, Giacomo Pellegrino îmi pare că-l cheamă. Așa mi-au spus celelalte două angajate, pe el nu l-am putut interoga, pen' că-i plecat în Germania și nu s-a întors încă.

– De la cine ai aflat că-i plecat?

– Mi-a spus proprietăreasa lui.

– Sunteți convinși că Gargano nu și-a luat sau n-a fost ajutat să-și ia tălpășița de prin părțile noastre?

– Uite ce e, Salvo, n-a ieșit la iveală niciun bilet de tren, de vapor sau de avion care să ateste plecarea lui în zilele de dinaintea dispariției, indiferent care i-ar fi fost destinația. Poate c-o fi venit cu mașina lui – ne-am spus noi atunci. Știm că avea card de autostradă. Însă n-a fost folosit. Paradoxal, e posibil ca Gargano nici să nu-și fi urnit curu-ncoa' de la Bologna. Nimeni nu i-a zărit prin părțile noastre mașina, care de altminteri îți sare-n ochi.

Se uită la ceas.

– Mai e și altceva? N-aș vrea ca Beba să se îngrijoreze pentru că nu dă de mine.

De data aceasta, Montalbano, brusc binedispus, sări în picioare și-l conduse la ușă. Și nu pentru că Augello, prin tot ce-i spusese, ar fi făcut să-i pară acum lucrurile mai ușoare. Nu, ci dintr-un motiv diametral opus: cu cât o anchetă se dovedea mai dificilă, cu atât creștea mai mult în Montalbano o stare de mulțumire, de veselie interioară, similară celei pe care o încearcă vânătorul urmărind o pradă abilă și vicleană.

În prag, Mimì îl iscodi:

– Îmi spui și mie de ce făcuși fixație pe Gargano?

– Nu. Sau, mai bine zis, probabil că nici eu nu știu prea bine. Apropo, știi ce mai face François?

– Am vorbit cu sora mea ieri și mi-a zis că sunt bine cu toții. O să vă vedeți la nuntă. Stai o clipă, da' de ce ai zis „apropo"? Ce legătură are François cu Gargano?

Ar fi fost prea lung și greu să-i povestească de spaima trasă când îl trecuse gândul cel rău, cum că odată cu contabilul escroc dispăruseră și banii băiatului. Și că ea, spaima, fusese unul din motivele pentru care se hotărâse să se ocupe pe cont propriu de toată treaba asta.

– Așa am zis eu, „apropo"? Bleah, habar n-am de ce am zis așa, răspunse el luând mina perfectă de om fățarnic.

– Fazio, la loc comanda cu ce ți-am spus ieri. Mimì mi-a explicat că s-au făcut cercetări temeinice în dosar, așa că n-are rost să-ți mai irosești timpul. Ca să nu mai spun că pe Gargano nici măcar câinii nu par să-l fi adulmecat prin părțile noastre.

– Cum ordonați ’mneavoastră, dom’le, făcu Fazio.

Dar nici gând să se urnească din fața biroului comisarului.

– Ce-i, aveai să-mi comunici ceva?

– Deh, am găsit o hârtie printre documentele lu’ dom’ Augello. Mărturia unuia de zice c-ar fi văzut Alfa 166 a lu’ Gargano undeva, pe un drum de țară, în noaptea de 31 august spre 1 septembrie.

Montalbano sări de pe scaun.

– Și?

– Dom’ Augello a scris pe margine „a nu se lua în considerație“. Și așa au și făcut.

– Dar de ce, sfinte Hristoase Dumnezeule mare?

– Pen’ că pe omu’ cu pricina îl cheamă Antonino Tommasino.

– Și ce mă freacă pe mine grija cum îl cheamă! Important este să...

– Ba tre’ să vă frece grija dom’le. Antonino Tommasino ăsta e unu și-același cu ăl care, acu’ vreo doi ani, a făcut reclamație la Carabinieri că în zona marină de la Puntasecca există un monstru cu trei capete. Și tot el s-a prezentat anul trecut la noi urlând cât îl ținea gura că văzuse aterizând o farfurie zburătoare. Și-nchipuiți-vă, dom’le, că i-a povestit toată tărășenia lu’ alde Catarella, iar ăla rămase atât de impresionat, că se puse și el pe răcnit cât îl țineau bojocii. Dați-vă seama ce haraiman a ieșit, dom’le.

8

Trecuse mai bine de o oră de când tot semna la teancul de practici și normative pe care Fazio i le trântise pe masă cu mină autoritară („Dom'le, pe astea tre' musai, mort-copt, să le dați gata azi, nu vă mișcați de aicișa până n-ați terminatără!"), când ușa se dădu în lături și Augello intră în birou – nici vorbă să-i ceară permisiunea. Părea agitat foarte.

– Nunta se amână.

Oh, Doamne! Se vedea treaba că sindromul „du-te-ncolo, vino-ncoace, lasă-mă și nu-mi da pace" căpătase o formă gravă.

– Iar te răzgândișI, cornută ce ești tu?

– Nu, numa' că de dimineață or sunatăr-o pe Beba de acasă, de la Aidone: tătâne-su a suferit un infarct. Pare totuși să nu fie ceva grav, însă Beba nu vrea să facă nuntă dacă nu-i de față și tătâne-su, de care-i tare legată. A și luat-o încolo, spre Airone, iar eu o s-o urmez după-masă. După calculele mele, dacă totul merge cum trebuie, nunta se amână cam cu o lună. Pfui, și eu acu' ce mă fac?

Întrebarea îl înghață pe Montalbano.

– Ce vrei să spui?

– Că nu mai rezist încă o lună în ritmul ăsta – o noapte numărând zilele rămase până la nuntă,

noaptea următoare căutând o cale de scăpare. Zău așa, o s-ajung la altar ori în cămașă de forță, ori total epuizat fizic.

– Las' că te fac eu să-ți iasă pe nas epuizarea. Facem așa: te duci la Aidone, vezi care-i rostul trebii pe-acolo, pe urmă te întorci aici și-ți reiei serviciul.

Întinse mâna spre telefon.

– S-o anunț pe Livia.

– Nu-i nevoie. Am sunat-o eu, spuse Augello ieșind și trăgând ușa după el.

Devenit brusc gelos, Montalbano se-nvineți de furie. Apăi, cum venea asta? Lu' alde socru-tău îi stă inima-n loc, nevasta-ți plânge și-și smulge perii din cap de deznădejde, nunta se duce pe apa sâmbetei, iar tu, tu ce faci mai întâi și-ntâi? Pui mâna pe telefon și-o suni pe Livia? Izbi cu năduf teancul de practici și normative, împrăștiindu-le pe pardoseală, apoi se ridică, ieși, ajunse în port și-și începu lunga peregrinare către far, ca să-i mai treacă din *nirbuso*.

Nu știa de ce, însă la întoarcere către comisariat se hotărî brusc să schimbe ruta, trecând prin fața agenției „Regele Midas". Era deschisă. Împinse ușor ușa de sticlă și intră.

Sentimentul instantaneu de posomoreală dezolantă se materializă imediat într-un nod greu în gât. În toată agenția nu era aprins decât un singur bec palid, care răspândea o licărire funebră, ca de priveghi. Mariastella Cosentino stătea pe un scaun dincolo de ghișeu, nemișcată, cu privirea ațintită drept în față, către nicăieri.

– Bună ziua, zise Montalbano, treceam prin împrejurimi și am zis că... Ceva noutăți?

Mariastella își deschise larg brațele, fără să scoată însă niciun cuvânt.

– Dar Giacomo Pellegrino? A dat vreun semn de viață din Germania?

Mariastella făcu ochii cât cepele.

– Din Germania?

– Da, a plecat în Germania cu sarcini de serviciu de la Gargano. Ce, nu știați?

Uluită, Mariastella părea să nu-și mai găsească cuvintele.

– Nu, nu știam. Chiar mă-ntrebam ce s-a-ntâmplat cu el. M-am gândit că nu vrea să se arate ca să evite...

– Nu, o întrerupse Montalbano. Unchiul său, care poartă exact același nume, mi-a spus că Gargano l-a însărcinat telefonic să plece în Germania pe data de 31 august, după-amiază.

– Cu o zi înainte să sosească *ragioniere* aici?

– Exact.

Mariastella rămase mută.

– Nu păreți prea convinsă, am dreptate?

– Ca să fiu sinceră, da.

– Vă ascult.

– Păi, cum să vă spun, Giacomo era singurul dintre noi care îl ajuta pe *ragioniere* la plăți și calculul de

dobânzi. Că *ragioniere* l-a trimis cu sarcini departe de Vigàta când ar fi avut mai mult ca oricând nevoie de el aici, asta, deh, mi se pare cam straniu. Pe urmă, Giacomo...

Tăcu brusc: era limpede că regreta că-și continuase gândul.

– Aveți încredere, spuneți-mi tot ce credeți. E-n interesul lui *ragioniere* Gargano, să știți.

Rostind vorbele acelea, se simțea mai josnic decât un escroc de trei parale, dar cu toate acestea domnișoara Cosentino mușcă momeala.

– Nu cred că Giacomo se pricepea prea mult la mecanismele macrofinanciare. În schimb, *raginiere,* da, era un adevărat magician.

Ochii prinseră să-i scânteieze la gândul iscusinței profesionale a marelui ei amor.

– Auziți? o iscodi comisarul. Știți adresa lui Giacomo Pellegrino?

– Desigur, răspunse Mariastella.

Și i-o dădu.

– Dacă apar noutăți, sunați-mă, zise Montalbano.

Întinse mâna spre ea, dar Mariastella se mulțumi să emită un „bună ziua“ volatil, sub limita pragului de audibilitate. Cine știe, poate că era sleită de puteri, căci părea în stare să se înfometeze până la moarte, cum fac unii câini ce sfârșesc stând de strajă la mormântul stăpânilor lor. Montalbano se repezi afară, în stradă: rămăsese brusc fără aer.

Ușa apartamentului lui Giacomo Pellegrino era dată larg în lături: pe palier, un morman de saci cu

ciment, cutii mari cu var și vopsele de pereți și alte materiale de zidărie. Intră.

– E cineva acasă?

– Ce vreți? îl întrebă din vârful unei cutii un zidar chiar în ținută de zidar, cu coif de hârtie inclus.

– Eh, făcu Montalbano ușor dezorientat. Nu cumva aici stă cu casa cineva cu numele de Pellegrino?

– Ni'ca nu știu eu de cine stă sau nu stă aicișa cu casa, răspunse zidarul.

Apoi își înălță un braț și ciocăni în tavan, ca și cum ar fi bătut la ușa cuiva.

– Coană Catarina! strigă el.

O voce feminină, parcă ușor sufocată, se auzi pogorând din înalturi.

– Cine-i?

– Dați-vă colea-n jos, coană, că vă caută unu'.

– Viu.

Montalbano ieși pe palier. Auzi la etajul de sus o ușă deschizându-se și închizându-se la loc, apoi începu un zgomot foarte ciudat, ca niște foale de fierărie în plină acțiune. Și-l explică în clipa în care o zări apărând în capul scărilor pe coana Catarina. Cântărea pe puțin o sută patruzeci de kile și la fiecare pas sufla greu. În clipa în care dădu cu ochii de comisar, se opri.

– 'Mneata cine ești?

– Un comisar de Siguranță Publică. Montalbano mă cheamă.

– Și ce vreți de la mine?

– Să discutăm ceva, doamnă.

– Îi rost de stat mult?

Comisarul făcu un gest evaziv cu mâna. Doamna Catarina îl privea cu un aer meditativ.

– Mai bine urci ’mneata încoa’, stabili ea într-un târziu, declanșând anevoioasa operațiune de rotire în jurul propriei axe.

Comisarul preferă să execute ordinul cu întârziere, așteptând mai întâi să audă cheia rotindu-se în ușa de la etajul de sus.

– Haideți încoa’, îl ghidă vocea femeii.

Se pomeni în sufrageria pentru musafiri. Maici ale Domnului sub clopote din sticlă, reproduceri ale Maicii Domnului lăcrimând, sticluțe cu silueta Maicii Domului pline cu apă sfințită de Lourdes. Doamna îl aștepta, așezată deja într-un fotoliu construit în mod evident pe măsura sa. Îi făcu semn lui Montalbano să se așeze pe divan, lângă ea.

– Acu’ ziceți-mi ce-aveți de zis, dom’ comisariu. M-așteptam, să știți! Am simțărit eu c-așa are s-o sfârșească, tâlhariu dezmățat, că altminterea nu-i pot spune! La ocnă! La galeră pe câte zile-o avea, până-n ultima ziulică pe care-o mai are de trăit!

– De cine vorbiți, doamnă?

– Apăi, de cine vreți să vorbesc? De bărbatu-miu, care altu’? A treia noapte când pleacă teleleu de-acas’. Joacă întruna cărți, îi trage cu beuturica, se duce la tearfe, iaca aiasta face putoarea putorilor, că alta nu-i!

– Cer scuze, doamnă, dar eu nu pentru soțul dumneavoastră am venit.

– A, nu? Atuncea pen' cine?

– Pentru Giacomo Pellegrino. I-ați închiriat apartamentul de dedesubt, nu-i așa?

Fața asemănătoare cu un glob pământesc a coanei Catarina începu parcă să se umfle și mai tare, până-ntr-acolo încât comisarul se temu c-o să facă explozie. De fapt, coana afișa un zâmbet de satisfacție.

– Marie, Sfântă Fecioară mare, că vrednic băiet mai era! Cu educație, curățel! Mare păcat că l-om pierdutără!

– Cum adică, l-ați pierdut?

– L-om pierdutără pen' c-a plecat din gazdă.

– Nu mai locuiește în apartamentul de jos?

– Nu, să trăiți.

– Doamnă, povestiți-mi tot și începeți cu începutul.

– Apăi, care-nceput? Cam pe la două'ș'cinci ale lu' august, vine și-mi zice că el pleacă din gazdă, dar, pen' că nu-mi dădu cu preaviz, îmi pune-n palmă banii pe încă trei luni înainte. În ziua de 30, de dimineață, își luă valizele cu lucruri, îmi zise la revedere și plecă din gazdă. Aiasta-i tăt, și-nceputul, și sfârșitul.

– V-a spus unde s-a mutat?

– D-apăi de ce să-mi spună? Ce, eram cumva măicuța cu fiul? Sau barbatu' cu fimeia lui? Fratele cu sora?

– Nici măcar verișori nu erați? sări Montalbano, propunând o altă variantă interesantă de înrudire între cei doi.

Numai că doamna Catarina nu prinse ironia.

– Da' de unde? Atât mi-a zis, că pleacă o lună-n Germania, iar când se-ntoarce, se mută la casa lui. Tii, tăt bun și plin de cuviință băietu' nostru, Domnu' să-l ție sănătos și să-i dea ajutare!

– V-a scris sau v-a sunat din Germania?

– D-apăi de ce? Suntem neamuri sau ce?

– Asta-mi pare c-am stabilit deja, zise Montalbano. De căutat, a venit cineva să-l caute?

– Nu, dom'le, nimenea. Atâta numa', în jurul lui 4 sau 5 a lu' septembrie a trecut unu' să-ntrebe de el.

– Știți cine era?

– Da, dom'le, un vardist. Îmi zise că *signurinu* Giacumu îi chemat să se prezinte la comisariat. Numa' că eu i-am spus că-i dus în Germania.

– Mașină avea?

– Băietu' nostru? Nu, dom'le. De șofat, știa să șofeze, c-avea carnet. Da' mașină nu, n-avea, numa' o motoretă stricată, cu motor care-i pornea din an în Pași.

Montalbano se ridică, mulțumi și-și luă rămas-bun.

– Să mă iertați că nu viu să vă conduc, zise coana Caterina. Mi-i greu să mă ridic.

– Fiți un pic atenți la raționamentul meu, li se adresă comisarul barbunilor tolăniți în farfuria din fața sa. După spusele coanei Catarina, Giacomo a

plecat din gazdă pe 30 august, dimineața. După spusele unchiului, tizul lui, Giacomo l-a informat a doua zi că după-amiază urma să ia avionul spre Germania. Carevasăzică, întrebarea asta-i: unde a dormit Giacomo în noaptea dintre 30 și 31. N-ar fi avut mai multă logică să plece din gazdă pe 31 dimineața, după ce se trezea? Pe urmă, unde-i motoreta? Însă întrebarea de bază alta-i: toată istoria asta cu Giacomo este sau nu importantă pentru anchetă? Iar dacă da, de ce?

În tot acest răstimp, barbunii nu spuseră nici pâs, poate și pentru că acum nu mai stăteau tolăniți în farfurie, ci zăceau în stomacul lui Montalbano.

– Dăm cu banul: să zicem că este importantă, trase el concluzia.

– Fazio, verifică dacă pe 31 august, la zborul de Germania de ora 16, a existat o rezervare pe numele lui Giacomo Pellegrino.

– Unde anume, în Germania?

– Habar n-am.

– Dom'le, băgați seama că-n Germania-s orașe câtă frunză și iarbă.

– Iar o faci pe deșteptu'?

– Nu, dom'le. De pe care aeroport să fie? Punta Raisi sau Fontanarossa?

– Îmi pare că Punta Raisi. Acu', hai, ia-ți tălpășița de-aici.

– Am înțeles, dom'le. Voiam doar să vă zic c-a sunat dom' director Burgio [7] , să vă spună să nu uitați de ce-ați vorbitără.

Directorul Burgio îi telefonase în urmă cu vreo zece zile ca să-l invite la o dezbatere între susținătorii și contestatarii podului peste Strâmtoare [8] . Directorul era purtătorul de cuvânt al susținătorilor. La finalul dezbaterii urma să fie proiectat – Dumnezeu de sus putea ști de ce! – filmul *Viața e frumoasă* de Benigni. Montalbano promisese să fie prezent, atât ca să-i facă pe plac amicului său, cât și ca să vizioneze filmul despre care auzise multe păreri contradictorii.

Hotărî să tragă o fugă acasă, la Marinella, ca să se schimbe la costum, căci nu se cădea să se prezinte în blugi. Urcă la volan, se duse acasă, dar aici avu nefericita idee să se întindă nițel în pat – cinci minute pe ceas, jur! Dormi trei ore în cap. Când se trezi – brusc – își dădu seama că, dacă se grăbea, mai putea încă ajunge la timp pentru proiecția filmului.

Luminile se stinseră exact în clipa când își făcu intrarea în sala plină ochi. Rămase în picioare. Din când în când îi venea să râdă. Numai că lucrurile se schimbară către final, când emoțiile i se puseră în gât ca un nod greu... Niciodată înainte vreme nu i se-ntâmplase să-l podidească plânsul la un film. Ieși din sală înainte să se aprindă din nou lumina, ca nu care cumva să se dumirească vreunu' că avea ochii scăldați în lacrimi. Oare de ce pățise una ca asta taman acum? Din cauza etății? Să fi fost oare un semn că îmbătrânise? Auzise că așa se petrec lucrurile: cu vârsta, emoțiile te prind mai ușor. Însă nu, la mijloc nu era doar atât. Atunci, din cauza poveștii din film și a modului de prezentare? Da, și de asta, însă nu, la mijloc nu era doar atât. Aștepă afară să iasă toată lumea, ca să-l salute pe fugă pe directorul Burgio. Simțea nevoia să fie singur, să plece cât mai repede acasă.

Pe verandă, vântul bătea tare și era frig. Marea mai-mai că înghițise toată plaja. Își aminti că în antreu ținea un impermeabil gros, dintr-acelea cu căptușeală. Îl trase pe el, ieși din nou pe verandă, se așeză. Din cauza vântului, nu reuși să-și aprindă țigara. Ar fi trebuit să reintre în casă, dar mai curând renunță să fumeze decât să se ridice. În larg se zăreau luminițe îndepărtate, care când și când dispăreau. Dacă acolo erau pescari, n-avea să le fie deloc bine cu asemenea valuri. Rămase așa, nemișcat, cu mâinile afundate în buzunarele impermeabilului, meditând iar și iar la cele trăite în timpul filmului. Și dintr-odată, adevărata, unica și inegalabila cauză a plânsetului i se revelă limpede-limpede. Însă refuză imediat să creadă, părându-i-se de neconceput. Încetul cu încetul și în ciuda faptului că-l hărțuise din toate părțile ca să-l anihileze, gândul acela, care rezista cu dârzenie, deveni tot mai consistent. În cele din urmă, se recunoscu învins. Și luă o hotărâre.

Înainte să plece, se văzu nevoit să aștepte sosirea transportului de *cannoli* cu brânză dulce la barul Albanese. Cumpără vreo trei duzini, adăugând și câteva kile de biscuiți Regina, fursecuri cu migdale și *mustazzola*. Pe drum, mașina lăsa în urmă o dâră îmbietoare: Montalbano se vedea nevoit să șofeze cu geamurile deschise, altminteri l-ar fi luat durerea de cap de la miresmele îmbătătoare.

Ca să ajungă la Calapiano, alese traseul ocolit și mai dificil, cel pe care îl folosise de fiecare dată în rarele ocazii când se dusese acolo și care îi dădea posibilitatea să revadă acea Sicilie ce dispărea pe zi ce trece, Sicilia făcută din pământ zgârcit cu verdeața și din oameni zgârciți la vorbă. După două ore de călătorie, abia ieșit din Gagliano, se pomeni în spatele unei mașini care înainta foarte lent pe asfaltul vizibil deteriorat. Un carton scris de mână și prins de un stâlp electric implora:

„Înaintați la pas de om!“

Un ins cu mutră de viețaș (da’ ce, toți viețașii trebuie musai să aibă un așa chip?), îmbrăcat civil și cu un fluier în gură, trase o țiuitură asurzitoare ca de arbitru și-și înălță brațul în direcția mașinii din față, care frână brusc. După o vreme în care nu se întâmplă nimic, comisarul hotărî să se dezmorțească și să-nțeleagă ce se petrecea. Coborî și se apropie de individ.

– De la Poliția Locală sunteți?

– Eu? Da’ de unde! Eu mi-s Gaspare Indelicato, paznic de școală primară. Dați-vă-ntr-o parte, că vin mașinile din partea ailaltă.

– Scuze că vă-ntreb, dar azi nu-i zi de școală?

– Ba sigur că îi. Numa’ că școala-i închisă, or căzutără două tavane.

– Așa că v-au detașat aici, s-o faceți pe agentul de circulație?

– Nimenea nu mă detașează pe mine. Mi-s voluntariu. De n-aș fi eu pe partea asta și Peppi Brucculeri, voluntariu și el, pe partea ailaltă, vă-nchipuiți ce bordel ar fi aicișa? Sau nu?

– Păi, de ce, ce s-a-ntâmplat cu drumul?

– Alunecare de teren, ca la un kilometru în partea ceea. Acu’ cinci luni. Se trece cu mașina pe rând, câte unul.

– Acum cinci luni?

– Da, dom’le. Primăria zice că drumu’ tre’ să-l repare provincia, provincia zice că de la regiune,

regiunea zice că firma de stat, și uite-așa, în vremea asta, voi stați drepți și beliți sparanghelu'.

– Și, adicătelea, dumneata nu?

– Eu mi-s cu bicicleta.

După circa o jumătate de oră, Montalbano putu să-și reia drumul. Își amintea că ferma se afla la vreo patru kilometri de la ieșirea din Calapiano, pe un drumeag tot plin de gropi, pietroaie și praf, pe care până și caprele îl ocoleau. De data aceasta, în schimb, se trezi pe un drum într-adevăr îngust, dar asfaltat-covor și bine întreținut. Explicațiile erau două: fie greșise drumul, fie primăria din Calapiano funcționa bine. În cele din urmă, se dovedi valabilă cea de a doua: de după o curbă îi apăru în față clădirea mare, în stil colonial, a fermei; pe coș se zărea ieșind un fir domol de fum, semn că la bucătărie se pregăteau de-ale gurii. Se uită la ceas, era aproape ora unu. Coborî din mașină, se încărcă cu *cannoli* și fursecuri, intră în casă, în încăperea mare care ținea loc și de sală de mese, și de sufragerie, după cum demonstra televizorul postat într-un colț. Depuse încărcătura pe o măsuță și se duse în bucătărie. Franca, sora lui Mimì, trebăluia cu spatele spre el și nu-l simți intrând. Comisarul rămase o vreme s-o privească în tăcere, admirând și mișcările ei armonioase, dar mai cu seamă desfătându-se cu mireasma de *ragù,* care pur și simplu îi dilata căile respiratorii.

– Franca.

Femeia se întoarse, chipul i se lumină și alergă să-l îmbrățișeze pe Montalbano.

– Tii, ce surpriză mare ne-ai făcut, Salvo!

Și imediat:

– Ai aflat de nunta lui Mimì?

– Da.

– De dimineață m-a sunat Beba, tătâne-su se simte mai bine.

Și nu mai spuse nimic, întorcându-se la cratițele sale; nicio întrebare despre motivul vizitei lui Salvo.

„Strașnică muiere“, gândi Montalbano. Apoi o iscodi:

– Ceilalți pe unde-s?

– Ăi mari, la treabă. Giuseppe, Domenico și François, la școală. Trebuie s-ajungă și ei. Se duce să-i ia Ernst cu mașina. Ți-l mai amintești pe Ernst, studentul neamț care-și petrecea vacanțele dându-ne o mână de ajutor la câmp? Ei, bine, când poate, se-ntoarce, s-a atașat de locul ăsta.

– Trebuie să stăm de vorbă, făcu Montalbano.

Și-i istorisi povestea cu libretul și cu banii de la notar. Nu le pomenise nimic niciodată despre asta, nici ei, nici lui bărbată-su Aldo, și asta din simplul motiv că uitase. Pe durata povestirii, Franca făcea du-te-vino între bucătărie și sala cea mare, cu Montalbano pe urmele ei. La sfârșit, tot ce a avut de comentat a fost:

– Ai făcut ce trebuia. Mă bucur pentru François. Mă ajuți să pun tacâmurile?

9

Când auzi zgomotul unei mașini ce se apropia, nu rezistă tentației și alergă în curte.

Îl recunoscu de îndată pe François. Oh, Doamne, ce mult se schimbase! Nu mai era *picciliddro* pe care-l știa el, ci un băiețandru zvelt, brunet și creț, cu ochi foarte mari, negri. În același moment îl zări și François pe el.

– Salvo!

Și veni în fugă către el, îmbrățișându-l strâns. Nu ca atunci când mai întâi alergase spre el, apoi, brusc, se răzgândise – acum între ei nu mai erau probleme, nu mai planau umbre, se simțea doar multă afecțiune, măsurabilă în intensitatea și durata îmbrățișării lor. Așa și intrară în casă – Montalbano ținându-l pe după umeri și François încercând să-i cuprindă talia – urmați de ceilalți.

În scurt timp sosiră Aldo și cele trei ajutoare ale sale, așezându-se cu toții la masă. La un moment dat, François, care stătea în dreapta lui Montalbano, își sprijini mâna stângă pe genunchiul lui Salvo. Comisarul își mută furculița dintr-o mână în alta, căznindu-se să-și mănânce porția de paste *alla ragù* cu stânga, în vreme ce cu dreapta acoperi palma băiețandrului. Când cele două mâini trebuiau să se despartă câteva clipe pentru a apuca paharul cu vin sau pentru a mărunți carnea din

farfurie, se grăbeau apoi să se prezinte la întâlnirea lor secretă de sub masă.

– De vrei să te ripozezi, avem odaia pregătită, spuse Franca după ce terminară cu toții de mâncat.

– Nu, fac imediat cale-ntoarsă, răspunse Montalbano.

Aldo și ajutoarele sale se ridicară, îl salutară pe Montalbano și ieșiră.

La fel făcură și copiii, Giuseppe și Domenico.

– Se duc la treabă până la ora cinci, precizează Franca. Pe urmă se întorc și se apucă de lecții.

– Și tu? îl iscodi Montalbano pe François.

– Eu rămân cu tine până pleci. Vreau să-ți arăt ceva.

– Duceți-vă, zise Franca. Apoi, adresându-i-se numai comisarului: Între timp o să aștern pe hârtie ce mi-ai cerut.

François îl conduse în spatele casei, la un tăpșan verde cu lucernă, unde păștеau patru cai.

– Bimba! strigă François.

O iapă tânără, cu coamă bălaie, își înălță capul și veni la trap către băiețandru. Când animalul ajunse în dreptul său, François își luă elan și dintr-un salt fu călare în spinarea lui. Dădu un ocol larg, apoi se întoarse.

– Îți place? îl iscodi François cu o mină fericită. Tata mi-a făcut-o cadou.

Tata? Ah, da, se referea la Aldo, pe bună dreptate să-i spună „tată“. Percepu o senzație minoră, ca un

ac înțepându-l în piept; o nimica toată, la urma urmei, dar de simțit, simțise împunsătura. Drept în inimă.

– I-am arătat și Liviei ce priceput sunt, spuse François.

– A, da?

– Da, când a venit aici, acum câteva zile. Se temea c-o să cad. Doar știi cum sunt femeile, nu-i așa?

– A dormit la voi?

– Da, o noapte. Dimineață a plecat. Ernst a condus-o la aeroport. M-am bucurat mult s-o văd.

Montalbano nu mai zise nici pâs. Se întoarseră în tăcere către casă, în aceeași ipostază ca mai devreme: comisarul cu brațul petrecut după umerii băiatului, François încercând să-l țină de talie, dar în realitate trăgându-l de pulpana hainei. În prag, François zise cu voce stinsă:

– Trebuie să-ți spun un secret.

Montalbano se aplecă spre el.

– Când o să fiu mare, vreau să fiu polițist, ca tine.

La întoarcere alese ruta mai scurtă: în loc de patru ore și jumătate, călătoria dură acum ceva mai mult de trei ore. La comisariat se pomeni luat imediat în primire de Catarella. Părea și mai întors pe dos decât de obicei.

– Aha, dom’le, domnicule! Domnuțu’ chestoriu zice că...

– Nu mă frecați la icre! Amândoi!

Catarella rămase înmărmurit. Nu găsi forța să reacționeze în vreun fel.

De cum intră în birou, Montalbano se dedică în totalitate operațiunii de căutare insistentă a unei coli de scris și a unui plic fără antetul comisariatului. Avu noroc, așa că începu să-i scrie chestorului o scrisoare fără preambuluri politicoase și formalisme.

„Sper că ați primit deja copia scrisorii notariale pe care v-am trimis-o anonim. La prezenta vă atașez toate documentele referitoare la adoptarea legală a acelui copil despre care ați ajuns să mă acuzați că l-am sechestrat. Dinspre mine, consider închis subiectul. Dacă țineți mort-copt să-l redeschideți, vă avertizez că vă dau în judecată pentru defăimare. Montalbano.“

– Catarella!

– Comandați, dom’le!

– Ia o mie de lire de aici, cumpără un timbru, încleiază-l pe plicul ăsta și trimite-l.

– Apăi, domnicule, acilișa în biroaie avem timbruri câtă frunză și iarbă.

– Fă cum îți spun eu. Fazio!

– Ordonați, dom’le.

– Noutăți?

– Da, dom’le, să trăiți. Și să știți că tre’ să-i zicem mersi unui pretin de-al meu de la Poliția aeroportuară, care vorbește c-o fată de lucrează la casa de bilete de la Punta Raisi. Dacă n-am fi avutără ocazia asta a-ntâia, treceau minimum minimorum trei luni până să primim răspuns.

Modelul italienesc de accelerare a practicilor birocratice. Din fericire, mereu se găsește cineva care cunoaște pe cineva, care știe pe altcineva care...

– Așa, și?

Fazio, care ar fi vrut să-și savureze triumful, trăgea la nesfârșit de timp, vârând încetișor mâna în buzunar, scoțând ușurel o foaie împăturită, despăturind-o, netezind-o și ridicând-o în dreptul ochilor. Așa, pentru orice eventualitate, în caz că mai uita...

– Rezultă că Giacomo Pellegrino poseda un bilet eliberat de agenția Icar din Vigàta pentru zborul cu plecare la ora 16, din data de 31 august. Ș-apăi să vă spui o trebușoară? Nu l-a luat deloc, zborul ăsta.

– Îi sigură trebușoara?

– Literă de Scriptură, dom'le. Știți ceva? Nu-mi păreți că vă minunați foarte.

– Asta pentru că începusem deja să cred că Pellegrino n-a plecat nicăieri.

– Atunci să vedem dacă ce am să vă zic acu' are să vă minuneze sau nu. Pellegrino însuși se prezentă la agenție ca să anunțe că renunță la bilet. Cu două ore înainte de plecare.

– Adicătelea, la două după-masă.

– Exact. Și-și schimbă destinația.

– Apăi, de data asta chiar că m-ai făcut să mă minunez, recunoscu Montalbano. Încotro a plecat?

– Nuu, un bob zăbavă, nu se termină așa repede treaba asta. Ceru bilet pentru Madrid. Avionul urma să plece pe 1 septembrie, la ora 10 dimineața, numai că...

Pe chipul lui Fazio se iți un zâmbet triumfător. Și, cine știe, poate că-n adâncul lui auzea și acordurile marșului din *Aida*. Deschise gura să spună ce-avea de zis, însă comisarul i-o luă într-un mod mișelesc înainte.

– ...numai că nu l-a luat nici pe ăsta, trase concluzia Montalbano.

Vizibil iritat, Fazio mototoli hârtia și o vârî ostentativ în buzunar.

– Apăi, cu ’mneavoastră nu-i chip, îi piere omului tot cheful.

– Continuă, nu pune la suflet, îl consolă comisarul. Câte agenții de voiaj există la Montelusa?

– Aici, la Vigàta, mai sunt alte trei.

– Nu mă interesează cele din Vigàta.

– Mă duc dincolo să mă uit în cartea de telefoane și vă aduc numerele.

– Nu-i nevoie. Telefonează tu la toate și întreabă-i dacă a existat vreo rezervare pe numele lui Giacomo Pellegrino între 28 august și 1 septembrie.

Fazio încremenise. Apoi se scutură.

– Aiasta nu se poate face. S-a terminat programul, mă ocup mâine de dimineață, cum ajung. Dom’le, și dacă aflu că Pellegrino, omu’ nostru, mai făcu și

altă rezervare, pentru Moscova, Londra sau mai știu eu unde, asta ce vrea să-nsemne?

– Vrea să-nsemne că prietenul nostru a dorit să tulbure apele. Are în buzunar bilet de Madrid, dar a spus în stânga și-n dreapta că pleacă în Germania. Mâine aflăm dacă mai are și alte bilete în buzunar. Ia spune, ai pe undeva numărul de acasă al domnișoarei Mariastella Cosentino?

– Mă duc să caut printre hârtiile lui dom' Augello.

Ieși, apoi se întoarse cu un petic de hârtie, i-l dădu lui Montalbano și ieși. Comisarul formă numărul. Nu răspunse nimeni, probabil că domnișoara Cosentino plecase la cumpărături. Puse hârtia în buzunar și hotărî să se ducă acasă, la Marinella.

Nu-i era prea foame, pastele *alla ragû* și carnea de porc de la prânz îi picaseră cam greu. Își pregăti un ou ochi și o salată din patru andive, ulei, oțet și oregano. După masă, formă din nou numărul domnișoarei Cosentino, care se vedea treaba că stătea mereu cu mâna pe receptor, căci îi răspunse când nici nu se stabilise bine conexiunea. O voce de muribund, o voce cu consistența unei pânze de păianjen.

– Alo? Cu cine vorbesc?

– Montalbano sunt. Iertați deranjul, poate că vă uitați la televizor, iar eu...

– N-am televizor.

Comisarul nu reuși pe moment să-și explice de ce, preț de o clipă, avusese sentimentul că în *ciriveddro* îi răsunase vag un clopoțel răzlețit, foarte îndepărtat. Un clinchet atât de scurt și rapid, încât acum nu mai era așa convins că se produsese.

– Voiam să-mi spuneți, în caz că vă amintiți, firește, dacă nu cumva Giacomo Pellegrino a venit totuși la serviciu pe data de 31 august.

Răspunsul se auzi imediat, fără nici cea mai mică ezitare.

– Domnule comisar, nu pot uita zilele acelea, pentru că le-am rememorat și răsmemorat de nenumărate ori. Pe data de 31, Pellegrino a sosit la agenție târziu, să spunem în jur de ora unsprezece. A plecat aproape imediat, spunând că avea întâlnire cu un client. După-amiază s-a întors, să fi fost ora patru și jumătate. A rămas până la închidere.

Comisarul îi mulțumi și închise.

Calculele cădeau pe cheie, se potriveau. După ce de dimineață se duce să discute cu unchiul său, Pellegrino se prezintă la agenție. În jurul prânzului iese, însă nu pentru a se întâlni cu un client, ci ca să ia un taxi sau să închirieze o mașină. Merge la Punta Raisi, la aeroport. Ajunge în jur de ora două, anulează biletul pentru Berlin și cere altul, pentru Madrid. Se urcă înapoi în taxi sau în mașina închiriată, iar la patru și jumătate se prezintă din nou la agenție. Timpii corespundeau.

Totuși, de ce pune Giacomo la cale tot acest talmeș-balmeș? De acord, nu vrea să-i dea cineva de urmă. Bine, dar cine? Și, mai ales, de ce? Pentru că, în vreme ce *ragioniere* Gargano avea douăzeci de miliarde de motive ca să dispară, Pellegrino nu avea aparent nici măcar unul.

– *Ciao, amore!* Ce mai faci, ai avut o zi grea astăzi?

– Livia, te superi dacă te rog să aștepti câteva secunde în telefon?

– Bineînțeles că nu.

Își trase un scaun, se așeză, își aprinse o țigară și se făcu comod. Presimțea că acea convorbire avea să fie tare lungă.

– Sunt cam ostenit, așa-i, însă nu pentru c-aș fi avut mult de lucru.

– Atunci, de ce?

– Pe scurt, să zicem că am șofat aproape opt ore.

– Unde ai fost?

– La Calapiano, iubire.

Se vedea treaba că Livia rămăsese brusc fără aer, pentru că Montalbano auzi limpede în receptor un soi de icnet. Fire generoasă, o așteptă să-și revină și-i cedă cuvântul.

– Pentru François te-ai dus?

– Da.

– E bolnav?

– Nu.

– Atunci de ce te-ai dus?

– De *spinno*. Avui eu *spinno,* de aia.

– Salvo, nu începe să vorbești în dialect, te rog! Știi că sunt momente când pur și simplu nu-l suport! Așadar, ce ai spus?

– Că am avut chef să-l văd pe François. *Spinno* se traduce în italiană prin dorință, chef. Acum, că ai înțeles sensul cuvântului, vin eu să te-ntreb: tu n-ai avut niciodată *spinno* să-l vezi pe François?

– Mare ticălos ești, Salvo.

– Uite ce propun: eu nu mai vorbesc în dialect, iar tu nu mă mai insulți. De acord?

– Cine ți-a spus că l-am vizitat pe François?

– Chiar el, băiatul, în timp ce-mi demonstra cât de dibaci călărește. Ăi mari ți-au făcut jocul, nu mi-au suflat niciun cuvințel, au respectat pactul pe care l-ați făcut. Căci mi se pare evident că i-ai rugat să nu-mi spună nimic despre vizita ta. Iar mie mi-ai turnat-o pe aia cu o zi de vacanță pe care voiai s-o petreci la plajă cu o prietenă. Și eu, ca un neghiob ce sunt, am mușcat momeala. Lămurește-mi o treabă, te rog: lui Mimì i-ai spus sau nu că te duci la Calapiano?

Se aștepta la o replică violentă, o beșteleală de s-o țină minte cât o trăi. Când colo, Livia izbucni în plâns, cu suspine lungi, deznădăjduite, îndurerate.

– Livia, ascultă...

Legătura se curmă brusc.

Se ridică de pe scaun cu mină calmă, se duse în baie, se dezbrăcă, se spălă și, înainte să iasă din încăpere, se privi în oglindă. Îndelung. Apoi își strânse toată saliva din gură și scuipă cu năduf pe reflecția sa din oglindă. Apoi stinse lumina și se duse să se culce. Se ridică însă imediat: sunase telefonul. Ridică receptorul, însă cine era la celălalt capăt al firului nu scoase niciun sunet; i se auzea doar respirația. Montalbano cunoștea bine respirația aceea.

Și începu să vorbească. Un monolog ce dură o oră-ncheiată, fără scâncete, fără lacrimi, dar îndurerat precum suspinele Liviei. Și-i spuse lucruri pe care refuzase îndârjit să și le spună sie însuși, cum

ajunsese să rănească de teamă să nu fie el cel rănit, cum de la o vreme sesizase că singurătatea i se transformă din tărie în dovadă de slăbiciune sau despre amărăciunea cu care lua act de fiecare semn al unui proces simplu, natural – îmbătrânirea. La sfârșit, Livia îi spuse doar:

– Te iubesc.

Apoi, înainte să închidă, adăugă:

– Să știi că n-am renunțat la zilele de concediu. Mai am puțină treabă aici mâine, apoi sosesc la tine, la Vigàta. Lasă totul baltă, te vreau numai pentru mine.

Montalbano se întoarse în pat. Nici nu se vârî bine sub cearșaf că, închizând ochii, adormi instantaneu. Iar de data asta intră pe tărâmul viselor cu pas ușor, de băiețandru.

Cu o oră înainte de prânz, Fazio se prezentă în biroul lui Montalbano.

– Dom'le, ați aflat-o pe ultima? La agenția Intertour din Montelusa, Pellegrino a făcut rezervare la un zbor pentru Lisabona, cu plecare pe 31 după-masă, la trei și jumătate. Am sunat la Punta Raisi, la aeroport. Rezultă că, de data asta, Pellegrino s-a și urcat în avion.

– Și tu chiar crezi?

– Păi de ce n-ar trebui să cred?

– Pentru că probabil l-a vândut mai departe cuiva de pe lista de așteptare, iar el s-a întors la serviciu aici, la Vigàta. Ăsta-i lucru sigur. La ora cinci, Pellegrino era la agenția „Regele Midas", deci nu putea fi în avionul de Lisabona.

– D-apăi asta ce poa’ să-nsemne?

– Înseamnă că Pellegrino e un biet idiot care se crede mare expert, dar care tot idiot rămâne. Uite ce ai de făcut: ia legătura cu toate hotelurile, pensiunile și proprietarii de camere de închiriat din Vigàta și Montelusa și află dacă nu cumva Pellegrino și-a petrecut pe la ei noaptea de 31 august spre 1 septembrie.

– De-ndată.

– Și-ncă ceva: întreabă pe la centrele de mașini de închiriat, tot din Vigàta și Montelusa și referitor la aceeași perioadă, dacă nu cumva i-au dat vreo mașină pe mână.

– Cum se face totuși că până zilele trecute îl căutam pe Gargano, iar acu’ ne-am pus pe urmele lui Pellegrino? îl iscodi Fazio neîncrezător.

– Pentru că acum mi-am dat seama de un lucru: dacă-l găsim pe unul, știm unde să-l căutăm și pe celălalt. Faci rămășag?

– Nu, dom’le. Cu ’mneavoastră nu fac în veci rămășaguri, zise Fazio, ieșind.

Și totuși, dac-ar fi acceptat rămășagul, ar fi câștigat.

Îl pocni obișnuita sa foame lupească, poate pentru că nu mai dormise atât de bine de mult timp. După ce-și vărsase năduful față de Livia, se simțea parcă mai ușor – o persoană care-și redescoperise propria valoare. Ba, parcă avea chef acum să se țină de șotii. Îl întrerupse pe Calogero, care-și începuse obișnuita litanie despre meniul zilei:

– Azi parc-aș vrea să mănânc un șnițel milanez.

– Zău? icni îngrozit Calogero, sprijinindu-se de masă să nu cadă.

– Auzi, da' tu chiar crezi că, dacă-mi trebuie șnițel, vin să-l comand la tine? Ar fi ca și cum aș pretinde să mi se slujească Sfânta Liturghie de către un călugăr budist. Ia spune, ce avem azi?

– Spaghete cu sos negru de sepie.

– Adă-ncoa'. Pe urmă?

– Chifteluțe din caracatițe mici.

– Dintr-astea adă-mi o duzină.

La ora șase seara, Fazio se prezentă la raport.

– Dom'le, nu rezultă să fi dormit pe undeva, în oraș. În schimb, a închiriat o mașină de la Montelusa, pe 31 dimineața. A predat-o înapoi după-masă, la patru. Funcționara, o fătucă pricepută foarte, zicea așa: kilometrajul poate corespunde unui drum dus-întors la Palermo.

– Lucrurile se pupă, comentă comisarul.

– A, fătuca mi-a mai spus că Pellegrino a avut pretenții la o mașină cu portbagaj mare.

– Păi, da, avea de dus cu el două valize.

Rămaseră o vreme în tăcere.

– Și totuși, pe unde-o fi dormit creștinul ăsta al nostru? se întrebă Fazio cu voce tare.

Cuvintele sale avură un efect ciudat asupra comisarului, ca un fel de spaimă. Montalbano se uită la el cu ochii cât cepele, apoi își arse o palmă grea peste frunte.

– Ce bou cu țâțe!

– De ce, ce-am zis, dom’le? făcu Fazio spăsit.

Montalbano se ridică și înșfăcă din sertar un obiect pe care și-l strecură în buzunarul vestonului.

– Hai.

10

Montalbano accelera nebunește pe drumul spre Montelusa, de parcă l-ar fi urmărit cineva. Până să vireze pe drumeagul către vila pe care Pellegrino tocmai și-o terminase de construit, Fazio stătuse privind fix înainte, cu fața împietrită, fără să scoată un cuvințel. În fața porții încuiate, comisarul opri și coborâră amândoi. Geamurile sparte nu fuseseră încă înlocuite, însă cineva avusese grijă să le compenseze lipsa cu folii de celofan prinse în piuneze. Scrisurile verzi cu „BOULE!“ nu fuseseră încă șterse.

– Să nu fie cineva înăuntru, mai știi? Poate unchiu'..., zise Fazio.

– Hai să fim siguri, decise comisarul. Telefonează imediat la sediu și obține numărul lui Giacomo Pellegrino, ăl cu denunțul. Pe urmă îl suni să-i spui c-ai venit încoa' pentru o verificare la fața locului și-l întrebi dacă el a pus celofanul la ferestre și dacă are vreo veste de la nepotu-său. Dacă nu-ți răspunde, hotărâm atunci ce facem.

În timp ce Fazio se ocupa de telefoane, Montalbano se îndreptă către măslinul doborât. Își pierduse cea mai mare parte a frunzelor, care acum zăceau îngălbenite, împrăștiate prin țărână. Cât de puțin îi trebuise, totuși, să se schimbe dintr-un copac plin de viață într-o bucată de lemn inert. Comisarul făcu atunci ceva straniu sau, mai bine spus, ceva copilăresc: se opri lângă trunchi, cam pe

la jumătatea acestuia, se aplecă și-și apropie urechea de el, așa cum se procedează cu un muribund când nu se știe dacă-i mai bate sau nu inima. Rămase o vreme așa. Oare ce spera, să perceapă clipocit de sevă? Deodată, îl umflă râsul. Totuși, ce făcea el acolo? Doar nu era baronul de Münchhausen – numai ăla își lipea urechea de pământ și spunea că aude iarba crescând. Încă nu-și dădu seama că, de departe, Fazio asistase la întreaga scenă, iar acum se apropia de el.

– Dom'le, am vorbit cu unchiu'. El fuse să acopere ferestrele cu celofan. Numai că n-are chei decât de la porți, nu și de la casă, că nu i le-a lăsat nepotu'. Vești de la ăl mic din Germania n-are, da' crede că de-acu' tre' să se-ntoarcă.

Apoi examină măslinul doborât și clătină din cap.

– Uită-te și tu ce măcel! făcu Montalbano.

– Boul! zise Fazio, folosind cu bună știință același cuvânt scris cu vopsea pe pereți.

– Acu' înțelegi de ce mă lovi damblaua când văzui ce văzui?

– Nu tre' să vă despricinați la mine, dom'le, zise Fazio. Acu', ce facem?

– Mergem înăuntru, răspunse Montalbano, trăgând din buzunarul vestonului obiectul misterios luat în fugă din sertarul biroului – un fel de gentuță conținând un larg sortiment de șperacle și chei false – cadou de la un hoț cu care se împrietenise. Fii cu ochii-n patru să nu vină careva.

Își făcu de lucru cu încuietoarea porții, pe care o dovedi relativ ușor. Mai greu se descurcă, în schimb, cu ușa de la intrarea în vilă, dar în cele din urmă reuși s-o descuie. Îl chemă pe Fazio.

Intrară. În fața ochilor li se deschise o sufragerie largă, complet nemobilată. La fel de golașe se prezentau și bucătăria, și baia. Din sufragerie pornea o scară din piatră și lemn, care ducea la etaj. Aici, două dormitoare mari, tot fără mobilier. Însă în cel de-al doilea, întinsă pe pardoseală, dădură peste o pătură groasă nou-nouță, practic nefolosită, cu eticheta încă intactă. De data aceasta, baia, situată chiar între cele două odăi, era amenajată. Pe polița de sub oglindă, un spray cu spumă de ras și cinci aparate de ras de unică folosință. Două dintre ele, folosite.

– Giacomo a făcut lucrul cel mai logic cu putință. Părăsind camera închiriată, a venit să doarmă aici, pe o pătură groasă. Totuși, unde i-or fi valizele? se întrebă cu voce tare Montalbano.

Căutară în pod, apoi în cămăruța de sub scară. Nimic. Încuiară ușa de la intrare și, scrupuloși, hotărâră să dea roată vilei. Pe peretele din spate descoperiră o portiță de fier, cu grilaj în partea superioară, pentru circulația aerului. Montalbano o deschise. Era un soi de magazie pentru unelte. În mijloc tronau două valize mari.

Le traseră afară, locul era prea strâmt. Nu erau încuiate. Montalbano se ocupă de una, Fazio, de cealaltă. Nu știau ce anume căutau, totuși răscoliră valizele până la fund. Șosete, chiloți, cămăși, batiste, un costum, un impermeabil. Se uitară unul la altul. Fără să schimbe niciun cuvânt, îndesară lucrurile la loc în valize. Fazio nu reușea s-o închidă pe a lui.

– Las-o așa, îi ordonă comisarul.

Le puseră înapoi în magazie, închiseră portița, apoi poarta mare.

– Dom’le, treaba nu-i oablă deloc, zise Fazio când deja se apropiau de Vigàta. Dacă Giacomo Pellegrino ăsta chiar s-a dus pentru mai lungă vreme în Germania, cum de n-a luat cu el batâr un chilot curat de schimb? Nu-mi pare de crezare să-și cumpere chiar toate de noi.

– Alta-i treaba care nu se pupă, Fazio, făcu Montalbano. Îți pare normal că n-am găsit în valize niciun petic de hârtie măcar, vreo scrisoare, vreun caiet sau agendă?

Odată intrați în oraș, comisarul viră pe o stradă strâmtă, care ducea altundeva decât la comisariat.

– Încotro?

– Eu îi fac o vizită fostei proprietărese a lui Giacomo; în schimb, tu te urci la volan și-mi duci mașina la comisariat. Când termin, vin pe jos, nu-i foarte departe.

– Cine-i cu huietu’ ista? iscodi de după ușă vocea de balenă astmatică a coanei Catarina.

– Montalbano mi-s.

Ușa se deschise. În prag se iți un cap de monstru, plin de bucle și buclișoare prinse pe bigudiuri de plastic.

– Nu pot pen’ ca să vă chem înăuntru, că-s numa-n neglijău.

– Vă cer pardonanță că vă disturb, coană Catarina. O-ntrebare numai, atât: câte valize avea cu el Giacomo Pellegrino?

– Apăi nu vă zisei? Două.

– Și altceva, nimic?

– Și-nc-o valijoară. Da’ era mititică. Ținea actele-n ea.

– Știți cumva ce fel de acte?

– Adicătelea ’mneatale crezi că-s din cele de-și vâră nasu-n trebușoara altuia? D’apăi, ce-s eu, o țopârcă de fimeie? Vreo gură slobodă?

– Coană Catarina, da’ cum vă-nchipuiți că pot și numa’ gândi una ca asta despre ’mneavoastră? Ziceam numa’ că se prea poate întâmpla ca, zărind valijoara deschisă, cineva s-arunce un ochi așa, din greșeală, fără nici cea mai mică intenție...

– Apăi, asta mi se-ntâmplă și mie o dată. Da’ numa’ și numa’ din greșală, da? Văzui multe scrisorici, foi de hârtie pline cu numere, agende și câteva drăcii dintr-acelea negre, de par plăci mici-mititele...

– Dischete de computer?

– Ei, da, dintr-alea.

– Giacomo avea computer?

– Avea, da. Îl ducea tot timpu’ cu el într-o tăgârță anume făcută.

– Știți cumva dacă avea conexiune la internet?

– Dom’ comisariu, eu nu pricep ni’ca din treburile astea. Da-mi vine-n minte alta acu’: odată, când îl sunai ca să-i zic de-o țeavă spartă, găsii telefonu’ cu ton de ocupat.

– Să-mi scuzați întrebarea, doamnă, totuși de ce l-ați sunat la telefon și n-ați coborât pur și simplu un etaj și să...

– ’Mneatale îți pare o nimica toată să te cobori în jos un etaj, da’ la mine-i căzneală multă.

– Iertăciune, nu mă gândii la asta.

– Sunai o dată, și-nc-o dată, ș-apoi iar și iar, da’ tot ocupat suna. Atunci îmi făcui coraj, mă dădui în jos pe scări, îi bătui la ușă și-i zisei că nu-i pus bine telefonul în furcă. Da’ Jacumino-mi răspunse că-mi suna ocupat pentru că de fapt era legat la intonetu’ ista sau cum i-o zice.

– Am înțeles. La plecare și-a luat cu el valijoara și computerul?

– D-apăi cum să nu și le ia? Ce făcea, mi le lăsa mie aicilișa?

Plecă spre comisariat cuprins de umoarea cea rea. Desigur, ar fi trebuit să fie mulțumit de cele aflate: existau totuși documente în cazul Pellegrino și probabil că acesta le luase cu el, dar se temea că urma să aibă din nou de-a face – ca în cazul denumit „excursie la Tindari“ [9] – cu computere, dischete, CD-ROM-uri și alte blestemății de genul ăsta, care îi picau greu la stomac. Noroc cu Catarella, că-i putea da o mână de ajutor.

Îi povesti lui Fazio ce-i spusese coana Catarina în cursul celor două întrevederi avute cu ea.

– În regulă, făcu Fazio după ce medită o vreme. Să-i dăm cu presupunerea că Pellegrino a fugit în străinătate. Prima întrebare este: de ce? La urma urmei, el n-avea de-a face în mod direct cu escrocheria lui Gargano. Numa’ vreun sărit de pe fix ca răposatul dom’ topograf Garzullo putea să se ia de el. A doua întrebare este: de unde avu el atâtea parale să-și facă vilișoara asta arătoasă?

– De la povestea asta cu vilișoara se desprinde și o consecință, zise Montalbano.

– Care?

– Că Pellegrino vrea să rămână o vreme pitit, dar că oricum intenționează să se întoarcă mai devreme sau mai târziu – după ce se dă totul uitării, probabil – și să se bucure în tihnă de vilișoară. Altminteri, de ce și-ar fi construit-o, nu-i așa? Desigur, excepție face cazul în care a intervenit ceva nou, neprevăzut, obligându-l să dea bir cu fugiții, poate pe vecie, rupându-i-se-n paișpe de vilă.

– Și mai e o trebușoară, îi ținu isonul Fazio. Îmi pare cu temei ca unu', când pleacă în străinătățuri, să-și ia după el documente, acte și chiar computerul. Totuși nu-mi vine-a crede că-și ia după el și motoreta când pleacă în Germania, asta în caz c-a plecat vreodat' într-acolo.

– Sună-l pe unchi și vezi dacă nu cumva i-a lăsat-o lui.

Fazio ieși, întorcându-se destul de repede.

– Nu, n-a lăsat-o la el și nici nu știe ni'ca de motoretă. Băgați de seamă, dom'le, că unchiu-mi pare c-a mirosit ceva: mă iscodi că de ce ne interesăm atâta de nepotu-său. Îmi păru chiar îngrijat foarte, pen' că povestea cu plecatul în Germania pentru afaceri 'mnealui o înghiți pe nemestecate.

– Și uite-așa, rămaserăm amândoi în curu' gol, trase concluzia comisarul.

Se așternu o liniște ca după un meci pierdut de echipa favorită.

– Și totuși, ceva-ceva tot se mai poate face, hotărî deodată Montalbano. Mâine de dimineață faci turul băncilor din Vigàta și cauți să afli la care din ele își ține Pellegrino paralele. În mod sigur nu e aceeași cu care lucra Gargano. Folosește-ți prieteniile ca să afli câți bani are, dacă mai depune și alte sume pe lângă salariu, treburi dintr-astea, știi tu. A, o ultimă favoare fă-mi: cum îl cheamă pe ăl de vede-n jur farfurii zburătoare și balauri cu trei capete?

Înainte să răspundă, Fazio afișă o expresie năucă.

– Antonino Tommasino, așa-l cheamă. Numa' că, dom'le, băgare mare de seamă s-aveți: nebun de legat e omu' ista, ni'ca din ce zice nu poate fi luat de bun.

– Fazio, ce face omul când cade grav bolnav, iar doctorii dau neputincioși din umeri? Ca să nu moară, e-n stare să dea fuga la vrăjitori, la magi și tot felul de șarlatani. Iar noi, dragă prietene, îmi pare că la ora asta din noapte suntem cu ancheta în pericol pe moarte. Hai, dă-mi numărul de telefon.

Fazio ieși, apoi se întoarse ducând o coală scrisă.

– Am aici mărturia dată de bunăvoie și nesilit de nimeni. Zice că n-are telefon.

– Măcar o casă are sau nu?

– Da, dom'le, să trăiți. Numa' că-i greu de ajuns. Nu mai bine vă desenez o hartă?

Descuind ușa, observă un plic în cutia pentru scrisori. Îl cercetă și recunoscu scrisul Liviei. Numai că-n plic nu era o scrisoare, ci un articol decupat dintr-un ziar – un interviu cu un foarte vârstnic filozof din Torino. Ros de curiozitate, se hotărî să-l citească de îndată, chiar mai înainte să

descopere ce-i lăsase de mâncare în frigider nepoata Adelinei. Referindu-se la familia sa, filozoful spunea la un moment dat: „Când îmbătrânești, contează mai mult afectele decât conceptele.“

Foamea îi trecu instantaneu. Carevasăzică, dacă pentru un filozof vine clipa când cunoașterea valorează mai puțin decât sentimentele, cât să conteze oare o anchetă polițienească pentru un zbir la apus de carieră? Aceasta era întrebarea implicită pe care Livia i-o adresa trimițându-i tăietura din ziar. Și, cu inima grea, se văzu nevoit să admită că exista un singur răspuns: probabil că o anchetă valorează mai puțin decât un concept. Peste noapte dormi rău.

La ora șase dimineața era deja plecat de acasă. Ziua se prezenta bine, cu cer descongestionat și limpede, fără vânt. Din când în când privea harta desenată de Fazio, desfășurată pe scaunul din dreapta. Tommasino Antonino sau Antonino Tommasino, ori cum naiba l-o mai fi chemând, locuia undeva în câmp, către Montereale, așadar nu foarte departe de Vigàta. Problema era să aleagă drumul corect, căci te puteai pierde ușor în întinderea aproape deșertică, fără măcar un copac care să țină umbră, cicatrizată de drumeaguri, poteci și șanțuri săpate de roți cu lanțuri, peticită ici și colo de colibe țărănești sau de câte o casă câmpenească. Un loc ce făcea totul ca să nu se transforme într-un *biz,* într-o zăminteală de vile de vacanță, numai că, undeva, în depărtare, deja se vedeau primele semne ale inutilității unei astfel de rezistențe: excavații pentru montajul țevilor, stâlpi de electricitate și telefonie, schițe ale unor viitoare șosele propriu-zise, cu benzi largi. Se învârti vreo trei-patru ore prin deșert, revenind de fiecare dată la punctul de plecare – se vedea treaba că harta lui Fazio era prea generală. Resemnat că se rătăcise,

se îndreptă hotărât către cea mai apropiată casă țărănească. Frână, coborî din mașină: poarta era deschisă.

– E cineva acasă?

– Intrați, se auzi o voce de femeie.

Pătrunse într-o încăpere largă, bine întreținută, cu lucrurile puse în ordine, un fel de sufragerie ce ținea loc și de sală de mese, cu piese de mobilier vechi, dar frecate până la luciu. O doamnă la vreo șaizeci de ani, îmbrăcată în gri, cu ținută îngrijită, sorbea dintr-o ceașcă de cafea; pe masă, ibricul încă fumega.

– O simplă informație, doamnă. Aș vrea să știu unde locuiește domnul Antonino Tommasino.

– Aici locuiește. Eu sunt soția.

Hm, de ce-și închipuise el oare că Tommasino era un fel de vagabond sau, într-o ipoteză ceva mai bună, un *viddrano,* un țăran – o specie protejată, fiind pe cale de extincție.

– Comisarul Montalbano sunt.

– V-am recunoscut, făcu doamna, arătând cu o mișcare a capului către televizorul din colț. Mă duc să-l chem pe soțul. Până una-alta, serviți o cafea, dar să știți că eu o fac tare.

– Mulțumesc.

Doamna îi turnă cafeaua, apoi ieși; se întoarse aproape imediat.

– Soțul zice că, dacă nu vă deranjează, să mergeți dumneavoastră la el.

Parcurseră un coridor văruit în alb, apoi femeia îi făcu semn să intre pe a doua ușă din stânga. Se pomeni într-un adevărat birou de lucru – rasteluri masive înțesate cu cărți și vechi hărți nautice agățate pe pereți. Bărbatul care se ridică dintr-un fotoliu, venindu-i în întâmpinare, era un sexagenar înalt și falnic, îmbrăcat cu un blazer elegant, cu ochelari și părul alb. Pe chip i se ghicea o urmă de suspiciune. Montalbano rămase încremenit: fusese sigur că se va găsi față-n față cu un ipochimen pe jumătate dement, cu ochi bulbucați și cu o dâră de bale în colțul gurii. Nu cumva era o confuzie?

– Dumneavoastră sunteți Antonino Tommasino? îl întrebă el.

Și ar fi vrut să adauge, pentru o mai mare siguranță: ăla nebun de legat de vede monștri și farfurii zburătoare?

– Da. Iar dumneavoastră sunteți comisarul Montalbano. Luați loc.

Și arătă către un fotoliu comod.

– Vă ascult, sunt la dispoziția dumneavoastră.

Ei bine, tocmai aici era buba! Cum să înceapă discuția fără să-l jignească pe domnul Tommasino, care-i părea un om cât se poate de normal la cap?

– Citiți ceva interesant?

Întrebarea de-i ieșise pe gură era într-atât de idioată, încât se rușină. În schimb, Tommasino zâmbi.

– Citesc așa-numita *Carte a lui Roger,* scrisă de Al-Idrisi, un geograf arab. Totuși, dumneavoastră n-ați venit până aici ca să mă întrebați ce cărți citesc. Ați venit ca să aflați ce anume am văzut

într-o noapte, cu ceva mai mult de o lună în urmă. Probabil că acolo, la comisariat, lumea și-a mai schimbat părerea.

– Da, așa e, mulțumesc, făcu Montalbano, recunoscător celuilalt că preluase inițiativa.

Nu numai că era normal la creier, domnul Tommassino al nostru, dar se vedea treaba că era și o persoană fină, cultă și inteligentă.

– Trebuie totuși să înțeleg mai întâi un lucru. Ce vi s-a spus despre mine.

Descumpănit, Montalbano ezita. Apoi hotărî că metoda cea mai potrivită era să spună adevărul.

– Mi s-a spus că, uneori, vedeți lucruri stranii, chestii inexistente.

– Sunteți foarte amabil, domnule comisar. În cuvinte puține, despre mine se spune, de fapt, că-s nebun. Un nebun pașnic, un cetățean care-și plătește impozitele, respectă legea, nu recurge la acte obscene sau violente, nu amenință pe nimeni, nu-și maltratează soția, merge duminica la slujbă, și-a crescut copiii și nepoții – dar, cu toate acestea, tot nebun rămâne. Într-adevăr, ați spus bine: uneori mi se întâmplă să văd chestii inexistente.

– Scuzați-mi întrebarea, îl întrerupse Montalbano, dar cu ce vă ocupați?

– Ca profesiune, vă referiți? Am predat geografia la liceul din Montelusa. De ani buni sunt la pensie. Îmi permiteți să vă istorisesc o povestioară?

– Bineînțeles.

– Am un nepot, Michele, acum în vârstă de paisprezece ani. Într-o zi, cu mai bine de zece ani

în urmă, fiul meu a venit în vizită, cu soția și nepotul meu. Desigur, continuă să mă viziteze și-n ziua de astăzi, slavă Domnului! Michele și cu mine am început să ne jucăm pe afară. Deodată, Michele a început să strige, spunând că tăpșanul fusese invadat de o mulțime de balauri înfricoșători și furioși. Eu m-am prins în jocul lui și am început să urlu de spaimă. Atunci, copilandrul, speriat de sperietura mea, a venit să mă liniștească: „Bunicule – mi-a spus –, stai să vezi, că balaurii ăștia nu există cu adevărat, nu trebuie să-ți fie frică. Jocul ăsta l-am inventat eu, așa să știi.“ Credeți-mă, domnule comisar, de câțiva ani buni sunt uneori de aceeași condiție ca nepotul meu Michele. Se vede treaba că, dintr-un motiv misterios, o anumită parte a creierului meu a rămas oarecum la stadiul copilăriei. Atât doar că, spre deosebire de nepotul meu, eu iau drept adevărat ceea ce văd și continui să cred asta pentru o bună bucată de vreme. Apoi îmi trece și-mi dau seama că am văzut lucruri inexistente. Am fost limpede până aici?

– Foarte limpede, zise comisarul.

– Acum, vă pot întreba ce lucruri vi s-a spus c-aș fi văzut?

– Ah. Pare-mi-se, un monstru marin cu trei capete și o farfurie zburătoare.

– A, numai atât? Nu vi s-a spus, de exemplu, că am mai văzut și un stol de pești înaripați, făcuți din tablă, care stăteau bine-mersi într-un copac? Sau cum m-am pomenit în bucătărie cu un venusian pitic care mi-a cerut o țigară? Haideți, totuși, să ne oprim cu poveștile astea aici, ca să nu producem confuzie, de acord?

– Cum doriți.

– Haideți acum să enumerăm ce s-a spus despre mine, inclusiv ceea ce știați deja: un monstru marin cu trei capete, o farfurie zburătoare, un stol de pești din tablă cu aripi, un venusian pitic. Sunteți de acord că toate acestea sunt lucruri care nu există?

– Bineînțeles.

– În cazul acesta, dacă eu vin să vă spun: să știți că acum câteva nopți am zărit o mașină așa și pe dincolo, de ce să nu mă credeți? Te pomenești că mașinile sunt chestii fanteziste, care nu există! Eu vă povestesc despre lucruri obișnuite, cotidiene – o mașină reală, cu patru roți, plăcuță de înmatriculare –, n-am zis în niciun caz că am dat peste o trotinetă spațială cu care intenționez să călătoresc pe Marte!

– Conduceți-mă la locul în care ați văzut mașina lui Gargano, zise atunci Montalbano.

De un lucru era sigur: dăduse peste un martor prețios.

11

Puținul timp petrecut în casă fusese totuși suficient ca vremea să se schimbe. Se ridicase un vânt rebel și rece, cu rafale aspre precum ghearele unei bestii feroce. Dinspre mare soseau către țărm nori grași și împovărați. Montalbano manevra volanul în funcție de instrucțiunile profesorului Tommasino, cerându-i în schimb lămuriri despre seara cu pricina.

– Sunteți sigur că era noaptea dintre 31 august și 1 septembrie?

– Bag mâna-n foc.

– De ce sunteți atât de sigur?

– Pentru că în clipa când am zărit mașina tocmai mă gândeam că a doua zi, pe 1 septembrie, Gargano avea să-mi plătească dobânda. Și m-am minunat de coincidență.

– Să-mi fie cu iertare, domnule profesor, să înțeleg că și dumneavoastră sunteți una din victimele lui Gargano?

– Da, am fost într-atât de nătângtoc, încât să-i dau crezare. Treizeci de milioane mi-a păpat. Însă atunci, când i-am văzut mașina, m-am minunat, da, dar în același timp m-am și bucurat. Mi-am zis că se dovedea om de cuvânt. Când colo, a doua zi dimineața mi-au spus că nu-și făcuse apariția.

– Și de ce v-ați minunat, mă rog frumos, când i-ați văzut mașina?

– Din mai multe motive. Mai întâi, datorită locului în care se găsea. Și dumneavoastră vă veți minuna când o s-ajungem acolo. Locul se numește promontoriul Pizzillo. Pe urmă, ora. În mod sigur era trecut de miezul nopții.

– V-ați uitat și la ceas?

– N-am ceas, ziua mă orientez după soare, când se întunecă, după mireasma nopții: parc-aș purta cu mine în corp un fel de orologiu natural.

– Mireasma nopții, ați spus?

– Exact. În funcție de oră, noaptea își schimbă mirosul.

Montalbano nu insistă. În schimb, spuse:

– Poate că Gargano mai era cu cineva și avea nevoie de intimitate.

– Domnule Montalbano, locul acela este mult prea izolat ca să fii în siguranță. Mai țineți minte, acum doi ani, când o pereche a fost tâlhărită prin părțile acelea? Pe urmă, m-am întrebat: cu toți banii de care dispune, la poziția lui și dator cum e să salveze aparențele, ce nevoie ar avea Gargano să și-o tragă pe bancheta mașinii, precum un mucos de optsprezece ani?

– Pot să vă-ntreb – desigur, aveți toată libertatea să nu-mi răspundeți – ce căutați la o oră atât de târzie prin părțile acelea, despre care spuneți că sunt așa izolate?

– Noaptea, eu umblu.

Montalbano se abținu de la alte întrebări. După nici cinci minute petrecute în tăcere, profesorul spuse:

– Am ajuns. Aici este promontoriul Pizzillo.

Și coborî primul, urmat de comisar. Se aflau pe un mic tăpșan înalt, un soi de platou, complet deșertificat, lipsit de orice urmă de copac – doar ici și colo câte o tufă de sorg sau de caper. Marginea tăpșanului se afla la vreo zece pași de ei, dincolo de ea deschizându-se, probabil, un hău care dădea în mare.

Montalbano făcu câțiva pași, însă vocea lui Tommasino îl opri.

– Atenție, terenul e instabil. Mașina lui Gargano staționa pe locul unde se află acum a dumneavoastră, în aceeași poziție, cu portbagajul către mare.

– Din ce direcție veneați?

– Dinspre Vigàta.

– E departe.

– E doar o părere. De aici până la Vigàta, drumul pe jos durează trei sferturi de oră, o oră cel mult. Cum spuneam, venind dintr-acolo, eram obligat să trec prin fața mașinii, la cinci sau șase pași distanță de botul acesteia. Cu excepția cazului în care aș fi făcut un ocol mare pe interior ca s-o evit. Însă ce motiv aveam s-o evit? Așa că, apropiindu-mă, am recunoscut-o. Lumină era suficientă, de la lună.

– Ați avut posibilitatea să-i vedeți numărul de înmatriculare?

– Glumiți, nu-i așa? Ar fi trebuit să mă apropii într-atât încât să-mi lipesc ochii de plăcuță, ca să pot citi ce scria pe ea.

– Bine, dar dacă n-ați văzut numărul de înmatriculare, de unde știți că...?

– Am recunoscut modelul mașinii. Era o Alfa Romeo 166. Aceeași mașină cu care s-a prezentat anul trecut la mine acasă ca să-mi șterpelească paralele.

– Dumneavoastră ce mașină aveți?

– Eu? Eu nici carnet n-am măcar.

Ah! Vorba aia: dacă n-ai noroc și parte, geaba te mai scoli în noapte, își zise Montalbano. Carevasăzică dom' profesor Tomassino chiar asta era: un nebun de legat, care vedea chestii inexistente, iar când totuși vedea lucruri reale, le potrivea după cum i se năzărea. Vântul era acum și mai rece, norii pe cer se adunaseră amenințători. La ce bun să mai piardă vremea în locul acela dezolant? Se vedea însă treaba că domnul profesor intuise cumva dezamăgirea comisarului.

– Să știți, domnule comisar, că eu am o obsesie.

Oh, Doamne, alta? Montalbano deveni îngrijorat. Oare cum ar fi trebuit să se comporte dacă pe ipochimen îl lovea chiar atunci vreun acces de țicneală și se punea pe urlat că-l vede pe Lucifer în persoană? S-o facă pe niznaiul, ca și cum nimic nu s-a-ntâmplat? Să-și pună fundul în mașină și să dea bir cu fugiții?

– Obsesia mea, continuă Tomassino, e legată de automobile. Sunt abonat la multe reviste de specialitate, atât italienești, cât și străine. Aș putea

concura la orice emisiune-concurs pe această temă și cu siguranță aș câștiga.

– Era cineva în mașină? întrebă comisarul, resemnat cu faptul că dom' profesor era cu totul și cu totul imprevizibil.

– Vedeți dumneavoastră, venind dintr-acolo, cum v-am zis, am avut suficientă vreme să observ profilul lateral al mașinii, ca să spun așa. Ajuns apoi în dreptul ei, aveam posibilitatea să deslușesc eventualele siluete umane din interior. Dar nu, n-am văzut niciuna. Poate că, zărind o umbră apropiindu-se, persoanele din mașină s-au lăsat în jos. Oricum, eu am trecut mai departe fără să mă întorc.

– Ați auzit ulterior zgomot de motor pornit?

– Nu. Însă mi se pare – repet, mi se pare – că portbagajul era deschis.

– Și chiar n-ați văzut pe nimeni în dreptul portbagajului?

– Pe nimeni.

Lui Montalbano îi veni o idee atât de simplă, încât se rușină că n-o avusese până atunci.

– Domnule profesor, v-aș ruga să vă îndepărtați vreo treizeci de pași, apoi să vă întoarceți către mașina mea, pe același traseu pe care l-ați parcurs în noaptea cu pricina.

– Desigur, spuse Tommasino. Îmi place să umblu.

În vreme ce profesorul îi întoarse spatele, îndepărtându-se, Montalbano deschise portbagajul și se ghemui după mașină, în lateralul acesteia, ițindu-și capul doar atât cât să-l poată urmări prin

geamurile portierelor din spate pe Tommasino, care, odată parcurși cei treizeci de pași, se întoarse și porni îndărăt. În momentul acela, comisarul își lăsă capul în jos, ferindu-se complet vederii celuilalt. Când, după calculele sale, profesorul ajunse în dreptul botului mașinii, se mută, tot ghemuit, în spatele portbagajului; apoi, când înțelese că celălalt trecuse de mașină, se deplasă tiptil către celălalt flanc al mașinii – o precauție inutilă, din moment ce Tommasino recunoscuse că nu-și întorsese privirea către mașina lui Gargano. Comisarul se ridică.

– Domnule profesor, e suficient, mulțumesc.

Tommasino îl privi mirat.

– Unde v-ați pitit? Am observat portbagajul deschis, însă nu v-am văzut nici în mașină, nici în altă parte.

– Veneați dintr-acolo, iar Gargano, zărindu-vă umbra, a...

Se întrerupse. Brusc, cerul deschisese parcă un ochi. Un mic orificiu, o spărtură se produsese în împâslitura neagră și uniformă a norilor, iar pe acolo țâșnise o rază orbitoare de soare, a cărei proiecție circumscria aproape în întregime locul în care se aflau cei doi. Lui Montalbano îi venea să râdă. Păreau două personaje de o inocență îngerească, atinse de lumina divină. În clipa aceea, remarcă un lucru pe care numai genul acela de lumină, asemenea unui reflector de scenă, îl putuse pune în evidență. Simți că-l traversează un fior rece, iar bine-cunoscutul clopoțel prinse să-i răsune în *ciriveddro*.

– Vă conduc înapoi, acasă, îi spuse profesorului, care se uita la el cu aer întrebător, așteptând continuarea explicației de mai devreme.

După ce-l lăsă acasă pe profesor, ținându-se cu greu să nu-l îmbrățișeze, se întoarse în cea mai mare viteză la promontoriu. Slavă Domnului, nu apăruseră alte mașini pe-acolo, ca să-l frece la icre. Frână, coborî, se apropie tiptil, pășind precaut și fără să-și ridice privirea din pământ, de marginea tăpșanului. Raza de soare nu mai era acolo, ca să-l ajute – acea rază semănând cu fasciculul unei lanterne electrice ce sfârtecă bezna –, însă acum știa ce anume căuta.

Apoi, la fel de precaut, își întinse gâtul ca să privească în jos, sub picioarele lui. Platoul era alcătuit dintr-un strat de pământ așternut peste marnă. Într-adevăr, de unde se afla el plonja perpendicular spre mare un perete neted și alb de marnă; jos, apa – cenușie, aidoma cerului – trebuie să fi avut cel puțin zece metri adâncime. Nu mai voia să piardă alt timp prețios. Privi de jur împrejur – o dată, de două ori, de trei ori –, stabilindu-și puncte de referință stabile. Se urcă apoi în mașină și se îndreptă spre comisariat.

Fazio nu era acolo, în schimb, cu totul neașteptat, dădu peste Mimì Augello.

– Tatăl Bebei se simte mai bine. Am hotărât să amânăm nunta cu o lună. Noutăți?

– Da, Mimì. Și-ncă multe.

Îi istorisi totul, iar la sfârșit, Mimì rămase cu gura căscată.

– Și acu' ce-ai vrea să faci?

– Fă-mi rost de o barcă de cauciuc cu motor bun. Într-o oră ar trebui să străbat drumul până la locul cu pricina, chiar dacă vremea nu-i prea bună azi.

– Bagă bine de seamă ce faci, Salvo, să nu suferi vreun infarct. Amână. Probabil că apa-i aproape înghețată azi. Iar tu, iartă-mă că-ți zic, nu mai ești un băiețandru.

– Fă-mi rost de o barcă și nu mă mai freca la icre.

– Măcar combinezon ai sau n-ai? Butelii de oxigen?

– Combinezon am acasă, pe undeva. Butelii n-am folosit niciodată. Cobor în apnee.

– Salvo, tu coborai pe vremuri în apnee. Sunt ani buni de când n-ai mai făcut-o. Iar în toți anii ăștia ai fumat ca un turc. Habar n-ai în ce hal îți sunt plămânii. Prin urmare, cât timp crezi că poți sta sub apă? Să zicem, cu generozitate, douăzeci de secunde?

– Nu vorbi prostii.

– Spun prostii pentru că-ți amintesc că fumezi?

– Ia mai scutiți-mă cu fumatul ăsta al vostru! Ălui de fumează e clar că fumu-i face rău. Însă, după mintea voastră, smogul nu contează, electrosmogul nu contează nici el, deșeurile de uraniu fac bine la sănătate, furnalele nu provoacă niciun fel de daune, Cernobâlul a avut drept rezultat creșterea producțiilor agricole, peștii cu uraniu sau ce naiba or avea în ei sunt mai hrănitori, dioxina este un fortifiant pentru organism, boala vacii nebune, febra aftoasă, alimentele modificate genetic și globalizarea vă fac să vă simțiți ca-n sânul lui Avraam, iar singurul lucru care dăunează, ucigând milioane și milioane de oameni, este fumatul pasiv. Știi care-o să fie sloganul viitorului? Salvați mediul trăgând pe nas niște cocaină!

– În regulă, în regulă, calmează-te, zise Mimì. Îți fac rost de barcă. Însă cu o condiție.

– Care?

– Vin și eu cu tine.

– Ca să faci ce?

– Nimic, dar nu-mi vine să te las singur, m-aș simți rău.

– În cazul ăsta, de acord. Ne vedem în port la ora două – oricum trebuie să țin post negru. Atenție! Nu spui nimănui unde mergem, pen' că, dacă am ghinion și o zbârcesc, o să râdă și cu curu' de noi ăștia din comisariat.

Montalbano experimentă pe propria piele cât de greu e să-ți tragi pe corp costumul de scafandru la bordul unei bărci de cauciuc lovite din toate părțile de valurile unei mări care putea fi caracterizată oricum, numai calmă nu. La cârmă, Mimì părea încordat și îngrijorat.

– Ai rău de mare? îl iscodi la un moment dat comisarul.

– Nu. Am rău de mine.

– De ce?

– Pentru că uneori îmi dau seama cât de idiot sunt urmându-te orbește în fanteziile tale bolnăvicioase.

Altceva nu-și mai ziseră. Reîncepură să-și vorbească abia atunci când, după eforturi istovitoare și mult dans „doi pași înainte, unul înapoi", ajunseră în dreptul promontoriului Pizzillo, locul pe care Montalbano îl bătuse de dimineață la picior. Peretele de marnă se înălța

drept, lipsit de orice protuberanță sau scobitură. Mimì îl scruta negru la față.

– Riscăm să ne izbim de stânci, spuse.

– Păi, fii și tu atent, îi răspunse, cu titlu de consolare, comisarul, făcând o primă tentativă de scufundare, deocamdată doar lipindu-și burta de marginea bărcii de cauciuc și lăsându-și picioarele în apă.

– Nu te văd prea entuziasmat, zise Mimì.

Montalbano se uita la el lung, nehotărât dacă să se scufunde sau nu în mare. Stătea cu inima-ndoită. Pe de o parte, îl măcina curiozitatea să verifice dacă ceea ce zărise de dimineață sub apă era real, însă la fel de puternică era și dorința de a-i vârî pe toți în mă-sa, lăsând totul la voia Ălui de Sus. În mod cert, vremea nu venea să-l ajute cu nimic – cerul se întunecase până-ntr-atât, încât lăsa să răzbată o lumină aproape nocturnă, în vreme ce vântul sufla acum a gheață. Până la urmă, se hotărî, fie și pentru că-n veci și-n pururi nu s-ar fi făcut de batjocură în fața lui Augello, ca să se căiască apoi câte zile-o avea. Se desprinse de marginea bărcii.

Și, brusc, se pomeni într-o beznă adâncă, impenetrabilă, așa de densă că nu pricepea nici măcar cum îi era poziționat trupul în apă. Stătea oare la orizontală sau pe verticală? Odată i se-ntâmplase ca, trezindu-se-n creierii nopții, să nu se poată orienta, deși era în propriul pat: nu-și dădea seama unde se aflau obișnuitele lui puncte de reper – fereastra, ușa, tavanul... Pe neașteptate, se lovi cu spatele de un corp solid. Se trase înapoi. Atinse cu mâna o masă vâscoasă. Simți cum începea să-l învăluie. Se smuci, eliberându-se. Atunci, începu să se zbată frenetic, încercând să facă două lucruri deodată: să se opună sperieturii

absurde care tocmai pusese stăpânire pe el și să înșface lanterna prinsă de curea. Într-un târziu, reuși să apese pe întrerupător. Îngrozit, constată că nu rezulta niciun fascicul luminos: lanterna nu funcționa. Deodată, un curent puternic începu să-l târască spre fundul mării.

„Oare de ce mă las eu purtat în asemenea cutezanțe?“, se întrebă el întristat.

Sperietura lăsase acum locul panicii. Neizbutind s-o stăpânească, se avântă ca o rachetă spre suprafață, unde dădu cap în cap cu Augello, care stătea aplecat peste marginea bărcii.

– Hei, tocmai era să-mi spargi nasul! protestă Mimì, pipăindu-se.

– Apăi, mută-ți și tu curu’ de-aici, nu? replică celălalt, prinzându-se de barcă.

Să se fi făcut deja noapte? Nu, nu izbutea încă să vadă nimic. Doar propria gâfâială ca de muribund, atât putea auzi.

– Da’ de ce stai cu ochii închiși? îl întrebă Augello îngrijorat.

Abia în clipa aceea comisarul realiză că pe toată durata scufundării își ținuse ochii strâns închiși – un fel de refuz obstinat de a-și accepta bravada. Deschise ochii. Drept confirmare, apăsă pe întrerupătorul lanternei: funcționa perfect. Rămase așa câteva minute, insultându-se în gând cu năduf, apoi, când constată că bătăile inimii își reluaseră ritmul normal, se scufundă din nou. Se simțea mult mai calm acum – în mod cert, sperietura trăită mai devreme fusese cauzată de primul impact cu apa. O reacție cât se poate de normală, nu-i așa?

Ajunsese la circa cinci metri adâncime. Îndreptând fasciculul luminos al lanternei și mai jos de locul în care se afla, se scutură brusc, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Stinse lanterna, numără lent până la trei, apoi o reaprinse.

La trei sau patru metri sub el, încastrată între peretele de marnă și o stâncă albicioasă, zăcea carcasa unui automobil. De emoție, simți cum plămânii cedează, lăsând aerul să iasă. Se ridică în grabă la suprafață.

– Ei, ți se năzări oareșice au ba? Bibani cu picățele? Vreun brontozaur, ceva? îl iscodi ironic Mimì, tamponându-și nasul cu o batistă udă.

– Am avut un noroc porcesc, Mimì. Mașina-i chiar aici, dedesubt. A căzut sau a fost împinsă de sus, una din două. Văzusem bine azi-dimineață: urmele de roți se terminau fix la marginea tăpșanului de deasupra. Acum mă scufund la loc ca să verific o treabă, pe urmă ies și ne întoarcem acasă.

Mimì se dovedise prevăzător. Adusese cu el o sacoșă de plastic în care erau câteva prosoape și o sticlă neîncepută de whisky. Înainte să-l asalteze cu întrebările, Augello așteptă ca superiorul său să-și scoată combinezonul, să se usuce și să se îmbrace. Continuă să aștepte până când comisarul își deșurubă sticla de la gură, ca să dea și el o dușcă bună peste cap. Abia apoi începu să-l descoasă:

– Ei bine, ce găbjiși acolo, la douăzeci de mii de leghe sub mări?

– Mimì, tu o dai pe glumă pen’ că nu vrei să recunoști o treabă: ți-am tras-o, și-ncă ți-am tras-o cum scrie la carte. Te-ai ținut de ancheta asta așa, în dorul lelii, chiar tu mi-ai recunoscut-o. Iar eu

am venit și ți-am tras-o unde te doare mai tare. Hai, dă sticla-ncoa'.

Luă o înghițitură zdravănă, pe nerăsuflate, apoi îi întinse sticla lui Augello, care încercă să-l imite. Era însă limpede că, după vorbele lui Montalbano, whisky-ul nu-i prea mai pria.

– Ei bine? îl iscodi din nou Mimì, de data asta cu mină pocăită.

– În mașină stă un mort. Nu știu să-ți zic cine e, că-i făcut zdrențe. La impact s-au deschis toate portierele, așa că se poate ca prin apropiere să mai fie și alt cadavru. Deschis era și portbagajul. Și știi ce e-năuntru? Un scuter. Asta-i tot.

– Și acum ce facem?

– Ancheta nu ne aparține. Prin urmare, vom informa autoritățile în drept.

Cei doi domni care coborâră pe chei dintr-o barcă de cauciuc erau, fără doar și poate, comisarul Salvo Montalbano și adjunctul său Domenico „Mimì" Augello, cei doi cunoscuți păzitori ai legii din Vigàta. Și totuși, trecătorii se opreau din drum, privindu-i înmărmuriți. Cei doi pășeau braț la braț, clătinându-se vizibil și fredonând încetișor *La donna è mobile.*

Intrară în comisariat, se duseră să-și dea cu apă pe față, se aranjară cât de cât și cerură să li se aducă două cafele. Apoi, Montalbano spuse:

– Acuma ies. Mă duc să dau telefon la Montelusa.

– Păi, de ce nu suni de aici?

– De la o cabină publică e mai sigur.

– Halo? Tomnul Guarnodda, găzezc be el acolo? rosti comisarul cu vocea unuia chinuit de-o răceală.

– Cine? Domnul Guarnotta, ziceți?

– *Ja, ja*.

– Cine întreabă?

– Generalul Jaruzelski.

– Vă fac legătura imediat, îi spuse centralistul impresionat.

– Alo? Sunt Guarnotta. Vreți să-mi repetați cine-i la telefon?

– Uide ce e, domnule, azculdă bine la mine ji nu bune întrebări.

Urmă o convorbire telefonică lungă și furtunoasă, însă, la final, domnul Guarnotta de la chestura din Montelusa reținu următoarea concluzie: un polonez misterios îi oferise o informație foarte prețioasă.

Era trecut de ora șapte seara, însă lui Fazio nici măcar urma nu i se zărise prin comisariat. Montalbano îl sună pe prietenul Nicolò Zito, de la televiziunea Retelibera.

– Te hotărâși, în sfârșit, să treci pe aici ca să-ți iei caseta pregătită de Annalisa?

– Care casetă?

– Aia cu materialele despre Gargano.

Uitase complet, însă se prefăcu că exact acela era motivul pentru care sunase.

– Dacă trec pe acolo într-o juma' de oră, te găsesc?

Odată ajuns, îl găsi pe Zito așteptându-l în prag, cu caseta în mână.

– Ia-o repede, că mă grăbesc, trebuie să pregătesc telejurnalul.

– Mulțumesc, Nicolò, dar stai o clipă să-ți zic o treabă: din clipa asta, fii cu ochii pe Guarnotta. Iar dacă ai cum, ține-mă la curent.

Graba lui Nicolò se risipi ca prin farmec: își ciuli urechile, căci știa foarte bine un lucru – o vorbă aruncată ca din întâmplare de Montalbano valora mai mult decât un discurs de trei ore.

– De ce, e groasă?

– Da.

– Referitor la Gargano?

– Sunt sigur că da.

La ospătăria San Calogero îl lovi o așa foame de lup, încât până și proprietarul, obișnuit totuși să-l vadă mâncând bine, se uita la el minunându-se:

– Dom'le, da' ce făcurăți? Rămaserăți fără fund la sac?

Când ajunse la Marinella, era deja pradă unei fericiri adânci. Și nu, nu ca urmare a istoriei cu mașina, pe moment i se rupea în paișpe de anchetă, ci pentru mândria de a se fi dovedit încă în stare de scufundări aventuroase și obositoare precum cea de peste zi.

„Vreau să văd și eu câți cățelandri cu caș la gură pot face ce-am făcut eu!", își zise.

Auzi colo, el și bătrânețile! Oare cum de-i putuseră trece prin cerebel asemenea gânduri? Nu, încă nu-i sosise vremea!

Când s-o vâre în aparat, caseta video îi căzu pe pardoseală. Se aplecă s-o ia și... rămase înțepenit – exact în poziția aceea, pe jumătate înclinat, incapabil să mai facă vreun pas, anchilozat de o durere atroce de spate.

Mda, bătrânețea găsise o cale mișelească să se răzbune.

12

Hei, dar ce se auzea era zdrăngăneală de ceas deșteptător, nu acordurile de vioară ale maestrului Cataldo Barbera [10] , cel care, apărându-i în vis, tocmai îi spusese:

– Ia ascultați acest concertino!

Deschise ochii și se uită la ceas: opt fără cinci, dimineața.

Nu mai ținea minte când se trezise ultima dată atât de târziu. Ridicându-se, luă act cu satisfacție de faptul că durerea de spate îi trecuse.

– Alo?

– Salvo, eu sunt, Nicolò. Am un mic material care te interesează în buletinul de știri de la ora opt. Să te uiți.

Deschise televizorul, potrivindu-l pe Retelibera. După siglă, pe ecran apăru mutra lui Nicolò. Pe scurt, relată că se afla în locul cunoscut sub numele de promontoriul Pizzillo, întrucât la chestura din Montelusa fusese primită o informație telefonică de la un amiral polonez referitoare la o mașină prăbușită în mare. Domnul comisar Guarnotta avusese o extraordinară intuiție, bănuind că era vorba de automobilul model Alfa Romeo 166 al numitului Emanuele Gargano. Drept care nu mai pierduse vremea nicio secundă, ordonând o

operațiune de recuperare a mașinii. Recuperare care însă nu putuse fi încă dusă la bun sfârșit. Aici, interveni o schimbare de cadru. Operatorul efectuă un zoom vertiginos de la înălțime, dezvăluind vederii priveliștea mării de dincolo de marginea tăpșanului bine cunoscut.

Mașina, explică Zito din *off screen,* se afla chiar acolo, la circa zece metri adâncime, literalmente încastrată între peretele de marnă al țărmului și o stâncă uriașă. Cameramanul lărgi atunci cadrul, iar pe ecran își făcură apariția, pe rând, un ponton uriaș cu macara, câteva vase de pescuit, motoscafuri și bărci de cauciuc – cel puțin zece ambarcațiuni la număr. Operațiunile urmau să continue peste zi, adăugă Zito, totuși între timp scafandrii reușiseră să aducă la suprafață cadavrul încarcerat între resturile mașinii. Schimbare de cadru. Pe puntea unui vas de pescuit, un corp tologit pe jos și silueta unui bărbat ghemuit asupra mortului. Era doctorul Pasquano.

Vocea jurnalistului: „Scuzați-mă, domnule doctor, care-i părerea dumneavoastră: a murit în urma căderii sau a fost omorât înainte?“

Pasquano (abia-abia ridicându-și privirea): „Ia nu mă mai frecați la (bip!)...“

Mda, obișnuitul, încântătorul lui farmec.

„Acum dăm cuvântul responsabililor cu ancheta cazului“, făcu Nicolò.

Se înghesuiau în cadru cu toții, strânși unul într-altul ca într-o poză cu o familie numeroasă. Chestorul Bonetti-Alderighi, prim-procurorul Tommaseo, șeful de la Criminalistică, Arquà, responsabilul cu ancheta, comisarul Guarnotta. Tuspatru surâzători ca la petrecere, tuspatru plasați periculos de aproape de marginea tăpșanului cu

risc ridicat de alunecări de teren. Montalbano își alungă din minte gândul funest – și totuși, o eventuală dispariție în direct a jumătate din conducerea chesturii din Montelusa ar fi fost un spectacol cel puțin neobișnuit, nu-i așa?

Chestorul le mulțumi tuturor, începând cu Tatăl Ceresc și terminând cu portarul instituției, pentru implicarea demonstrată în îndeplinirea sarcinilor etc. etc. Prim-procurorul Tommaseo anunță că era exclus un delict de natură sexuală – ceea ce prin urmare însemna că de toată povestea i se rupea în paișpe, ba nici măcar acolo. De fapt, ca să respectăm adevărul, cea de-a doua parte a declarației n-o rostise, însă expresia de pe mutra lui lăsa limpede să se înțeleagă asta. Arquà, șeful Criminalisticii, aduse la cunoștință tuturor că așa, la o primă vedere, mașina cu pricina părea să se afle sub apă de mai mult de o lună. Cel care, dintre toți patru, vorbi cel mai mult se dovedi a fi comisarul Guarnotta, iar asta pentru că Zito, ca un jurnalist priceput ce era, înțelese că marea lui transmisiune directă devenea un fiasco, drept care preluă frâiele și puse întrebările potrivite pentru a mai salva ce se mai putea salva.

„Domnule Guarnotta, cadavrul descoperit în mașină a fost identificat oficial?“

„Încă nu avem o identificare oficială, însă putem afirma că există o mare probabilitate să fie vorba despre numitul Pellegrini Giacomo.“

„Doar el se afla în mașină?“

„Nu putem afirma nimic cert cu privire la acest aspect. În habitaclul vehiculului se găsea doar cadavrul respectiv, însă nu este exclus să fi existat și o a doua persoană, care însă, la impactul mașinii cu apa, să fi fost aruncată mai departe. Echipele

noastre de scafandri continuă să cerceteze în mod activ perimetrul.“

„Acest al doilea cadavru ar putea fi al lui Gargano?“

„Ar putea.“

„Giacomo Pellegrino era încă în viață atunci când mașina s-a prăbușit în gol sau fusese ucis înainte?“

„Acest lucru ni-l va dezvălui autopsia. O clipă, însă: nu-i obligatoriu să aveam de-a face cu o acțiune infracțională. Se poate, de asemenea, să se fi întâmplat vreo nenorocire. Vedeți dumneavoastră, aici există un risc înalt de alunecări de...“

Nu apucă să termine ce-avea de spus. Cameramanul, care tocmai lărgise cadrul, surprinse întreaga scenă. În spatele grupului, o fâșie lungă de teren se prăbuși. Ca într-o scenă de balet îndelung exersată, toți cei patru scoaseră un strigăt îngrozit și săriră în față. Ca un arc, Montalbano se ridică pe jumătate din fotoliu – i se mai întâmpla așa ceva uneori, mai ales când viziona filme de aventuri de genul *Indiana Jones: În căutarea arcei pierdute*. Când ajunseră cu toții într-o zonă sigură, Zito își reluă întrebările:

„Ați mai găsit și altceva în automobil?“

„Interiorul vehiculului n-a putut fi încă verificat. Totuși, foarte aproape de mașină a fost localizat un scuter.“

Montalbano ciuli urechile. Însă transmisiunea directă luă sfârșit.

Ce să însemne oare precizarea aceea, „foarte aproape de mașină“? Văzuse cu ochii lui că

scuterul se afla în portbagaj – n-avea niciun dubiu în privința asta. Și atunci? Nu puteau fi decât două explicații: ori vreun scafandru îl mutase din loc, eventual fără vreo intenție deosebită, ori Guarnotta vindea gogoși, în bună cunoștință de cauză. Însă, în acest al doilea caz, care să fi fost oare scopul? Să-și fi făcut oare Guarnotta vreo părere, căutând acum să potrivească toate probele în funcție de tabloul pe care și-l crease?

Sună telefonul. Tot Zito era.

– Ți-a plăcut transmisiunea?

– Da, Nicolò.

– Mulțam că m-ai ajutat să i-o trag concurenței.

– Ia spune, ai reușit să intuiești care-i părerea lui Guarnotta?

– Nu-i nevoie să intuiesc nimic, pentru că Guarnotta nu se ferește, el spune ce gândește, ce e-n gușă-i și-n căpușă. Însă numai în privat. Zice, de exemplu, că-i prematur să facă declarații. Din punctul lui de vedere, Gargano a călcat Mafia pe picior. Fie în mod direct, mai exact vârând în buzunar paralele vreunui mafiot, fie indirect, încălcând un teritoriu pe care nu avea voie nici s-arunce sămânța, nici să are recolta.

– Bine, dar ce să caute atunci amărâtul acela de Pellegrino în toată treaba asta?

– Pellegrino a avut ghinionul să se afle în tovărășia lui Gargano. Atenție: tot opinia lui Guarnotta e și asta. Și uite-așa, i-au mătrășit pe amândoi, i-au încărcat în mașină și i-au aruncat în mare. Pe urmă – sau poate înainte, dar oricum n-are nicio importanță – au aruncat în mare și scuterul lui Pellegrino. E chestiune de ore până când în

preajma resturilor mașinii se va găsi și cadavrul lui Gargano, asta dacă nu cumva l-au târât curenții altundeva.

– Și te-a convins?

– Nu.

– De ce?

– Îmi zici și mie ce căutau Pellegrino și Gargano la o asemenea oră din noapte într-un loc pustiu ca acela? Oamenii se duc acolo numa' ca să se-ncioteze. Și nu-mi rezultă că Gargano și Pellegrino ar fi fost...

– De fapt, ar cam trebui să-ți rezulte.

Lui Nicolò îi scăpă un șuierat straniu, ca și cum ar fi vrut să-și tragă cuvintele înapoi pe gură, apoi respirația păru că i se taie de tot.

– Ce tot spui acolo?

– Pentru informații suplimentare, prezentați-vă în jurul orei unsprezece la comisariatul din Vigàta, făcu Montalbano, încercând să imite tonul crainicelor de hipermarket.

Punând receptorul în furcă, îi trecu instantaneu prin minte un gând care pur și simplu îl obligă să se îmbrace de plecare și să iasă din casă fără să se fi spălat și nebărbierit. În câteva minute pătrunse în Vigàta, calmându-se abia când ajunse în fața agenției „Regele Midas": era încă închis. Parcă mașina și se puse pe așteptat. După o vreme, zări în retrovizoare sosind vechiul Fiat 500 galben, numai bun de colecție. Se opri la numai câțiva metri în fața mașinii lui Montalbano. Aranjată din cap până-n picioare, domnișoara Mariastella Cosentino coborî și se duse să descuie ușa

agenției. Comisarul mai așteptă alte câteva minute, apoi își făcu și el intrarea. Mariastella se postase deja pe locul ei obișnuit – imobilă ca o statuie, cu mâna dreaptă pe receptorul telefonului, în așteptarea unui apel, a unui anumit apel, care însă n-avea să vină niciodată. Nu, nici vorbă să se dea bătută. Televizor n-avea și n-ar fi fost de mirare să n-aibă nici prieteni, prin urmare era destul de probabil să nu fi aflat încă despre descoperirea lui Pellegrino și a mașinii lui Gargano.

– Bună dimineața, domnișoară, ce mai faceți?

– Nu prea rău, mulțumesc.

După timbrul vocii, comisarul își dădu seama că Mariastella habar n-avea de ultimele noutăți. Era momentul să-și joace marea carte înțelept, cu abilitate, altminteri era posibil ca Mariastella Cosentino să se închidă în ea și mai mult decât cum îi era felul.

– Ați aflat ultimele vești?

Alo, apăi ce treabă-i asta? Adicătelea mai întâi îți propui să tratezi problema înțelept și cu abilitate, după care ieși la interval cu o frază directă, brutală și banală, ca și cum ai fi de teapa lui Catarella? Până una, alta, totuși, înțelese că poate continua liniștit să calce cu buldozerul peste sentimentele femeii: unica dovadă că i-ar fi captat cât de cât atenția fusese aceea că Mariastella își focalizase privirea asupra comisarului, fără însă să deschidă gura sau să-l iscodească în vreun fel.

– A fost descoperit cadavrul lui Giacomo Pellegrino.

Ptiu, Hristoase Dumnezeule mare, da’ chiar ni’ca, nicio reacție, cât de cât acolo?

– L-au găsit pe fundul mării, în mașina domnului Gargano.

În sfârșit, Mariastella comise un act care o promova de la stadiul de obiect neînsuflețit la cel de parte componentă a speciei umane. Se mișcă, ridicându-și lent mâna de pe receptorul telefonului și împreunând-o cu cealaltă, într-un gest ca de rugăciune. Ochii îi avea acum bolboșați, cu un aer întrebător, rugător chiar. Iar lui Montalbano i se făcu brusc milă, așa că-i răspunse.

– El nu era.

Ochii domnișoarei Mariastella reveniră la normal. Independentă parcă de restul corpului, în continuare imobil, mâna i se mișcă din nou, lent, postându-se la loc pe receptorul telefonului. Acum, își putea reîncepe așteptarea.

În clipa aceea, Montalbano se simți cuprins de o furie năvalnică. Își vârî capul prin deschizătura ghișeului și, cu fața lângă fața femeii, îi șuieră printre dinți:

– Știi bine că n-o să te mai sune niciodată!

Avu brusc sentimentul că se transformase într-un șarpe diabolic, dintr-aceia cărora le strivești capul pe loc. Ieși nervos din agenție.

Abia ajuns la comisariat, îl sună pe doctorul Pasquano, la Montelusa.

– Montalbano, ce dorești de la mine? De ce-mi freci ridichea? Nu-mi rezultă să fi fost vreunul omorât prin părțile dumitale, făcu Pasquano, cu delicatețea care-i adusese celebritatea.

– Carevasăzică, Pellegrino n-a fost omorât, nu-i așa?

– D-apăi, cine ți-a zis o asemenea prostie?

– ’Mneavoastră, dom’le, acu-acușica. Până la proba contrară, locul în care a fost descoperită mașina lui Gargano se află în circumscripția mea.

– Da, numa’ că ancheta n-o faci ’mneatale, asta-i! O face căpățâna aia emerită de Guarnotta! Orișicum, pentru cultura dumitale generală, află că băiețașul nostru a murit împușcat drept în față. Un singur glonț. Momentan, altele nu-ți pot spune. Și nici nu vreau. În rest, mâine-poimâine cumpără și ’mneatale ziarele și-o să vezi care-s rezultatele autopsiei. Bună ziua.

Sună telefonul.

– D-apăi, eu acușica ce-i fac, vă trec tilifonu’ aista au ba?

– Catarè, dacă nu zici cine-i la telefon, de un’ să știu eu dacă să-ți răspund „da“ au „ba“?

– Adevărat grăirăți dom’le, numa’ că telefonista vrea ca să rămâie anonimă, adicătelea să nu-mi spuie cum o cheamă.

– Dă-mi-o.

– Alo, tati?

Vocea rugoasă, de Marlene, a Michelei Manganaro, piaza rea.

– Ce doriți?

– M-am uitat de dimineață la televizor.

– Așa de matinală sunteți?

– Nu, însă trebuia să mă pregătesc pentru ale mele. După-amiază plec la Palermo pentru niște

examene. Voi rămâne o vreme acolo. Înainte de plecare însă, vreau să vă văd și să vă spun ceva.

– Veniți încoace.

– Acolo nu vin nici moartă, să nu iasă cu scandal, dacă dau ochii cu cine știu eu. Eu zic să mergem în pădurricea aceea dragă dumneavoastră. Dacă vă convine, ne vedem în fața casei mele la ora douăsprezece și jumătate.

– Ești sută la sută sigur că-i adevărat ce-mi spui? îl iscodi Nicolò Zito, care se prezentase la comisariat punctual, la ora unsprezece. Eu, unul, nu l-aș fi bănuit nici în vecii vecilor. Și când te gândești că i-am luat vreo trei, patru interviuri!

– Da, am văzut caseta, spuse Montalbano. După privire și după cum vorbea, chiar nu părea să fie homosexual.

– Vezi? Cine ți-a turnat parascovenia asta? Nu poate să fie vreun fonfleu, o informație aruncată pe piață doar așa, ca să...

– Nu, e o sursă de încredere. O femeie.

– Dar Pellegrino? Și el era?

– Da.

– Și crezi că era ceva între ei doi?

– Mi s-a spus că era.

Nicolò Zito rămase câteva clipe pe gânduri.

– Totuși, tărășenia nu schimbă situația în mod esențial. Se poate să fi fost complici în toată escrocheria asta.

– Ar fi o posibilitate, ce-i drept. Însă eu nu voiam decât să fii cu ochii-n patru, căci e posibil ca toată trebușoara asta să nu fie chiar atât de simplă pe cât crede Guarnotta. Și încă ceva: caută să afli unde a fost găsit cu exactitate scuterul.

– Guarnotta a spus că...

– Știu ce a spus Guarnotta. Am însă nevoie să știu dacă spusele lui corespund cu realitatea. Pentru că, dacă scuterul a fost într-adevăr găsit la mică distanță de mașină, înseamnă că un scafandru l-a mutat din locul în care se afla inițial.

– Păi, unde se afla?

– În portbagaj.

– Și tu de unde știi?

– L-am văzut.

Nicolò se uită la el cu gura căscată.

– Adicătelea tu ești amiralul polonez?

– Eu n-am spus niciodată nici că sunt amiral, nici că sunt polonez, rosti solemn Montalbano.

Era o piază rea, nimic de zis, dar era una frumoasă coz, chiar mai frumoasă ca la întâlnirea precedentă, asta poate și pentru că, între timp, îi trecuse gripa. Urcă în mașină expunându-și cu nonșalanță coapsele dezgolite. Montalbano viră pe a doua stradă la dreapta, apoi se încadră pe drumeagul din stânga.

– Văd că v-amintiți bine traseul. V-ați mai întors pe aici după aceea? îl întrebă Michela, deschizând gura abia când zăriră la orizont păduricea.

– Am o memorie bună, răspunse Montalbano. De ce ați vrut să ne vedem?

– Oho, da' grăbiți mai suntem! făcu tânăra.

Se întinse pisicește, cu brațele încrucișate sub cap, cu bustul împins în față. Bluzița de pe ea stătea mai-mai să se rupă.

„Cu sutienul pe ea s-ar simți ca-n cămașa de forță", își zise în gând comisarul.

– Țigară.

În timp ce-i aprindea una, o iscodi:

– Ce examene aveți de dat?

Michela izbucni într-un hohot de râs atât de violent, încât se înecă până la urmă cu fumul țigării.

– Dacă-mi rămâne timp, poate c-o să dau unul.

– Dacă vă rămâne timp? De ce, ce altceva aveți de făcut acolo?

Michela se mulțumi să se uite la el stăruitor, cu ochii ei violet licărind amuzați. Mai elocvent, nu-i așa, decât o discuție tête-à-tête lungă și detaliată. Înfuriat, comisarul simți că obrajii prind să-i roșească. Brusc, își trecu un braț pe după umerii fetei, o trase cu forță spre el, înfigându-i cu fermitate cealaltă mână între picioare.

– Dați-mi drumul! Dați-mi drumul! strigă fetișcana cu o voce devenită instantaneu acută, aproape isterică.

Eliberându-se din strânsoarea comisarului, deschise portiera. Era cu adevărat răvășită și enervată. Ieși din mașină, însă întârzia să se

îndepărteze. Fără să se fi mișcat de pe locul său, Montalbano o privea lung. Deodată, Michela zâmbi, deschise din nou portiera și se așeză în dreapta comisarului.

– Sunteți foarte viclean. Iar eu am mușcat momeala, m-ați păcălit cu jocul dumneavoastră actoricesc. Ar fi trebuit să vă las să continuați, să vad pe unde scoteați cămașa?

– Aș fi procedat la fel ca data trecută, când ți-a trecut prin cap ideea să mă săruți, zise Montalbano. Oricum însă, eram convins că vei reacționa așa cum ai făcut-o. Îți place chiar atât de mult să provoci bărbații?

– Da. La fel cum și dumneavoastră vă place s-o faceți pe Sfântul Iosif cel cast. Pace?

Toate calitățile le avea fătuca asta, zău așa, iar de inteligență, ce să mai vorbim!

– Pace, răspunse Montalbano. Chiar voiai să-mi spui ceva sau a fost doar un pretext pentru un mod nou de distracție?

– Jumi-juma', spuse Michela. Dimineață, când am aflat că Giacomo e mort, am fost pur și simplu șocată. Știți cum a murit?

– Un glonț în plină figură.

Fătuca tresări, apoi două lacrimi mari cât două perle se scurseră să-i ude bluza.

– Iartă-mă, simt nevoia să iau aer.

Și coborî. Pe când se îndepărta, Montalbano îi remarcă umerii scuturându-i-se de plâns. Oare a cui reacție era mai normală, a Michelei sau a Mariastellei? Stând strâmb și judecând drept,

ambele erau reacții normale. Coborî și el din mașină, o ajunse din urmă pe fătucă și-i întinse o batistă.

– Sărmanul de el! Se rupe inima-n mine de milă! zise Michela ștergându-și ochii.

– Erați prieteni apropiați?

– Nu. Totuși, ne-am osârduit cot la cot vreme de doi ani în aceeași odaie. Nu crezi că-i îndestul?

Continua să-l tutuiască, iar italiana sa, de obicei corectă literar, era acum întinată cu ziceri dialectale.

– Mă ții?

Preț de o clipă, Montalbano nu pricepu sensul întrebării, apoi își petrecu brațul pe după umerii ei. Michela își lăsă toată greutatea pe el.

– Vrei să ne întoarcem la mașină?

– Nu. Realitatea este că povestea cu glonțul în plină figură pur și simplu m-a... știi, ținea foarte mult la fața lui... se bărbierea de două ori pe zi... folosea creme de față... Iartă-mă, știu că vorbesc în dodii, dar...

Își trase nasul. Măiculiță sfântă, da' frumoasă mai era!

– N-am prea înțeles povestea cu scuterul, continuă după ce-și mai reveni respirând de câteva ori adânc.

Comisarul deveni brusc încordat, cu urechile ciulite.

– Anchetatorii spun că a fost găsit în apă, în apropierea mașinii lui Gargano. Totuși, de ce ai

adus vorba despre asta?

– Pentru că de obicei îl puneau în portbagaj.

– Vorbește mai clar.

– Păi, cel puțin o dată așa au procedat. Gargano l-a rugat pe Giacomo să-l însoțească la Montelusa, însă pentru că trebuia să plece mai departe și deci nu-l putea aduce înapoi, au luat scuterul pe sus și l-au vârât în portbagajul încăpător. În felul ăsta, Giacomo putea să se întoarcă acasă când avea chef.

– Poate că, din forța izbiturii de stânci, portbagajul s-a deschis și scuterul a fost aruncat afară.

– Da, se poate și asta, zise Michela. Numai că sunt și alte lucruri pe care nu mi le explic.

– Spune-mi-le.

– Ți le spun pe drum. Vreau să mă duc acasă, acum.

În vreme ce se urca din nou la volan, comisarul își aduse aminte că exact aceeași expresie rostită de Michela – „portbagaj încăpător“ – mai fusese folosită și de altcineva.

13

– Sunt multe lucrurile pe care nu reușesc să mi le explic. În primul rând – spuse Michela în vreme ce comisarul conducea cu viteză mică –, de ce s-a găsit mașina lui Gargano aici, la noi? Sunt două explicații: ori Gargano i-a lăsat-o lui Giacomo încă de data trecută când a fost aici, ori Gargano s-a întors. Pentru ce anume, mă întreb eu. Dacă-și propusese să dispară după ce-și va fi pus bănuții la loc sigur – iar planul cu siguranță că așa și-l făcuse, de vreme ce transferul obișnuit de fonduri de la Bologna la Vigàta nu s-a mai efectuat de data aceasta –, atunci de ce să fi venit până aici, riscând astfel totul?

– Continuă.

– Mai mult, admițând că Gargano și Giacomo formau un cuplu, de ce să se întâlnească în mașină ca doi amanți clandestini? De ce nu la hotelul la care trăgea Gargano sau în oricare alt loc liniștit și sigur? Sunt sigură că în celelalte ocazii nu s-au întâlnit în mașină. Nu-i vorbă că Gargano era zgârcit, totuși...

– De unde știi că era zgârcit?

– Eh, chiar zgârcit-zgârcit nu, însă strâns la pungă da. Știu asta pentru că într-o seară, când am luat masa împreună... De fapt, am ieșit la masă cu el de două ori...

– El te-a invitat?

– Bineînțeles, era parte componentă a sistemului lui de seducere, pentru că de plăcut, știa cum să se facă plăcut. Ei bine, m-a dus la o ospătărie din Montelusa, iar pe față i se putea citi limpede teama că aș putea alege mâncăruri scumpe, apoi s-a și plâns de nota de plată.

– Așa crezi, că făcea parte dintr-un plan? Nu te-a invitat oare pentru că ești o tânără foarte frumoasă? Cred că oricărui bărbat i-ar plăcea să se afișeze alături de o femeie ca tine.

– Mulțumesc pentru compliment. Nu vreau să par răutăcioasă, însă trebuie să-ți spun că a invitat-o la masă chiar și pe Mariastella. A doua zi, Mariastella era complet buimăcită, n-aveai cu cine te înțelege, era toată un zâmbet, plutind fericită de colo-colo, lovindu-se în trecere de mese. Și vrei să-ți mai spun una bună?

– Spune-mi.

– Mariastella i-a întors invitația. L-a poftit să ia cina împreună, acasă la ea. Iar Gargano chiar s-a dus, sau cel puțin așa am dedus eu din faptul că, mai apoi, Mariastella nu mai vorbea, ci pur și simplu gemea de fericire.

– Are casă frumoasă?

– N-am fost niciodată la ea acasă. Are ditamai vila, imediat după ieșirea din Vigàta, într-un loc izolat. Locuia acolo cu părinții săi. Acum stă singură.

– Și chiar e adevărat ce se spune, că Mariastella continuă să plătească chiria și factura de telefon ale agenției?

– Desigur.

– Dispune de mulți bani?

– Se vede treaba că tatăl său i-a lăsat ceva-ceva. Și vrei să-ți mai spun un lucru? Voia să ne plătească salariile restante din banii ei. „O să-mi restituie domnul banii mai târziu“, zicea. Ba nu, greșesc. De fapt, transformându-se într-un fel de vampă focoasă, a lăsat să-i scape: „O să-mi restituie Emanuele banii mai târziu.“ E pur și simplu topită după individ și nu vrea cu niciun chip să accepte realitatea.

– Și care ar fi realitatea?

– Aceea că, în cel mai bun caz, Gargano își face de cap prin vreo insulă polineziană. Iar în cel mai rău caz, că a devenit hrană pentru pești.

Ajunseseră. Michela îl sărută pe Montalbano pe obraz și coborî. Apoi se aplecă și-i spuse prin geamul deschis al portierei:

– Am trei examene de dat la Palermo.

– Succes, zise Montalbano. Să-mi spui ce-ai făcut.

Se duse direct acasă, la Marinella. De cum intră, își dădu seama că Adelina își reluase serviciul: lenjeria și cămășile îl așteptau pe pat, gata călcate. Deschise frigiderul și-l găsi gol-goluț, cu excepția câtorva măsline negre, a unor hamsii cu oregano în oțet și ulei și a unei felii generoase de cașcaval. Sentimentul de ușoară dezamăgire i se spulberă când deschise cuptorul: înăuntru, legendarele paste *’ncasciata*. Și-ncă o porție pentru patru persoane, nu glumă! Încetul cu încetul și cu multă perseverență, o dădu gata pe toată. Apoi, dat fiind că vremea de afară i-o permitea, se așeză comod pe verandă. Trebuia să mediteze. Însă nu mai medită deloc. Susurul valurilor mici mângâind ușor țărmul îi induse o stare de picoteală.

„Ah, ce bine că nu-s un crocodil, altminteri m-aș îneca în propriile lacrimi.“

A fost ultima simțire – sau, poate, nesimțire – care-i trecu prin minte.

La patru după-amiază ajunse în biroul său de la comisariat; imediat se prezentă și Mimì la raport.

– Unde ai fost?

– Să-mi fac datoria. De cum am aflat vestea, m-am repezit la fața locului și m-am pus la dispoziția lui Guarnotta. În numele tău și în conformitate cu dispozițiile chestorului. Doar zona se află sub jurisdicția noastră, nu-i așa? Am procedat bine sau nu?

Când își punea mintea, Augello era în stare să dea lecții tuturor.

– Ai procedat perfect.

– I-am spus că m-am prezentat singur, din proprie inițiativă și exclusiv pentru activitate de suport. Dacă mi se cerea, aș fi fost în stare chiar și să mă duc să le cumpăr țigări. A apreciat mult gestul.

– Corpul lui Gargano s-a găsit?

– Nu, ba chiar sunt cu toții descurajați. Au discutat cu un pescar bătrân din zonă. Zicea că, dacă nu dau de Gargano blocat pe undeva, printre stânci, înseamnă că stârvul omului nostru este la ora asta în drum spre Tunisia, din cauza curenților puternici din zonă. Drept consecință, la căderea serii vor sista căutările.

În cadrul ușii se iți Fazio. Comisarul îi făcu semn să intre și să-și tragă un scaun. Fazio avea o mină serioasă, de circumstanță. Era limpede că avea

ceva important să-i spună și că abia-abia se abținea.

– Carevasăzică? îl iscodi Montalbano pe Mimì.

– Carevasăzică mâine de dimineață este prevăzută o conferință de presă a lui Guarnotta.

– Știi și ce are de zis?

– Bineînțeles. Altminteri, pentru ce să mai fi riscat să-mi rup gâtul până la locul acela blestemat? Va spune că atât Gargano, cât și Pellegrino sunt victimele unei răzbunări a Mafiei, de care *ragioniere* al nostru și-a cam bătut joc.

– Bine, dar – o tot zic și-o repet – cum putea binecuvântata asta de Mafie să știe cu o zi în avans faptul că Gargano nu avea să se țină de cuvânt și să-i ia piuitul? Dacă l-ar fi mătrășit pe 1 sau pe 2 septembrie, aș fi înțeles. Dar așa, nu ți se pare cel puțin straniu să-i faci unuia de petrecanie anticipat cu o zi?

– Bine'nțeles că-mi pare straniu. Foarte straniu, chiar. Numa' că du-te de-l iscodește asta pe-alde Guarnotta, nu pe mine.

Comisarul se întoarse către Fazio afișând un zâmbet larg.

– Ferice de ăl care-ți vede mutrișoara!

– Aduc muniție, replică Fazio pe un ton însuflețit. Muniție grea.

Ceea ce însemna că avea mână bună, că-i intrase carte mare. Montalbano nu-l întrebă nimic, prefera să-l lase pe celălalt să-și savureze pe îndelete satisfacția. În cele din urmă, Fazio extrase un petic

de hârtie din buzunarul vestonului, îl consultă, după care începu să vorbească.

– D-apăi să știți ’mneavoastră că m-a costat mult ca să aflu ce-aveam de aflat.

– De ce, a trebuit să plătești ceva? îl întrebă Augello.

Fazio îi aruncă o privire agasată.

– Ziceam că m-a costat mult în materie de vorbe și pacientă. Băncile nu dau informații despre biznisurile clienților, cu atât mai mult dacă biznisurile cu pricina nu miros a bine. Chiar și așa, am izbutit să lămuresc un funcționar să vorbească. Numa’ că omu’ m-a implorat în genunchi să nu-i dau numele. De acord?

– De acord, încuviință Montalbano. Cu atât mai mult cu cât ancheta în acest caz nu ne aparține. Pe noi pur și simplu ne roade curiozitatea, atâta tot. O curiozitate privată, să zicem.

– Carevasăzică – începu Fazio –, anul trecut, pe 1 octombrie, la banca unde i se plătea lunar salariul, în contul lui Giacomo Pellegrino apare o bonificație de două sute de milioane [11] . O a doua, cu aceeași valoare, apare pe 15 ianuarie, anul curent. În sfârșit, ultima, de trei sute de milioane, este înregistrată pe data de 7 iulie. Cu totul, șapte sute de milioane. Alți bani n-au fost virați. Iar conturi în alte bănci nu are, nici aici, nici la Montelusa.

– Și de la cine provin aceste bonificații, mă rog frumos? îl iscodi Montalbano.

– De la Emanuele Gargano.

– Băga-mi-aș, făcu Augello.

– Banca emitentă este cea la care Gargano deține contul său personal, nu cea folosită pentru operațiunile agenției „Regele Midas“, precizează Fazio. Prin urmare, banii trimiși lui Pellegrino n-au nimic de-a face cu biznisul agenției. În mod limpede, era vorba de raporturi personale.

Fazio terminase de vorbit și afișa acum o mutră plouată. Era dezamăgit, pesemne, că Montalbano nu se crucise câtuși de puțin: veștile nu păreau nici să-l dea pe spate, nici să-l încurce prea tare. Numai că Fazio nu voia să depună armele, așa că-și reluă tonul însuflețit.

– A, și vreți să știți ce altceva am mai descoperit eu? De fiecare dată când primea bonificația, Pellegrino vărsa banii chiar a doua zi către...

– ...firma care-i construia vila, îl completă Montalbano.

Zice-se și se răszice că riga Franței, sătul să tot audă reproșurile muierii sale, onor regina, că n-o iubește pen' că nu se arăta deloc gelos, stărui pe lângă un gentilom de curte ca, a doua zi de dimineață, să intre în iatacul onor reginei, să i se arunce la picioare și să-i declare pătimașa lui iubire. Câteva minute mai târziu urma să intre în iatac și riga care, constatând situația, trebuia să-i facă muierii sale o scenă de gelozie de să-i meargă fulgii. Și uite-așa, a doua zi de dimineață, riga se postă la ușa reginei, așteptă să intre gentilomul cu care se înțelesese, numără până la o sută, apoi își trase spada din teacă și dădu ușa în lături. Și ce credeți că-i fu dat rigăi să vază? Muierea și gentilomul, goi pușcă în pat, își trăgeau la ciocane cu un așa entuziasm, că nici măcar nu-i băgară de seamă sosirea. Bietul rigă se-ntoarse și ieși din iatac, își vârî sabia la loc în teacă și zise: „Naiba să-i ia, mi-or stricatără toată scena!“

În schimb, Fazio făcu taman invers de cum procedase riga Franței. Văzându-și scena ruinată, sări-n sus de pe scaun, se îmbujoră, sudui printre dinți și ieși boscorodind.

– Ce-i veni? iscodi Augello înmărmurit.

– Realitatea este că uneori mi-s cam neam prost, recunoscu Montalbano.

– Iha, mie-mi spui?! făcu Augello, victimă frecventă a toanelor comisarului.

Fazio reveni în birou aproape imediat. Se vedea limpede că fusese să-și dea cu apă pe față.

– Îmi cer scuze.

– Nu, eu îmi cer scuze, spuse pe un ton sincer comisarul. Apoi continuă: Carevasăzică, vila i-a fost achitată integral de Gargano. Întrebarea e una singură: de ce?

Mimì deschise gura să răspundă, însă un gest al comisarului îl îndemnă s-o-nchidă la loc.

– Întâi de toate, să vedem dacă-mi amintesc bine un lucru, spuse Montalbano, adresându-i-se lui Fazio. Tu mi-ai spus că, atunci când Pellegrino a închiriat o mașină la Montelusa, a cerut una cu portbagaj încăpător?

– Da, răspunse Fazio.

– Iar noi am dedus atunci că voia să-și pună acolo valizele, nu-i așa?

– Da.

– Și am greșit, pentru că valizele și le lăsase la vilă.

– Atunci, ce voia să pună în portbagaj? interveni Augello.

– Scuterul. A închiriat mașina de la Montelusa, a pus scuterul înăuntru, s-a dus la Punta Raisi pentru rezervările de bilete de avion, s-a întors la Montelusa, a returnat mașina închiriată și a revenit la Vigàta cu scuterul.

– Nu-mi pare ceva important, remarcă Mimì.

– Ba da, de important e important. Fie și numai pentru c-am aflat că, o dată, și-a pus scuterul în portbagajul mașinii lui Gargano.

– Bine, dar...

– Deocamdată hai să lăsăm deoparte povestea asta cu scuterul. Să revenim la întrebarea: de ce i-a finanțat Gargano construcția vilei? Țineți cont: am aflat – și am încredere în persoana care mi-a spus asta – că omu' era strâns la pungă, mereu atent să nu cheltuiască bani fără rost.

Cel dintâi vorbi Augello.

– Din dragoste, de ce nu? Din câte mi-ai spus chiar tu, între ei doi nu era o relație de simpli amanți.

– Tu cum vezi lucrurile? îl iscodi Montalbano pe Fazio.

– Explicația domnului Augello ar putea fi corectă. Însă nu știu de ce, pe mine nu mă convinge. Eu m-aș gândi mai curând la un șantaj.

– Referitor la ce?

– Păi, se poate ca Pellegrino să-l fi amenințat pe Gargano că dezvăluie tuturor că aveau o relație... că era homosexual...

Augello izbucni în râs. Fazio se uită la el surprins.

– Bine, Fazio, câți anișori ai tu, măi, băiatule? În ziua de azi, slavă Domnului, nu mai freacă grija pe nimeni dacă unu' este sau nu homosexual!

– Gargano ținea să nu se știe, interveni Montalbano. Și totuși, dacă informația ar fi ieșit la iveală, nu cred c-ar fi făcut o tragedie din asta. Nu, o amenințare de genul ăsta nu l-ar fi adus pe Gargano în situația de a ceda unui șantaj.

Fazio își desfăcu larg brațele, semn că renunța să-și mai apere ipoteza. Și rămase uitându-se fix la comisar. La rându-i, și Augello își întoarse privirea către el.

– Ce vă veni? îi întrebă Montalbano.

– Ne veni așa: e rândul tău la cuvânt, zise Mimì.

– În regulă, zise comisarul. Însă trebuie să încep cu o precizare: am de relatat un roman. În sensul că nu dispun nici măcar de o urmă de dovadă în sprijinul celor ce urmează să spun. A, și, la fel ca în cazul unui roman, pe măsură ce acesta se scrie, faptele pot lua altă turnură, ajungându-se la concluzii de neimaginat.

– De acord, zise Augello.

– Plecăm de la o realitate sigură: Gargano plănuiește o escrocherie care, în mod necesar, nu poate fi dusă la bun sfârșit în câteva zile, o săptămână, ci pe parcursul unei perioade mai lungi. Și nu doar atât: trebuie să pună pe picioare o adevărată organizație, cu birouri, angajați și așa mai departe. Printre persoanele pe care le angajează la Vigàta se numără și un flăcăiaș pe nume Giacomo Pellegrino. După un timp, între cei doi se înfiripă o relație. Un fel de îndrăgoste ală, nu

de simplă tăvăleală. Persoana care mi-a relatat povestea zice că, deși cei doi încercau să-și ascundă relația, aceasta se subînțelegea din felul în care comportau unul cu celălalt. Azi își zâmbeau, căutându-și compania, mâine erau îmbufnați și cu toane, ferindu-se să-și vorbească. Exact ca îndrăgostiții, nu-i așa, Mimì? Din câte-mi pare, te pricepi ca nimeni altul la treburi dintr-astea...

– Adicătelea tu nu sau ce? i-o-ntoarse Augello.

– Interesant este – continuă Montalbano – că amândoi aveți dreptate. Avem de-a face cu o poveste care nu doar că s-a născut din ambiguitate, dar care are și o continuare la fel de ambiguă. Pellegrino e genul de creier parțial care...

– Stop! strigă Mimì. Asta ce vrea să-nsemne?

– Prin creier parțial înțeleg creierul indivizilor care se ocupă de bani. Nu de agricultură sau comerț, industrie ori construcții, ori ce altceva vreți voi, ci de bani în sine. Genul de oameni care înțeleg și intuiesc absolut totul despre bani, oră de oră, minut de minut. Cunosc banii așa cum se cunosc pe ei înșiși: știu ce-au pișat banii, ce-au scos pe cur, dacă le-a priit haleala, dacă și-au odihnit bine ciolanele, dacă s-au sculat de dimineață cu fața la cearșaf sau nu, dacă-s în toane bune peste zi sau dacă le plouă întruna, când au chef să puiască, adicătelea să producă alți bani, când le vine să se atârne-n juvăț, ba chiar și când au chef de-un futai fără obligații. Altfel spus, în cuvinte puține, asemenea oameni știu perfect când banii ating cotațiile maxime sau sunt în cădere liberă, cum zic la televizor ăi de se ocupă de treburile astea. Li se spune „creiere parțiale“ și sunt, în general, magnați ai finanțelor, mari bancheri, mari brokeri sau speculatori. Căpățâna lor e funcțională doar pe această nișă, în rest sunt neajutorați, moșmândăi,

limitați, primitivi, dacă nu ticăloși de-a dreptul – orice, numai inocenți nu.

– Bleah, mie îmi pare cam exagerat tabloul ăsta, zise Augello.

– A, da? Adicătelea, după tine, ăl de sfârși spânzurat sub Podul Dominicanilor din Londra [12] nu era un creier parțial? Sau ăl'lalt, de se dădu răpit de Mafie, se împușcă în picior, după care se duse să bea în tihnă o cafea otrăvită la pușcărie [13] ? Hai, slăbește-mă, te rog!

Mimì nu îndrăzni să-l mai contrazică.

– Revin la Giacomo Pellegrino, spuse Montalbano. E un creier parțial care se întâlnește cu un creier încă și mai parțial decât el, și l-am numit aici pe *ragioniere* Emanuele Gargano. Acesta adulmecă din zbor afinitatea electivă dintre ei. Îl angajează pe Giacomo și chiar îi încredințează sarcini speciale, pe care evită să le dea celorlalte două funcționare. Ulterior, relația dintre Gargano și Pellegrino suferă o transformare, cei doi descoperind că afinitatea lor electivă nu trebuie limitată strict la bani, ci poate fi extinsă și la sfera afectivă. Am spus mai devreme că acești oameni sunt orice, numai inocenți nu, dar există niveluri diferite de inocență. Să zicem că Giacomo este cu o idee mai viclean decât *ragioniere,* însă această ușoară diferență îi este mai mult decât suficientă flăcăiașului nostru.

– În ce sens? îl întrebă Augello.

– În sensul că Giacomo pare să fi descoperit de la bun început că era ceva putred cu „Regele Midas", dar a ținut totul pentru el, propunându-și însă să urmărească cu atenție toate mișcările și operațiunile financiare ale șefului său. Începe

astfel să strângă date, stabilind încet-încet diferite conexiuni. Ba chiar, datorită raportului intim stabilit între ei, îi poate pune celuilalt câte o întrebare, aparent vagă, dar de fapt cu țintă precisă, respectiv aceea de a înțelege mai în profunzime intențiile lui Gargano.

– Și Gargano să fie, adicătelea, atât de amorezat de flăcăiașul nostru, încât să nu bănuiască nimic? interveni Fazio sceptic.

– Ai pus punctul pe i, spuse comisarul. Acesta este momentul cel mai delicat al romanului pe care îl scriem. Să încercăm acum să înțelegem reacțiile personajului Gargano. Vă amintesc ce ziceam la început, că raportul lor este caracterizat de ambiguitate. Eu sunt convins că, la un moment dat, Gargano intuiește faptul că Giacomo s-a apropiat în mod periculos de dezlegarea misterului care stă la baza escrocheriei sale. Numai că... ce poate face? Să-l concedieze, n-ar face decât să agraveze situația. Prin urmare, *u fissa pi nun jri a la guerra,* o face pe prostu' ca să nu fie luat la oaste, cum se mai zice pe la noi.

– Adicătelea trage nădejde că Pellegrino se va mulțumi cu vilișoara primită cadou și nu va mai pune alte întrebări? îl iscodi Mimì.

– În parte da, asta speră, deși nu e sigur că Giacomo îl șantajează: probabil că flăcăiașul nostru i-o fi adormit bănuielile spunându-i că ar fi frumos să aibă propriul lor cuibușor de nebunii, eventual un loc în care să trăiască împreună fericiți până la adânci bătrânețe, odată ce Gargano avea să se retragă din afaceri... Sau, în sfârșit, l-o fi liniștit el cumva în acest sens. Deși nu pomenesc niciodată nimic despre asta, amândoi știu cum urmează să se termine întreaga poveste. Gargano va fugi în străinătate cu paralele, în vreme ce

Giacomo, neimplicat în escrocherie, se va bucura în sfânta pace de vilișoară.

– Eu încă nu pot pricepe de ce i-a zis lu' unchiu-său că se duce în Germania, observă Fazio, ca pentru sine.

– Pentru ca unchiul să ne spună același lucru nouă, în momentul în care începeam să-l căutăm pe Gargano. Iar noi urma să-i așteptăm întoarcerea ca să ne putem continua ancheta. El s-ar fi prezentat la noi cu aer inocent, mărturisindu-ne că fusese plecat în Germania, dar că în realitate totul fusese o făcătură de-a lui Gargano, cu scopul de a-l ține departe, dat fiind că el era unicul capabil să înțeleagă din vreme că *ragioniere* al nostru se pregătea să-și ia tălpășița. Ne-ar mai fi spus că la băncile la care îl trimisese Gargano nu găsise nici măcar un bănuț, acesta neavând de fapt niciun depozit deschis.

– Bine, dar la ce bun tot talmeș-balmeșul acela cu biletele de avion? insistă Fazio.

– O măsură de siguranță pentru orice eventualitate. Atât față de noi, cât și față de Gargano. Credeți-mă pe cuvânt, Giacomo a gândit foarte bine totul. Numai că a intervenit ceva neprevăzut.

– Ce anume? îl întrebă Mimì.

– Un glonț în plină figură nu-ți pare ceva suficient de neprevăzut? i-o întoarse comisarul.

14

– Ce facem, continuăm mâine cu episodul doi? Pentru că, iată, pe măsură ce ne adâncim în poveste, realizez că nu avem de-a face chiar cu un roman, ci mai degrabă cu un scenariu de televiziune. Dac-aș fi scris și tipărit un asemenea roman, cu siguranță că s-ar fi găsit unii critici care să susțină asta, adăugând eventual și: „Un scenariu, însă nu dintre cele mai reușite.“ Deci?

Propunerea lui Montalbano suscită protestele celor doi ascultători ai săi. Nu se putea lamenta așadar în privința măsurătorile de audiență. Se văzu obligat să continue, dar ceru – și i se îngădui – o mică pauză de cafea.

– În ultima vreme însă, relația dintre Gargano și Pellegrino pare să se fi deteriorat – reluă el povestea –, deși nu putem ști asta cu certitudine.

– Ba s-ar putea, pretinse Augello.

– Cum?

– O iscodești pe persoana de la care ai și celelalte informații.

– Nu știu unde ar putea fi, a plecat la Palermo.

– Atunci, o iscodești pe domnișoara Cosentino.

– Da, aș putea. Numai că biata de ea n-ar fi bănuit nimica-nimicuța, nici dacă Gargano și Pellegrino

s-ar fi îmbrățișat și pupat sub privirile ei.

– În regulă. Să presupunem că relația celor doi s-a deteriorat. Da' de ce, mă rog frumos?

– N-am spus că s-a deteriorat, ci doar că pare să se fi deteriorat.

– Și ce diferență face asta? întrebă Fazio.

– Face, și-ncă cum mai face! Când cei doi se ceartă în prezența altor persoane sau se arată reci și distanți unul cu celălalt, o fac pentru că sunt înțeleși, joacă doar teatru și-atât.

– Mie asta-mi pare o treabă prea alambicată, chiar și-ntr-un roman ecranizat ca al tău, spuse Mimì ironic.

– Dacă așa vrei, putem elimina asta din scenariu, iar scenele filmate le tăiem. Numai c-ar fi o greșeală din partea noastră. Vezi tu, eu cred că flăcăiașul nostru, simțind că se apropie scena finală a escrocheriei, a trecut la șantaj pe față. Vrea să obțină maximum de profit înainte ca Gargano să dispară. Îi cere din nou bani. Însă celălalt nu-i mai dă niciun sfanț, iar acest lucru îl știm în mod sigur pentru că mi-ai spus chiar tu, Fazio, că nu mai există alte viramente. Și atunci, cum procedează Gargano, știind că foamea șantajistului nu se va potoli niciodată? Se preface că cedează șantajului, ba chiar plusează, propunându-i ceva flăcăiașului nostru, de care se declară din ce în ce mai amorezat, în ciuda tuturor celor întâmplate. Să fugă împreună în străinătate, cu tot cu bani și să trăiască fericiți până la adânci bătrânețe. Giacomo, care nu are încredere totală în celălalt, acceptă punând o condiție: Gargano să-i dezvăluie în ce bănci din străinătate au ajuns depunerile clienților „Regelui Midas".

Gargano i le enumeră, divulgându-i totodată și codurile de acces la conturi, și-i spune c-ar fi mai bine să se prefacă în ochii celorlalți ca fiind certați sau, oricum, ca fiind în relații reci, în așa fel încât poliția, când îi va căuta după descoperirea escrocheriei, să n-aibă motive să creadă că au fugit împreună. Din același motiv – mai spune Gargano –, trebuie să ajungă în străinătate pe căi separate. Cine știe, poate că au ales și orașul în care să-și dea întâlnire.

– Înțeleg trucul lui Gargano, interveni Augello. I-a dat lui Giacomo codurile reale de acces la conturi. Flăcăiașul le verifică, constatând că *ragioniere* nu i-a întins nicio capcană. Numai că, în realitate, Gargano intenționează să transfere banii din depozitele respective cu doar câteva ore înainte să dispară; la urma urmelor, asemenea operațiuni se fac în ziua de astăzi în mai puțin de zece minute. Mai mult, nici nu intenționează să se prezinte la întâlnirea pe care cei doi și-au dat-o în străinătate. Am dreptate?

– Ai nimerit în plin, Mimì. Am stabilit însă mai devreme că Giacomino al nostru nu e tocmai un ageamiu. Cu siguranță că a înțeles planul lui Gargano, așa că-l ține sub control sunându-l încontinuu pe telefonul mobil. Apoi, când vine momentul așteptat, adică pe 31 august, în zori, îl sună pe Gargano și, amenințându-l că dă totul în vileag la poliție, îl obligă să vină de urgență la Vigàta. Asta înseamnă că vor părăsi țara împreună, zice Giacomo, dispus să-și asume riscul. În clipa aceea, Gargano înțelege că nu are de ales. Se urcă la volanul mașinii sale și pornește la drum, evitând să folosească permisul de liberă trecere pe autostradă, ca să nu lase urme. Când ajunge la locul întâlnirii, se înnoptase deja. Imediat își face apariția și Giacomo, pe scuterul ținut peste noapte la vilă. I se rupe-n paișpe de valizele cele mari,

pentru el importantă e valiza cea mică, în care păstrează dovezile fraudei. Și iată-i pe cei doi față-n față.

– Pot să relatez eu finalul? se amestecă Fazio. Apoi continuă: Cei doi au o discuție aprinsă, iar Gargano, văzându-se încolțit de flăcăiașul care îl are la mână, scoate pistolul și-l împușcă.

– În plină figură, precizează Augello.

– E așa de important?

– Da. Când unu' e împușcat în față, la mijloc e întotdeauna ura: ăl de trage vrea să-și șteargă definitiv din minte figura ăluilalt.

– Nu cred să fi fost niciun fel de discuție, interveni Montalbano. Pe drumul de la Bologna până aici, Gargano a avut tot timpul din lume să mediteze asupra situației periculoase în care ajunsese. Și să tragă totodată concluzia că flăcăiașul trebuia lichidat. Desigur, înțeleg că o smotoceală cum scrie la carte, eventual chiar pe buza prăpastiei, riscând când unul, când altul să se prăbușească în gol, cu Giacomo încercând să-l dezarmeze pe Gargano deasupra mării agitate de furtună... înțeleg, deci, că toate acestea ar da bine la televizor, însoțite eventual de o ilustrație muzicală adecvată. Din păcate, cred că Gargano l-a împușcat pe Giacomo imediat ce acesta și-a făcut apariția. Nu avea timp de pierdut.

– Asta înseamnă că, în opinia ta, l-a omorât afară, nu în mașină, nu-i așa?

– Desigur. După care îl apucă și-l așază pe locul din dreapta șoferului, dar cadavrul alunecă și cade într-o parte, ocupând ambele locuri din față. Iată de ce, când profesorul Tomassino trece prin preajmă, nu zărește niciun mort și crede că mașina

e goală. Gargano deschide portbagajul, își trage afară valiza (pe care probabil că a adus-o cu el demonstrativ, ca obiect de decor, pentru a dovedi, în caz de nevoie, că e gata de drum), iar în locul ei plasează scuterul, după ce în prealabil a luat din lada pentru bagaje valijoara cu documente; valiza mare o așază pe bancheta din spate. Este momentul în care prin preajmă trece profesorul Tommasino, iar Gargano se joacă de-a v-ați ascunselea cu el, așteaptă să se îndepărteze, apoi încuie portierele și începe să împingă mașina spre buza prăpastiei, lăsând-o să se prăbușească în marea de dedesubt. Își imaginează – și-ntr-adevăr, și-a imaginat în mod corect – că se va găsi vreun nerod care să-i caute cadavrul, convins că este vorba de o răzbunare a Mafiei. Cu valijoara în mână, după niciun sfert de oră, omul nostru ajunge la un drum circulat. Îl convinge pe un șofer aflat în trecere să-l ducă într-un anumit loc, plătindu-l eventual regește ca să nu scoată niciun cuvânt.

– Termin eu, făcu Mimì. Cadru final. Muzică. Vedem un drum lung și drept...

– Există așa ceva în Sicilia? îl întrebă Montalbano.

– N-are importanță, turnăm scena în zona continentală și simulăm, din montaj, c-ar fi la noi. Mașina se îndepărtează tot mai mult, devenind un punct pe ecran. Stop-cadru. Apare un mesaj scris: „Și astfel, răul triumfă iar și justiția n-are decât să-și vâre dreptatea adânc în cur.“ Generic de final.

– Nu, nu-mi place finalul ăsta, rosti Fazio cu un aer parcă mult prea serios.

– Nici mie, comentă Montalbano. Însă ar trebui să te resemnezi, Fazio. Lucrurile stau întocmai așa. În vremuri ca astea, justiția nu poate decât să-și vâre dreptatea în cur. Bleah, hai s-o lăsăm baltă.

Fazio se întuneca din ce în ce la față.

– Bine, da' chiar ni'ca-nimicuța nu putem face contra lu' alde Gargano?

– Ia du-te și-i povestește scenariul nostru lui Guarnotta și vezi ce-ți zice.

Fazio se ridică, dădu să iasă, însă mai-mai că se lovi nas în nas cu Catarella, care intră suflând mai greu ca oricând, galben la față.

– Măicuță, măiculiță, Sfântă Fecioară mare, dom'le, domnicule! Îi că domnuțu' chestoriu acu-acușica dădu telefon! Sfântă Marie mare, da' ce spaimă mă trece de fiecare dată când sună domnuțu' la tilifon, zău dacă nu!

– Pe mine m-a cerut?

– Nu, să trăiți, domnicule.

– Atunci, cu cine voia?

– Cu alde mine, dom'le, domnicule, cu mine vruse! Măicuță, măiculiță, picioarele-mi ca de brânză le am! Îmi dați permisie ca să mă așez jos, pe-un scaun?

– Șezi. Ce a vrut de la tine?

– Să videți. Răsună tilifonu'. Eu ridic goarna și răspund că adicătelea „Alo". Apăi ș-atunci în clipa ceea aud eu vocea lu' domnuțu' chestoriu. „Tu ești, Santarella?", îmi face el. „Pirsonalmente-n pirsoană", fac eu. „Transmite-i ce-ți spun eu comisarului", îmi face el. „Nu-i", fac eu, știind că 'mneavoastră nu vreați s-aveți vorbă cu-alde unu' ca 'mnealui. „Nu importă. Zi-i așa: mesaj înregistrat", îmi face el. Și dispărut fuse. D-apăi, dom'le, domnicule, de ce ne-or înregistratără

domnuțu' chestoriu? Ce ne face, amendă ne dă? L-om jicnitără cumva?

– Las-o baltă, nu-ți face inimă rea. Cu mesajul are ce are, nu cu tine. Hai, calmează-te.

Carevasăzică, domnuțu' chestoriu, cum îi spunea Catarella, îi oferea posibilitatea unui armistițiu convenabil? Hm, ar fi vrut totuși ca 'mnealui, domnuțu' chestoriu, să ceară armistițiul, nu să-l ofere.

Întors acasă, la Marinella, descoperi pe masa din bucătărie puloverul primit cadou de la Livia, alături de un bilet scris de Adelina, care-l informa că, trecând ea pe acolo după prânz ca să dea o mână de curățenie prin casă, descoperise puloverul pe armoar. Mai adăuga și că, găsind la piață câteva bucăți de cod proaspăt, i le pusese la fiert. Acum nu mai trebuia decât să le adauge puțin ulei, zeamă de lămâie și niște sare. De acord, dar cum rămânea cu puloverul? Ce să facă acum cu el? Oh, Doamne, oare chiar atât de greu să fie să scapi de un corp delict? Dacă se gândea mai bine, el făcuse puloverul dispărut, și ar fi putut sta pe vecie în locul în care-l aruncase. Când, ce să vezi? Iată-l acolo, în fața lui. Singura scăpare era să sape o groapă adâncă undeva, pe plajă. Însă se simțea obosit. Înșfăcă puloverul și-i făcu din nou vânt în locul în care stătuse până atunci – greu de crezut că Adelina avea să mai hojbăie prea curând deasupra armoarului. Sună telefonul. Era Nicolò, care îl îndemna să dea drumul la televizor. Urma o ediție specială la ora nouă și jumătate. Se uită la ceas, mai erau vreo cinci minute. Intră în baie, se dezbrăcă, se spălă pe fugă și se duse să se așeze în fotoliu. De bucățile de cod fiert avea să se ocupe după jurnal.

După siglă, pe ecran apăru o desfășurare de imagini desprinse parcă dintr-un film american. Epava unui automobil de mari dimensiuni se ridica lent din valurile mării, în timp ce vocea lui Zito le explica telespectatorilor că dificila operațiune de recuperare a mașinii survenise cu puțin înainte de asfințit. Apoi apărură imagini cu automobilul depus pe un ponton, înconjurat de mai multe persoane care-l eliberau din strânsoarea cablurilor de oțel cu care fusese legat. Imediat apăru în cadru și mutra lui Guarnotta.

„Domnule Guarnotta, v-aș ruga respectuos să ne relatați ce ați găsit în interiorul mașinii lui Gargano.“

„Pe bancheta din spate se afla o valiză conținând efectele personale ale numitului Gargano.“

„Nimic altceva?“

„Nimic altceva.“

Era confirmarea că stimabilul *ragioniere* luase cu el prețioasa valijoară a lui Giacomo.

„Despre cadavrul lui Gargano ce ne puteți spune? Veți continua căutările?“

„Pot anunța în mod oficial că acestea s-au încheiat. Suntem mai mult decât convinși că trupul neînsuflețit al lui Gargano a fost purtat de curenți în largul mării.“

Și uite-așa se demonstra că Gargano intuise perfect rezultatul mizanscenei pe care o ticluise: tocmai se găsise un nerod care să-l creadă. Iată-l acolo, drept în fața lui – emeritul domn comisar Guarnotta.

„Umblă vorba – iar noi ne facem datoria jurnalistică să vă cerem confirmarea – că între

Pellegrino și Gargano ar fi existat o relație ceva mai specială. Aveți indicii legate de asta?“

„A ajuns și la urechile noastre acest zvon. Efectuăm cercetări în acest sens. Dacă se va dovedi adevărat, ar fi un punct important în ancheta noastră.“

„De ce, domnule comisar?“

„Pentru că astfel s-ar explica de ce Gargano și Pellegrino și-au dat întâlnire la o oră târzie din noapte într-un asemenea loc izolat, foarte puțin circulat. Veniseră aici cu scopul, cum să spun, de a se feri de priviri curioase. Și au fost uciși de cineva care i-a urmărit.“

Nicio șansă cu dom’ Guarnotta al nostru, avea un fix și bună pace! Dacă-i intrase-n tărtăcuță că Mafia trebuia să fie, apăi Mafia era și cu asta basta!

„În urmă cu circa o oră am reușit să discutăm la telefon cu doctorul Pasquano, care tocmai definitivase autopsia asupra cadavrului lui Giacomo Pellegrino. Domnia sa ne-a informat că tânărul a fost ucis cu un singur foc de armă, tras din apropiere, glonțul lovindu-l drept între ochi. Proiectilul însă s-a oprit în interiorul cutiei craniene și a fost recuperat. Doctorul Pasquano susține că glonțul a fost tras de o armă de calibru mic.“

Zito se opri brusc, fără să mai adauge nimic. Guarnotta afișă o mină nedumerită.

„Așa, și?“

„Păi, nu vi se pare o armă neobișnuită pentru un mafiot?“

Guarnotta emise un râs compătimitor.

„Mafia operează cu orice tip de armă. Nu are preferințe. De la bazooka până la vârful ascuțit al unei scobitori. Să nu uitați asta.“

Unghiul de filmare lăsa să se vadă chipul perplex al lui Zito. Era evident că nu reușea să-și explice cum poate o scobitoare să devină o armă letală.

Montalbano închise televizorul.

„Printre ăștia ca de-alde noi, dragul meu Guarnotta – își zise el în gând –, sunt mulți ca tine, magistrați, polițiști sau carabinieri care văd mafioți acolo unde nu sunt, dar nu-i văd atunci când sunt cu adevărat.“

Însă n-avea niciun chef să se lase cuprins de furie. Se ridică. Bucățile de cod fiert îl așteptau.

Hotărî să se ducă la culcare devreme, cu gând să mai citească și el câte ceva înainte s-adoarmă. N-apucă să se-ntindă bine în pat, că se auzi telefonul sunând.

– *Amore?* Să știi că am rezolvat ce era de rezolvat aici. Mâine după-amiază iau avionul. Ajung la Vigàta în jurul orei opt seara.

– Dacă-mi spui exact la ce oră ajungi, vin să te iau de la Punta Raisi, de la aeroport. Nu-s foarte ocupat, aș veni cu plăcere.

– De fapt, mai am câte ceva de rezolvat pe la birou, așa că încă nu știu la ce oră plec. Nu-ți face probleme, iau un autobuz. Oricum, când te întorci acasă, ai să mă găsești acolo.

– În regulă.

– Încearcă să te întorci devreme, nu face ca de obicei. Chiar simt nevoia să stau cu tine.

– Păi ce, crezi că eu nu?

Instinctiv, privirea sa parcurse fațada armoarului de jos până sus, unde zăcea aruncat puloverul. De dimineață, înainte să plece spre comisariat, ar fi trebuit să-l îngroape pe undeva. Bine, dar dacă Livia îl va întreba ce a făcut cu cadoul de la ea? Ei bine, avea să se prefacă surprins, iar Livia urma să sfârșească prin a o suspecta pe Adelina, pe care oricum o detesta – sentiment reciproc, de altfel. Apoi, aproape fără să realizeze ce face, luă un scaun, îl sprijini de armoar, se urcă pe el, pipăi pe bâjbâite până dădu de pulover, îl înșfăcă, coborî de pe scaun, îl așeză la loc, prinse puloverul cu ambele mâini, trase de el până reuși – cu greu – să-i producă o ruptură, începu să muște nervos din el, făcându-i una, două, apoi trei găuri mari, se înarmă cu un cuțit, străpungându-l de cinci sau șase ori, apoi îl aruncă pe pardoseală și-l călcă în picioare. Un asasin în carne și oase, pradă unui raptus omicid, asta era. În cele din urmă, îl lăsă pe masa din bucătărie, ca să se asigure că a doua zi de dimineață nu va uita să-l îngroape pe plajă. Acum, rememorând totul, se simți profund ridicol. Oare de ce se lăsase cuprins de o asemenea furie necontrolată? Poate pentru că uitase complet de existența puloverului, iar acesta îndrăznise, în mod abuziv, să se prezinte din nou în fața lui? Acum, că puseul de furie îi trecuse, nu doar că se găsea ridicol, dar parcă îl învăluia și un fel de remușcare melancolică. Biata Livia, cu câtă dragoste trebuie să-i fi ales și să-i fi dăruit puloverul! În clipa aceea, îi trecu prin minte o comparație absurdă, imposibilă. Oare cum s-ar fi comportat domnișoara Mariastella Cosentino cu un pulover dăruit de Gargano, bărbatul pe care-l iubea atât de mult? Sau, mai bine zis, pe care-l adora. Îl adora până-

ntr-acolo încât să nu vadă, sau să nu vrea să vadă, că stimabilul *ragioniere* nu era altceva decât un escroc ticălos, care fugise cu banii deponenților și care, ca să nu-i împartă cu nimeni, omorâse cu sânge-rece un om. Nu, n-ar fi crezut una ca asta sau ar fi negat-o. Altminteri, de ce oare n-avusese nicio reacție atunci când el, Montalbano, ca să-l calmeze pe bietul moș Garzullo, minții se că la televizor se anunțase arestarea lui Gargano? Femeia nu avea televizor acasă, prin urmare, ar fi fost oarecum logic să-i dea crezare lui Montalbano. Când colo, nimic: imobilă, nici măcar o tresărire, un suspin. Dacă se gândea mai bine, la fel se întâmplase și când s-a dus la ea s-o informeze că fusese găsit cadavrul lui Pellegrino. Ar fi trebuit, nu-i așa, s-o cuprindă deznădejdea, presupunând că și mult adoratul ei *ragioniere* împărtășise soarta lui Pellegrino. Când colo, lucrurile s-au petrecut aproape la fel: parcă vorbise unei statui – unei statui cu ochii holbați, ce-i drept. Domnișoara Mariastella Cosentino se comportase ca și cum...

Îl întrerupse soneria telefonului. Fir-ar și iar fir-ar, totuși în casa aceea chiar nu se putea trage un pui de somn? Ca să nu mai pomenească de faptul că era târziu, se făcuse aproape ora unu. Ridică receptorul suduind.

– Alo? Cine-i la telefon? întrebă pe un ton care i-ar fi înghețat sângele în vine unui bandit cu gânduri necurate.

– Te-am trezit? Sunt Nicolò.

– Nu, eram încă treaz. Ceva noutăți?

– Nu, niciuna, dar vreau să-ți relatez un fapt care te va binedispune.

– N-ar fi rău.

– Știi cu ce teorie a venit procurorul Tommaseo într-un interviu pe care tocmai mi l-a acordat? Că nu Mafia i-a ucis pe cei doi, așa cum susține Guarnotta.

– Atunci, cine?

– În opinia lui, a existat un al treilea bărbat care, gelos, i-a surprins pe cei doi asupra faptului. Cum ți se pare?

– Apăi, lui Tommaseo imaginația i-o ia razna și dacă prinde fie și o mică aluzie sexuală. Când difuzezi interviul?

– Niciodată. Procurorul-șef a aflat toată tărășenia și mi-a dat telefon. Era stânjenit rău, bietul de el. Iar eu i-am dat cuvântul de onoare că nu voi face public interviul.

Citi vreo trei pagini din Simenon, dar, oricât de mult se sforță, nu izbuti să meargă mai departe, îi era mult prea somn. Stinse lumina și se găsi aproape de îndată în toiul unui vis mai curând neplăcut. Se făcea că era din nou sub apă, lângă epava mașinii lui Gargano, de unde zărea corpul lui Giacomo în habitaclu mișcându-se asemenea unui astronaut fără contragreutăți, angrenat într-un soi de dans. Apoi, de dincolo de stânca scufundată în mare, începea să răsune o voce:

– Cucu! Cucu!

Se întorcea brusc peste umăr și-l zărea pe Gargano. Mort și el, și-ncă de multă vreme, cu fața acoperită de o mucoasă verde, cu alge învăluite de-a lungul brațelor și pe coapse. Curentul marin îl împingea să se rotească lent în jurul propriei axe, ca și cum ar fi fost înfipt într-o țepușă și pus la rotisor. De fiecare dată când fața lui Gargano – sau, în sfârșit, ce mai rămăsese din ea – era orientată către

Montalbano, gura i se deschidea și se auzea făcând așa:

– Cucu! Cucu!

Se trezi cu greu din vis, asudat tot. Aprinse lumina. Și avu senzația că, exact atunci, preț de o clipă doar, o altă lumină, violentă și rapidă ca un fulger, îi explodează în creier.

Și completă în gând fraza pe care i-o întrerupsese Zito, cu telefonul lui: domnișoara Mariastella Cosentino se comportase ca și cum ar fi știut exact unde era ascuns stimabilul *ragioniere* Gargano.

15

După atâta cugetare, izbuti să doarmă, însă numai pe sponci. Ațipea și, după nici jumătate de oră, se trezea și gândul îi zbura imediat la Mariastella Cosentino. Despre doi din cei trei funcționari ai agenției „Regele Midas“ reușise să-și facă o părere explicită, chiar dacă pe Giacomo nu-l întâlnise niciodată, decât mort. La ora șapte se sculă, vârî în aparatul video caseta pe care i-o pregătiseră cei de la Retelibera și o vizionă cu atenție. Mariastella apărea de două ori, cu ocazia inaugurării agenției de la Vigàta, în ambele împrejurări alături de Gargano. Și de fiecare dată privindu-l cu adorație. O dragoste la prima vedere, așadar, care pe măsura trecerii timpului devenise totală, absolută. Trebuia mort-copt să stea de vorbă cu domnișoara, iar acum avea o scuză bună. Cum supozițiile sale erau încet-încet confirmate de realitate, urma s-o întrebe dacă raporturile dintre Pellegrino și Gargano i se păruseră mai încordate în ultima vreme. Dac-ar fi răspuns că da, atunci și această supoziție, că relația dintre cei doi părea mai rece pentru că se prefăceau certați, se va fi dovedit corectă. Însă, înainte s-o viziteze, hotărî că era vremea să afle mai multe despre ea.

Ajunse la comisariat pe la ora opt și trimise imediat vorbă lui Fazio să se prezinte la el.

– Vreau informații despre Mariastella Cosentino.

– Oh, Iisuse mare și bun! făcu Fazio.

– De ce te minunezi așa?

– Apăi cum să nu mă minunez, dom'le! Alde fimeia aia numa' pare că-i vie, pen' că de fapt moartă e! Ce vreți să știți?

– Dacă umblă sau nu vorbe despre ea prin sat. Ce a făcut și pe unde a lucrat înainte să se angajeze la Gargano. Și ce fel de persoane erau părinții săi. Unde locuiește și ce tabieturi are. Știm, de exemplu, că nu are televizor, în schimb telefon, da.

– Cât timp îmi dați?

– Maximum la ora unsprezece îmi vii la raport.

– De acord, dom'le, numa' că trebuie musai să-mi faceți o favoare.

– Dacă pot, cu plăcere.

– Puteți, dom'le, puteți.

Ieși și se întoarse cu un teanc uriaș de documente de semnat.

La unsprezece punct, Fazio bătu la ușă și intră. Comisarul îl întâmpină cu satisfacție: reușise să semneze trei sferturi din acte și-și simțea brațul anchilozat.

– Ia-ți hârțoagele și du-le de aici.

– Și pe alea nesemnatele?

– Și pe alea.

Fazio le luă, le duse în biroul său, apoi se întoarse.

– N-am aflat mare lucru, zise el, așezându-se.

Trase din buzunar un petic de hârtie scris mărunt.

– Fazio, un scurt cuvânt înainte. Te rog, te conjur, dă cât mai puțin frâu liber complexului datelor de stare civilă de care suferi. Relatează-mi numai lucrurile esențiale, mi se rupe-n paișpe când și unde și-or unitără destinele tăicuța și măicuța Mariastellei Cosentino. De acord?

– De acord, zise Fazio, strâmbând din nas.

Reciti de două ori ce scrisese pe peticul de hârtie, apoi îl împături și-l puse la loc în buzunar.

– Domnișoara Cosentino-i leat cu ’mneavoastră, dom’le. Se născu acilișa în februarie 1950. Copil unic. Tătâne’su era Angelo Cosentino, negustor de lemne, persoană onestă, stimată și respectată. Aparținea uneia dintre cele mai vechi familii din Vigàta. Când or venitără americanii în ’43, l-or făcutără primar. Și rămase primar până-n ’55. Pe urmă nu mai vru s-audă de politică. Mămucă-sa, Carmela Vasile-Cozzo...

– Cum ai spus? sări Montalbano, care până în acel moment îl urmărise distant.

– Vasile-Cozzo, repetă Fazio.

Hai, că asta ar fi chiar bună! Mariastella să fie rudă cu doamna Clementina. Dacă lucrurile stăteau așa, totul ar fi devenit mult mai ușor.

– Așteaptă un moment, îi spuse lui Fazio. Trebuie să dau un telefon.

Doamna Clementina se arătă nespus de fericită să-i audă vocea lui Montalbano.

– Ehe, cât timp a trecut de când n-ați mai venit să mă vedeți, pezevenchi ce sunteți, că altminteri nu vă pot spune!

– Cer pardonanță, doamnă, dar știți, cu serviciul... Auziți, doamnă, sunteți cumva, din întâmplare, rudă cu Carmela Vasile-Cozzo, mama domnișoarei Mariastella?

– Desigur. Verișoare primare, fiicele a doi frați. Dar de ce-mi puneți o asemenea întrebare?

– Doamnă Clementina, e deranj prea mare dacă vă fac azi o vizită?

– Știți foarte bine ce mare plăcere îmi face să vă revăd. Din păcate, nu vă pot invita la masă, pentru că am musafiri: fiul, nora și nepoțelul. Însă dacă treceți în jur de ora patru după-amiază...

– Mulțumesc. Ne vedem mai târziu.

Puse receptorul în furcă și-l privi pe Fazio cu un aer gânditor.

– Știi ceva? Nu mai am nevoie de tine. Mai spune-mi doar dacă circulă ceva bârfe despre Mariastella.

– Ce bârfe să circule? În afară că-i amorezată lulea de Gargano. Se mai zice însă că între ei doi nu s-a petrecut nimic concret.

– În regulă, poți pleca.

Fazio ieși murmurând.

– Apăi, toată dimineața mi-o pierdui din cauza omului ista anapoda.

Mâncă la ospătăria San Calogero cu o asemenea lipsă de chef, încât până și proprietarul îl remarcă:

– Ce pățirăm, ne încearcă gândurile?

– Cam da.

Ieși și se duse să se plimbe pe țărm, până la far.

Se așeză pe stânca obișnuită și-și aprinse o țigară. Nu voia să se gândească la nimic, avea de gând doar să stea acolo, să asculte valurile mării lovindu-se de pietre. Numai că gândurile-ți vin chiar și atunci când faci totul ca să le ții departe. Acum îl ajunse din urmă unul referitor la bătrânul măslin doborât. Iată, îi mai rămânea doar stânca de la far drept refugiu. Se afla la aer curat, într-un spațiu larg deschis, numai că dintr-odată îl străbătu un sentiment curios, ca și cum i-ar fi lipsit aerul, ca și cum spațiul existenței sale se restrânsese brusc. Și încă mult.

Doamna Clementina începu să vorbească abia după ce, luând loc în sufragerie, luară prima înghițitură de cafea.

– Verișoara mea Carmela s-a măritat de foarte tânără cu Angelo Cosentino, un bărbat cult, inteligent și disponibil. Au avut o singură fiică, pe Mariastella. Mi-a fost elevă, avea un caracter aparte.

– În ce sens?

– În sensul că era foarte închisă, rezervată, aproape asocială. Pe lângă toate astea, era și foarte formală. A absolvit liceul la Montelusa, profil de contabilitate. Faptul că și-a pierdut mama când avea doar cincisprezece ani cred că a lăsat urme negative adânci asupra ei. Din momentul acela i s-a dedicat în totalitate tatălui. Nici măcar nu mai ieșea din casă.

– Din punct de vedere economic o duceau bine?

– Nu erau bogați, însă nici săraci nu cred să fi fost. Cinci ani după moartea Carmelei, se stinse și Angelo. Prin urmare, Mariastella avea acum

douăzeci de ani, nu mai era o fetișcană. Și totuși, așa s-a comportat.

– De ce, ce a făcut?

– Ei bine, când am aflat de moartea lui Angelo, m-am dus s-o văd pe Mariastella. Cu mine mai erau și alte persoane, bărbați, femei. Mariastella ne-a ieșit în întâmpinare, îmbrăcată ca într-o zi obișnuită – nu purtase haine negre nici când îi murise mama. Eu, care-i eram acum ruda cea mai apropiată, am îmbrățișat-o și am încercat să-i alin suferința cum m-am priceput. Deodată, ea s-a desprins din brațele mele și m-a privit mirată. „Cine a murit“, m-a întrebat. Am înghețat, prietene drag. Nu voia să accepte faptul că taică-său murise. Lucrurile au continuat așa...

– ...preț de trei zile, spuse Montalbano.

– Da’ de unde știți? îl iscodi doamna Clementina Vasile-Cozzo, uluită.

Comisarul se holbă la ea, și mai uluit.

– Mă credeți dacă vă spun că nu știu?

– Au continuat preț de trei zile, exact. Ne-am ostenit cu toții – preotul paroh, doctorul, eu, cei de la serviciile funerare – s-o convingem. Nimic de făcut. Trupul fără viață al bietului Angelo a rămas acolo, pe pat, iar Mariastella n-a vrut cu niciun chip să-l lase în grija cioclilor. Atunci...

– ...chiar în momentul când hotărâserăți să recurgeți la forță, a cedat, zise Montalbano.

– Apăi – făcu doamna Vasile-Cozzo –, dacă știți deja povestea, de ce-mi mai cerurăți să v-o spun.

– Credeți-mă, n-o știu, o asigură comisarul stânjenit. Însă mă încearcă un sentiment straniu, ca și cum povestea asta mi-a fost deja relatată. Numai că nu-mi amintesc nici cu ce ocazie, niciunde, nici de ce. Vreți să facem un experiment? Uite, dacă eu vă întreb acum: „V-ați gândit atunci că Mariastella înnebunise?“, aflați că știu deja ce-mi veți răspunde: „N-am crezut că-i nebună, ci că era explicabil să se comporte așa.“

– Exact, făcu doamna Clementina, surprinsă, chiar asta gândeam. Mariastella refuza cu obstinație realitatea, nu accepta că a rămas orfană, lipsită de sprijinul unei persoane apropiate.

Bine, dar, Dumnezeule mare, cum era cu putință să aibă cunoștință până și de gândurile protagoniștilor acelei istorii? La începutul anilor ’70, și el, și taică-său erau plecați de ani buni din Vigàta, nu le mai rămăseseră aici nici rude, nici prieteni, iar el, de altfel, studia pe atunci la Catania. Prin urmare, povestea aceea nu fusese trăită decât de persoanele care participaseră direct la ea. Și atunci, cum se explica?

– Pe urmă ce s-a întâmplat? o iscodi el.

– Vreme de câțiva ani, Mariastella s-a descurcat cu puținul pe care i-l lăsase tatăl ei. După care o rudă a reușit să-i găsească o slujbă la Montelusa. A lucrat acolo până la vârsta de patruzeci și cinci de ani. Însă nu frecventa pe nimeni. La un moment dat, și-a dat demisia. A spus – acum nu mai țin minte exact cui anume – că și-a dat demisia pentru că-i era frică de drumul pe care trebuia să se ducă zilnic la Montelusa și să se întoarcă. Traficul devenise prea aglomerat și o irita.

– Bine, dar nu sunt nici zece kilometri.

– Ce pot să mai zic! Celor care au remarcat că și de acasă până în centru trebuia să meargă cu mașina le răspundea că pe acel drum se simțea mai sigură pe ea, pentru că-l cunoștea.

– Dar cum de s-a hotărât să se reangajeze? Era strâmtorată?

– Nu. Cât timp lucrase la Montelusa reușise să pună câte ceva deoparte. În plus, cred că beneficia și de o mică alocație. Mică, cum bine am spus, însă-i era de ajuns, ba-i mai și rămânea. Nu, s-a reangajat pentru că Gargano s-a dus s-o caute.

Din fotoliul său, Montalbano țâșni drept în sus, ca un arc destins. Doamna Vasile-Cozzo tresări, speriată de reacția comisarului, și-și duse mâna la inimă.

– Adicătelea se cunoșteau dinainte?

– Domnule comisar, liniștiți-vă, vă rog, era gata-gata să fac infarct, zău așa.

– Vă cer scuze, rosti Montalbano, reașezându-se în fotoliu. Eu știam că ea a fost cea care s-a prezentat în fața lui Gargano.

– Nu, lucrurile au stat cam așa. Prima dată când Emanuele Gargano a venit la Vigàta, a întrebat de Angelo Cosentino, explicând că unchiul său, cel care locuia la Milano și care-i ținuse loc de tată, îi povestise că, pe vremea când era primar, Angelo îl ajutase mult, până-ntr-acolo încât îl salvase de la faliment. De altfel, și eu îmi amintesc că prin anii ’50 exista aici un reprezentant comercial pe nume Filippo Gargano. Lui Gargano i s-a spus că Angelo murise și că singurul membru al familiei încă în viață era fiica sa, Mariastella. Gargano a insistat s-o cunoască, apoi i-a oferit o slujbă, pe care ea a acceptat-o.

– De ce?

– Vedeți dumneavoastră, domnule comisar, chiar Mariastella mi-a povestit cum au stat lucrurile. A fost și ultima dată când ne-am văzut, după aceea nu m-a mai vizitat. De altfel, după moartea tatălui ei, nu cred că, în decursul anilor, ne-am întâlnit de mai mult de zece ori. Răspunsul la întrebarea dumneavoastră e simplu, domnule comisar: se îndrăgostise nebunește și iremediabil de Gargano. Era evident din felul în care mi-a vorbit despre el. În plus, nu cred să fi avut vreodată vreun iubit. Biata de ea, doar o cunoașteți...

– De ce?

Doamna Clementina îl privi înmărmurită.

– N-ați auzit ce am spus? Mariastella se îndrăgostise...

– Nu, mă întrebam de ce un ticălos ca Gargano și-a pus în minte să-i ofere o slujbă. În semn de recunoștință? Să fim serioși, Gargano e precum un lup. I-ar sfâșia în bucăți chiar și pe membrii propriei haite. La Vigàta, avea trei angajați. Unul, cel care a și fost omorât, era un tip viclean, priceput în meseria lui, dar care prefera s-o facă pe incompetentul sadea sau, mă rog, pe aproape. Însă Gargano a înțeles imediat din ce aluat era plămădit. O altă angajată era o tânără frumoasă coz. Și în acest caz i-am putea înțelege alegerea. Dar Mariastella?

– Ca să se revanșeze, spuse bătrâna. Pur și simplu ca să se revanșeze. Înainte de toate, în ochii localnicilor ar fi apărut drept o persoană care nu-i uită pe cei care, direct sau indirect, i-au făcut un bine. Iar binele acela îl întorcea oarecum peste ani, oferindu-i o slujbă Mariastellei. Nu credeți că era un joc de imagine suficient de bun pentru un

escroc ca el? Pe urmă, oricărui bărbat, fie el escroc sau nu, îi convine de minune să aibă la dispoziție o femeie îndrăgostită lulea de el.

Din câte își mai amintea, agenția se închidea la ora cinci și jumătate. Stând la taclale cu doamna Clementina, nu-și dăduse seama când zburase timpul. Mulțumi, își luă rămas-bun, promițând că avea să revină cât mai curând cu putință, se urcă în mașină și porni în trombă. Te pomenești că tocmai acum găsește agenția cu lacătul pus – își zise. Ajungând în fața agenției „Regele Midas“, constată că Mariastella trăsese deja oblonul, iar acum scotocea de zor în geantă, evident în căutarea cheilor. Găsi repede un loc liber, parcă și coborî din mașină. Și dintr-odată, i se păru că totul în jur începe să decurgă ca într-o peliculă derulată cu încetinitorul. Mariastella traversa strada, cu capul în pământ, fără să se uite nici în stânga, nici în dreapta. Apoi, brusc, se opri, chiar în momentul în care prin exact același loc trecea o mașină. Montalbano auzi scrâșnetul frânei, văzu automobilul apropiindu-se lent, foarte lent spre femeie și izbind-o în plin, aruncând-o la fel de lent pe caldarâm. Comisarul alergă într-acolo și totul în jur reveni la ritmul natural de desfășurare.

Șoferul coborî, se aplecă asupra Mariastellei, care, căzută lată cum era, începuse să miște, căutând să se salte în picioare. Se vedeau și alte persoane apropiindu-se în fugă. Șoferul, un bărbat destul de elegant, la vreo șaizeci de ani, era speriat de moarte, galben precum ceara la față.

– S-a oprit pe neașteptate! Eu am crezut că...

– Sunteți rănită? o întrebă Montalbano pe Mariastella, ajutând-o să se ridice. Apoi se întoarse către ceilalți: Circulați! Nu s-a întâmplat nimic grav.

Recunoscându-l pe comisar, trecătorii se îndepărtară. În schimb, șoferul nici nu se clinti.

– Ce doriți? se răsti la el Montalbano, aplecându-se să culeagă de jos geanta femeii.

– Adicătelea cum ce doresc? Doresc s-o conduc pe doamna la spital!

– Nu merg la spital, n-am pățit nimic, spuse pe un ton hotărât Mariastella, cerându-i sprijinul din priviri comisarului.

– A, nu! făcu bărbatul. Incidentul nu s-a petrecut din vina mea! Eu vreau o confirmare medicală.

– Și de ce, mă rog frumos? îl iscodi Montalbano.

– Pentru că pe urmă, după ce zicem c-am dat totul uitării, doamna aici de față poate veni într-o zi să arate c-a suferit cine știe ce fracturi multiple, iar eu mă trezesc intrat în belele cu ăi de la asigurări.

– Dacă într-un minut nu v-ați luat tălpășița din fața mea – rosti atunci comisarul –, eu vă trântesc un pumn de vă stâlcesc mutra, iar pe urmă v-aștept să vă prezentați la mine cu o confirmare medicală.

Bărbatul nu mai suflă o vorbă, se urcă în mașină și demară cu scrâșnet de roți, ceea ce, probabil, nu mai făcuse niciodată în viața lui, dar ce nu face omul de frică, nu-i așa?

– Mulțumesc, zise Mariastella întinzându-i mâna. A, și... bună seara.

– Ce aveți de gând să faceți acum?

– Mă urc în mașina mea și mă duc acasă.

– Nici pomeneală! Nu îndepliniți capacitatea fizică de a conduce o mașină. Iată, nu vă dați seama că

tremurați ca varga?

– Ba da, însă e ceva normal. O să-mi treacă.

– Uitați ce e, v-am făcut jocul ca să nu fiți dusă la spital, însă acum trebuie să mă ascultați. Acasă o să vă conduc eu, cu mașina mea.

– Bine, dar mâine-dimineață cu ce vin la birou?

– Vă promit că diseară unul dintre oamenii mei vă va aduce mașina în fața casei. Dați-mi cheile mașinii, ca să fim siguri că n-o să uit. Mașina dumneavoastră e Fiatul Cinquecento galben, nu-i așa?

Mariastella Cosentino scoase cheile din geantă și i le întinse comisarului, apoi se îndreptară amândoi spre mașina acestuia. Femeia își târa acum piciorul stâng, ținându-și totodată umărul de pe aceeași parte ușor ridicat – o poziție care probabil că-i mai alina durerea.

– Vreți să vă sprijiniți de brațul meu?

– Nu, mulțumesc.

Un răspuns politicos, dar ferm. Ce-ar fi zis lumea, nu-i așa, dac-ar vedea-o la brațul comisarului, altfel spus, atât de intimă cu un bărbat?

Montalbano îi ținu portiera deschisă, iar ea urcă în mașină încet, cu prudență.

Era limpede că fusese lovită rău.

Întrebare: într-o asemenea situație, ce era de datoria comisarului Montalbano să facă?

Răspuns: să ducă rănitul la spital.

Întrebare: și atunci, de ce nu proceda întocmai?

Răspuns: pentru că, în realitate, el, onor domnul Salvo Montalbano, era un vierme deghizat într-un comisar de poliție, care voia să profite de acest moment de tulburare al domnișoarei Mariastella Cosentino ca s-o determine să-și coboare garda, ca să poată afla astfel totul despre ea și despre relația ei cu Emanuele Gargano, escroc și asasin dovedit.

– Unde vă doare? o iscodi Montalbano, pornind motorul.

– Șoldul și umărul. De la căzătură, sunt sigură.

Sugera în felul acesta că mașina sexagenarului doar o îmbrâncise ceva mai tare, trântind-o de pământ. Iar durerile erau rezultatul contactului ceva mai violent cu pietrele de pavaj. Însă nu, nu era nimic grav, cel mult avea să se trezească a doua zi de dimineață cu umărul și șoldul vinete.

– Să mă ghidați dumneavoastră.

Iar Mariastella l-a ghidat până la ieșirea din Vigàta, pe un drum mărginit la stânga și la dreapta nu de case obișnuite, ci de străvechi vile solitare, unele evident părăsite. Comisarul era sigur că nu călcase niciodată prin părțile acelea – prea se minuna de aterizarea asta fără veste într-un loc rămas parcă blocat în vremurile de dinaintea bulei imobiliare, a betonărilor sălbatice. În mod evident, Mariastella intuise mirarea comisarului.

– Toate vilele pe care le vedeți în zonă au fost construite în a doua jumătate a anilor 1800. Erau casele de vacanță ale bogătașilor din Vigàta. Am refuzat oferte de cumpărare de ordinul miliardelor de lire. Casa mea e cea de colo.

Montalbano nu-și întoarse privirea de la drum, dar cu toate acestea știa că *era o casă mare, pătrată, albă pe vremuri, decorată cu torsade și balcoane*

cu volute, în stilul încărcat, dar nepretenţios al anilor 1870...

În cele din urmă își ridică ochii, căută casa cu privirea, o zări: era așa cum și-o imaginase sau, mai bine zis, coincidea perfect, până la cel mai mic detaliu, cu imaginea care-i fusese sugerată. Bine, dar sugerată de cine? Era oare cu putință să mai fi văzut și altă dată casa aceea? Nu, era sigur că nu.

– Când a fost construită? întrebă el, temându-se de răspuns.

– În 1870, răspunse Mariastella.

16

– Sunt ani buni de când n-am mai urcat la etaj, îl informă Mariastella în timp ce deschidea poarta grea de la intrare. Parterul mi-e de ajuns pentru locuit.

Comisarul remarcă grilajele grele de fier de la ferestrele camerelor locuite. Cele de la etaj însă erau închise cu obloane de o culoare imposibil de identificat, cu lamelele din lemn lipsă din loc în loc. Pereții aveau zugrăveala scorojită.

Mariastella se întoarse către el.

– Dacă doriți să intrați puțin...

Cuvintele articulau o invitație, însă ochii femeii spuneau exact opusul. Grăiau așa:

„Pentru numele lui Dumnezeu, pleacă, du-te, lasă-mă singură, în buna mea pace.“

– Mulțumesc, spuse Montalbano.

Și intră. Traversară un antreu larg și auster, *slab iluminat, din care treptele unei scări porneau în sus, către tenebre încă și mai dense. Mirosea a praf și a abandon: un miros închis, de mucegai*. Mariastella îi deschise ușa salonului cel mare. Era încărcat cu mobilier greu și îmbrăcat în piele. Coșmarul pe care-l pătimise ascultând povestea doamnei Clementina devenea acum parcă și mai apăsător. Auzi limpede în minte o voce

necunoscută care-i spunea: „Acum caută portretul.“ Se supuse. Se uită de jur împrejur și, deodată, îl zări: pe o etajeră de epocă, *într-o ramă cu ornamente aurii patinate, portretul în pastel al unui bărbat în vârstă, cu mustață.*

– Cel de colo e tatăl dumneavoastră? o iscodi, știind deja răspunsul, dar cu toate acestea așteptându-l cu teamă.

– Da, răspunse Mariastella.

În clipa aceea Montalbano înțelese că nu mai putea da cu niciun chip înapoi, că trebuia să se afunde și mai mult în acea inexplicabilă zonă întunecată, aflată la granița dintre lumea reală și realitatea sugerată de mintea lui, o realitate pe care pur și simplu o crea pe măsură ce o gândea. Simțea că făcuse brusc febră – îl învăluia dinspre picioare spre cap, din ce în ce mai intensă. Ce se petrecea cu el, oare? Nu credea în farmece, numai că-n clipa aceea era nevoie să acorde mult, foarte mult credit propriei rațiuni ca să nu se lase copleșit, ca să rămână cu picioarele pe pământ. Își dădu seama că începuse să asude abundent.

Într-adevăr, i se mai întâmplase, chiar dacă destul de rar, să vadă un anumit loc pentru prima dată și să-l încerce sentimentul că mai fusese acolo sau să i se pară că se găsește în situații trăite deja altă dată. Numai că acum era vorba despre ceva cu totul și cu totul diferit. Cuvintele care-i veneau în minte nu-i fuseseră spuse, nu-i fuseseră relatate sau pronunțate vreodată de o voce. Nu, acum era încredințat că pur și simplu le citise undeva. Iar acele cuvinte scrise îl impresionaseră și-l tulburaseră atât de mult, încât i se întipăriseră în memorie. Uitate la vremea lor, iată-le revenind acum cât se poate de vii, violente chiar. Dintr-odată, pricepu totul. Cufundat parcă într-un

sentiment de teamă pe care n-o mai încercase în toată viața lui și pe care nici măcar nu-și închipuise c-ar putea-o simți, înțelese că, de fapt, trăia într-o povestire. Fusese transportat în interiorul unei povestiri de Faulkner, citită cu mulți, mulți ani în urmă. Totuși, cum era cu putință una ca asta? Oricum, nu era momentul potrivit să caute o explicație. Singura soluție era să continue s-o citească și concomitent s-o trăiască, ajungând la teribilul deznodământ pe care, de altfel, îl cunoștea. Nu, altceva nu era de făcut. Sări brusc de pe scaun.

– Aș vrea să-mi arătați casa.

Ea îl privi surprinsă, ba chiar ușor iritată de autoritatea cu care comisarul îi cerea să i se supună. Însă n-avu curajul să spună „nu".

– Bine, zise ea, ridicându-se cu greu.

Se vedea treaba că adevărata durere de după căzătură începea să se facă simțită. Ridicându-și un umăr disproporționat de mult față de celălalt și ținându-și un braț cu cealaltă mână, îl conduse pe Montalbano printr-un coridor lung. Deschise prima ușă de pe latura din stânga.

– Aici e bucătăria.

Foarte mare, spațioasă, dar foarte puțin folosită. Pe unul dintre pereți atârnau oale și tigăi de aramă, devenite între timp aproape albe din cauza prafului ce se așternuse pe ele. Deschise și ușa de vizavi.

– Aici este sufrageria.

Mobilier închis, masiv, din nuc. Probabil că în ultimii treizeci de ani fusese folosită o dată sau maximum de două ori. Gazda închise ușa.

Mai înaintară câțiva pași pe hol.

– Aici, în stânga, e baia, zise Mariastella.

Însă nu deschise ușa. Înaintă alți trei pași, oprindu-se în fața unei uși închise.

– Aici este camera mea. Însă n-am apucat să fac ordine.

Se întoarse către ușa din față.

– Aici e camera de oaspeți.

Deschise ușa, întinse brațul, aprinse lumina și se dădu un pas în lături, lăsându-l pe comisar să treacă. *Un linţoliu fin ca un voal, diafan şi totodată înţepător părea să acopere fiecare lucru din camera aceasta, ca un cavou*...

Iar în clipa următoare, Montalbano văzu ceea ce deja se aștepta să vadă, *pe un scaun, pliat la dungă, atârna costumul: dedesubt, pantofii muți și, aruncate în apropiere, șosetele*.

Iar în pat, stacojiu din cauza sângelui închegat, cu migală învelit în nailon, și-ncă și mai migălos sigilat cu bandă adezivă, *stătea lungit el,* Emanuele Gargano.

– Și altceva nu mai e nimic de văzut, zise Mariastella Cosentino, stingând lumina în camera de oaspeți și închizând ușa. Se întoarse, acum cu un mers șontâcăit de-a binelea, să refacă drumul pe coridorul cel lung, până în salonul mare, în vreme ce Montalbano rămase proțăpit acolo, în fața ușii închise, incapabil să se miște, să schițeze fie și un singur pas. Mariastella pur și simplu nu văzuse mortul. Pentru ea nu exista, nu zăcea acolo, în patul însângerat, și-l șterse complet din minte. Așa cum făcuse, cu mulți ani în urmă, când îi

murise tatăl. Comisarul simți cum în creier prinse să-i șuiere un soi de furtună, o vântoasă măturând spații rămase acum pustii – căci nu izbutea să-și încropească în gând nici măcar o frază acătării, nici măcar două cuvinte care, puse unul lângă altul, să încropească un sens. În clipa următoare, la urechi îi ajunse un soi de jelanie, un fel de tânguială mugită, de animal sălbatic rănit. Reuși să facă un pas, să se smulgă cu o sforțare dureroasă din paralizia în care căzuse și dădu fuga în salon. Mariastella se așezase într-un fotoliu și, îngălbenită brusc la față, se ținea cu mâna de umăr, în vreme ce buzele îi tremurau.

– Oh, Doamne, ce durere îngrozitoare m-a luat!

– Vă chem imediat un medic, spuse comisarul, agățându-se cu deznădejde de acel rar moment de normalitate.

– Sunați-l pe doctorul La Spina, zise Mariastella.

Comisarul îl cunoștea, era un septuagenar retras la pensie, care mai acorda din când în când consultații prietenilor. Alergă în antreul cel mare, unde, lângă telefon, se afla și o carte de telefoane. Din încăperea cealaltă, Mariastella continua să se tânguie.

– Domnul doctor La Spina? Comisarul Montalbano sunt. O cunoașteți pe domnișoara Mariastella Cosentino?

– Desigur, este pacienta mea. Ce i s-a întâmplat?

– A fost lovită de o mașină. O doare foarte tare umărul.

– Sosesc imediat.

Și chiar în clipa aceea îi veni în minte soluția căutată atâta timp cu frenezie, aproape convulsiv. Coborî tonul și se rugă în gând ca doctorul să nu fie surd.

– Domnule doctor, ascultați-mă bine. Vreau să vă cer ceva pentru care-mi asum personal responsabilitatea. Am mare nevoie, și vă rog să nu mă întrebați de ce, ca domnișoara Mariastella să doarmă profund preț de câteva ore bune.

Puse receptorul în furcă și respiră adânc de trei-patru ori.

– Sosește imediat, o anunță reintrând în salon și străduindu-se să afișeze un aer cât mai normal cu putință. Doare rău?

– Da.

Când, mult mai târziu, a ajuns să relateze întreaga poveste, comisarul nu-și mai amintea dacă-și mai spuseseră și altceva. Poate că rămăseseră așa, unul în fața celuilalt, în tăcere. Când îi ajunse la urechi un murmur de motor, Montalbano se ridică și se duse să deschidă poarta de la intrare.

– Luați aminte, domnule doctor, dați-i toate îngrijirile medicale de care are nevoie, faceți ce considerați că se impune, însă în primul și-n primul rând faceți-o să doarmă adânc. E spre binele ei.

Doctorul îl privi lung în ochi și înțelese că nu trebuia să pună întrebări.

Montalbano rămase afară, își aprinse o țigară și începu să se plimbe de colo-colo prin fața casei. Se lăsase întunericul. Deodată, își aminti de profesorul Tomassino. Oare a ce mirosea noaptea

aceasta? Inspiră adânc. Un iz de fructe putrede, de lucruri în descompunere.

O jumătate de oră mai târziu, doctorul ieși din casă.

– N-are nimic rupt, doar două contuzii urâte – una la umăr, pe care i-am bandajat-o, și alta la șold. Am convins-o să se lungească în pat, am procedat cum ați vrut dumneavoastră și acum deja doarme. Pentru câteva ore bune de aici înainte.

– Mulțumesc, domnule doctor. Uitați, pentru deranj, aș vrea să...

– Lăsați-o baltă, domnule comisar. Mariastella mi-e pacientă de pe vremea când era o copiliță. Totuși, parcă n-aș lăsa-o așa, singură. Aș vrea să-i chem o infirmieră.

– Rămân eu cu ea, nu vă faceți griji.

Își luară rămas-bun. Comisarul așteptă până când mașina dispăru în noapte, încuie poarta și intră în casă. Acum venea partea cea mai grea: să se întoarcă din proprie voință în povestirea-coșmar, redevenind un simplu personaj. Trecu prin fața odăii Mariastellei și o văzu dormind în patul său, sub pătura *de un roz-pal, luminile bătând în roz, masa de toaletă, șiragul delicat de cristale și obiectele...* Însă nu era un somn senin – părul ei lung, cenușiu, de nuanța fierului, părea să freamăte încontinuu pe pernă. În cele din urmă, Montalbano se hotărî: deschise ușa celeilalte camere, aprinse luminile lampadarului și intră. Ruloul din pat sclipea în reflexiile luminii pe nailon. Se apropie de pat și se aplecă să privească mai bine. Maioul lui Emanuele Gargano era ars în dreptul inimii, iar orificiul de intrare se contura perfect. Nu, nu se sinucisese: pistolul era acolo, depus cu grijă pe noptiera mai îndepărtată. Mariastella îl omorâse în

somn. Pe noptiera mai apropiată de mort fuseseră așezate portofelul și ceasul Rolex. Pe pardoseală, lângă pat, zăcea o valijoară deschisă, în care se zăreau dischete pentru computer și documente. Valijoara lui Pellegrino.

Venise vremea pentru finalul povestirii. *Oare adâncitura ce se ghicea pe cealaltă pernă să fie urma lăsată de capul cuiva?* Se vedea oare, pe cealaltă pernă*, un fir lung de păr cenușiu, de nuanța fierului?* Miji ochii ca să vadă mai bine. Dar pe cealaltă pernă nu exista nicio scobitură și nu se vedea niciun fir de păr cenușiu, de nuanța fierului.

Răsuflă ușurat. Cel puțin fusese scutit de asta. Stinse lumina, ieși, închise ușa după el, se întoarse în odaia Mariastellei, își trase un scaun și se așeză în dreptul ei. Cineva îi spusese odată că somnul provocat intenționat este lipsit de vise. Și atunci, de ce bietul trup din fața lui era traversat, scuturat de atâtea și atâtea tresăriri violente, ca niște descărcări electrice? Același cineva îi explicase că în timpul somnului nimeni nu poate plânge. Și atunci, cum se explicau lacrimile acelea mari care-i alunecau femeii pe obraz, pornind de sub pleoapele închise? Păi de unde să știe omul, fie el și de știință, câte se pot întâmpla pe misteriosul, indescifrabilul, indescriptibilul tărâm al somnului? Îi prinse o mână între ale sale. Frigea. Pe Gargano îl supraevaluase: era un escroc și atât, nu reușise să treacă peste asasinarea lui Giacomo. După ce îl împinsese cu tot cu mașină în mare, dăduse fuga, cu valijoara în brațe, acasă la Mariastella și-i bătuse la ușă, convins că femeia care-l iubea nu va vorbi, nu-l va trăda niciodată. Iar Mariastella îl primise, îl consolase, îl găzduise. Apoi, după ce l-a adormit, l-a împușcat. Oare din gelozie? O reacție necontrolată la aflarea existenței unei relații între Emanuele și Giacomo? Nu, Mariastella n-ar fi fost

capabilă de una ca asta. În clipa următoare înțelese: îl ucisese din dragoste, ca să-l salveze, pe el, singura ființă din viața ei pe care o iubise cu adevărat, de dispreț, de dezonoare, de închisoare. Nu putea exista altă explicație. Partea cea mai obscură în toată povestea (sau poate, dimpotrivă, cea mai clară) îi sugera, iată, o soluție facilă. Să ia ruloul, să-l încarce în portbagajul mașinii sale, să se întoarcă la locul în care fusese omorât Giacomo și să-l arunce în mare. Nimeni n-ar fi bănuit că Mariastella Cosentino ar fi putut avea vreun amestec. Iar el, Montalbano, s-ar fi cocoșat de râs văzând ce față ar face Guarnotta când ar da cu ochii de leșul lui Gargano, atent sigilat în folie de nailon. Oare de l-o fi făcut Mafia pachet? – s-ar fi întrebat el, complet năucit.

Numai că el, Montalbano, era un zbir.

Se ridică – se făcuse aproape ora opt seara – și se duse la telefon: poate că Guarnotta se afla încă la birou.

– Alo, Guarnotta? Montalbano sunt.

Și-i explică ce avea de făcut. Apoi se întoarse în odaia Mariastellei, îi șterse sudoarea de pe frunte cu colțul cearșafului, se așeză și-i prinse din nou mâna între ale sale.

Mai târziu – n-ar fi putut spune după cât timp – auzi mașinile sosind. Deschise ușa de la intrare și se duse în întâmpinarea lui Guarnotta.

– Ai chemat o ambulanță cu infirmieră?

– E pe drum.

– Atenție, vei găsi înăuntru o valijoară. Poate că reușești să recuperezi banii furați.

Pe drumul spre casa lui din Marinella se văzu nevoit să tragă pe dreapta de două ori. Nu se simțea în stare să mai conducă: era istovit, și nu doar fizic. A doua oară când opri, coborî din mașină. Se făcuse noapte de-a binelea. Respiră adânc. Și atunci simți că noaptea își schimbase mirosul: o mireasmă diafană și proaspătă, o adiere blândă de iarbă proaspătă, lămâiță și izmă sălbatică. Porni iar la drum epuizat, dar cu sufletul mai ușor. Intră în casă, dar înțepeni brusc, ca paralizat. În mijlocul sufrageriei stătea Livia, afișând o figură ofuscată, cu ochii scânteindu-i de furie. Ridicându-l deasupra capului cu ambele mâini, îi arătă în mod acuzator puloverul pe care comisarul uitase să-l îngroape. Montalbano deschise gura, însă din ea nu se auzi ieșind niciun sunet. Văzu atunci cum brațele Liviei se lasă încet în jos, în vreme ce expresia feței i se schimba.

– O, Dumnezeule mare, Salvo, ce ai pățit? Ce ți s-a întâmplat?

Aruncă puloverul cât colo și se năpusti asupra lui să-l îmbrățișeze.

– Ce ți s-a întâmplat, iubire? Ce ai?

Și-n timpul acesta îl strângea în brațe, disperată, înspăimântată.

Montalbano nu era încă în stare să vorbească sau măcar să răspundă îmbrățișării ei. Doar un gând îl stăpânea, limpede și intens:

„Ce bine că-i aici.“

SFÂRȘIT

Nota autorului

Ideea de a-i încredința comisarului Montalbano o anchetă (deloc normală, care frizează zona divertismentului) asupra unui „mag“ al finanțelor mi-a fost sugerată de articolul lui Francesco („Ciccio“ pentru prieteni) La Licata, intitulat „Mafia multinațională“, în care se făcea referire la cazul lui Giovanni Sucato (supranumit chiar „magul“), care „a reușit, cu ajutorul unei scheme piramidale ce a atras fonduri de miliarde de lire, să pună pe picioare un adevărat imperiu. Apoi, a sărit în aer cu tot cu mașină.“ Povestirea mea este mult mai modestă și, mai ales în partea sa finală, mult diferită. Dar, în primul rând, diferite au fost intențiile cu care am ales s-o aștern pe hârtie. Iar Mafia nu are nimic de-a face în acest caz, în ciuda convingerilor domnului Guarnotta, unul dintre personaje. Cu toate acestea, mă văd nevoit să declar că numele și situațiile prezentate în această povestire sunt inventate și nu au niciun referent în realitate. Orice coincidență de nume etc. etc. Povestirea lui William Faulkner pe care Montalbano o trăiește aievea se intitulează *Trandafir pentru Emilia*, este tradusă în limba italiană de Francesco Lo Bue, fiind cuprinsă în colecția de povestiri *Acești treisprezece* (Torino, 1948).

Note

1 - Mibtel și Numtel (desființat în anul 2005) – indici ai Bursei din Milano (n. tr.).

2 - Vezi Andrea Camilleri, *Hoțul de merinde,* Editura Nemira, 2009 (n. tr.).

3 - *Poate că da, poate că nu* (1910) este titlul unui roman de Gabriele d'Annunzio (1863–1938) (n. tr.).

4 - În original:*„Si scopron le tombe, si levano i morti...“* – versurile de debut ale *Imnului lui Garibaldi*, poem al autorului italian Luigi Mercantini (1812–1872) (n. tr.).

5 - Antonio Tabucchi (1943–2012), scriitor contemporan și activist politic italian (n. tr.).

6 - George Simenon (1903–1989), celebru scriitor francez de *policier*, creatorul seriei *Comisarul Maigret* (n. tr.).

7 - Personaj secundar dintr-un roman precedent al seriei Montalbano – *Câinele de teracotă* (Ed. Nemira, 2010) (n. tr.).

8 - Cel mai probabil, strâmtoarea Messina, care desparte insula Sicilia de partea continentală a Italiei (n. tr.).

9 - Vezi A. Camilleri, *Excursie la Tindari,* Editura Nemira, 2011 (n. tr.).

10 - Personaj dintr-un roman precedent al seriei, *Sunetul viorii,* Editura Nemira, 2009 (n. tr.).

11 - De lire italiene (LIT); 1 euro = aproximativ 2 000 LIT (n. tr.).

12 - Referire foarte probabilă la cazul morții lui Roberto Calvi (1920–1982), bancher controversat, președinte al băncii Ambrosiano, cunoscută pentru legăturile apropiate cu diocezele catolice italiene. După falimentarea băncii, Calvi (supranumit și „bancherul lui Dumnezeu“) a reușit să fugă din Italia pe 11 iunie 1982, fiind însă găsit spânzurat, o săptămână mai târziu, sub Blackfriars Bridge din Londra (n. tr.).

13 - Referire la cazul lui Michele Sindona (1920–1986), afacerist și bancher cu legături strânse în lumea crimei organizate (membru, ca și Calvi, al facțiunii masonice Propaganda Due – scoasă în afara legii în anul 1982) (n. tr.).

Table of Contents

Despre autor	2
1	7
2	22
3	37
4	52
5	67
6	82
7	98
8	113
9	127
10	141
11	155
12	171
13	186
14	200
15	214
16	228
Nota autorului	238
Note	239